

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Peccatis Et Gratia, Fide, Spe, Et Charitate

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Disputatio VII. De gratia habituali, necessitate gratiæ, merito.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82969](#)

Disputatio VII.

213

rit concursus moralem per propositionem doctrinæ, & si admisisset adjuvari ipsum velle, nihil inter illum, & Aug. controversiæ relinquetur. Ergo opposens se illi August. non admisit moralem solum, sed & physicam causalitatem.

RESPONDETUR. Conced. Totum, referendo tamen hanc causalitatem physicam non in actus vitales, sed in alia principia. Deinde differentia August. in præsenti puncto à Pelagio in duobus fuit: quia admittebat etiam interiorum gratiam excitantem, & adjuvantem, eamque supernaturalem, quam non admittet Pelagi. Hoc autem & nos tenemus. Deinde admisit ad ipsam volitionem & opus bonum auxilium supernaturale. Sed inde non colligitur, quod illud auxilium stet non nisi in physico concursu excitantis gratiæ, non autem in concursu Physico ipsius gratiæ adjuvantis. Et sic interpretamur cap. 8. 11. 13. 18. Quando autem motio illa dicitur effectrix bonæ voluntatis, hoc solum significatur. Quod posito illo actu efficiatur & ponatur bonum opus à voluntate aliunde adjuta. Enchirid. cap. 32. solum indicat elevationem à Deo proficiendi, & sicut ipsa preparatio non est necesse, ut fiat ab alio auctu vitali, sine ipsa adjuvatio.

DICES 3. Actio quæ potest commode adscribi causis secundis, non est immediate adscribenda Deo.

RESPONDETUR. Est incommodum, tribuere vim, uni actui vitali, effectivam respectu alius, cum hocalias etiam in natura non detur, effecti multiplicare miracula; saltēque conaturaliter implicati fieri; Nam conaturaliter actus non est potentia.

DICES 4. ex Esperza. Gratia Dei non solum regit, sed & agit nos dicitque August. plus est agi, quam regi, non esset autem plus, si causalitati morali gratia non superadderetur efficientia physica. Unde etiam dicitur gratiam non solum ostendere viam, sed & subministrare vires.

RESPONDETUR. Agi illud, posse optimè tribui non gratiæ sumptæ pro motibus vitalibus, sed gratiæ sumptæ pro adjutorio Dei, ab illo immediate exhibito, hinc non tribuendo actibus vitalibus causalitatem physicam, totum in negotio salutis debebit tribui Deo: quia ille elevat, dat vires agendi, felicit auxilium.

INSTAT Idem. Quia contra Pelagium totus erat Augustinus in ostenda insufficientia naturæ, insufficientia autem virium præcipue respicit activitatem physicæ efficientem. Et certè si voluntas esset de se sufficiens ad actus deliberatos, esset etiam ad indeliberatos. Quod si dicitur, jam illæ inspirationes, & illustrationes non haberent amplius rationem gratiæ, quod est Semi-Pelagianismus.

RESPONDETUR. Etiam nostra sententia adimitit insufficientiam naturæ, sed illam negat juvari ab efficientia physica aliorum actuum, quam ponant actus vitales, sed ab adjutorio Dei, gratiæque cooperante.

DICES 5. In oppositum esse Fulgent. qui docet, Dei esse ut bonum facere velimus, & ut bonum facere valeamus.

RESPONDETUR. Ly valeamus, infert quidem concursum physicum, sed gratiæ cooperantis, non autem ipsius actus vitalis.

DISPUTATIO VII.

De Gratia Habituali, Necessitate Gratiæ, Merito.

Ut omnes Species gratiæ simul explicitur, tractandum erit in primis de Gratia Habituali, de qua non pauca dicta sunt in materia de Pœnitentia, & locum etiam habent aliqua in materia de Charitate, attingentur propria hujus loci.

QUÆSTIO I.

DIFFICULTAS I.

An detur, & quid sit Gratia Habitualis.

ASSERO I. Certum esse de fide dari Gratiam justificantem.

Pluribus Auctoritatibus id non probbo. Sufficerit illa ad Tim. 3. v. 7. Ut justificati, inquit, gratiæ

P. Ost alia Concilia, gratiæ habitualis naturam penitulatius expendit Trident. Ad cuius Doctrinam intelligendam, dicenda deservient.

*gratiā ipsius, heredes simus, secundūm s̄pēm vita
eterna.*

AS SERO 2. *Certum esse de fide, hanc gratiam
esse quid in nobis permanens.* Rationes ab auctoritate petitas plures format Suar. Lib. 6. de Grat. cap. 1. Earum robur non esse demonstrativum ostendit Arriaga d. 43. S. 1. Et certe multæ ex his Auctoritatibus, possunt accipi de adventu Spiritus S. in nos, per adjutorium elevans, & complens nos h̄c & nunc ad actiones supernaturales sanctas, quibus suo modo sanctificamur, adjutorium autem tale non est quid permanentis. Quamvis etiam appellemur templum Dei, id non probat gratiam, esse aliquid permanentis: Nam etiam tempora censentur à Deo inhabitari; etiamsi nihil permanentis in illis reperiatur sicut & illaverba: Et ad eum veniemus, non sunt intelligenda, de aliquo permanenti Trinitatis quā talis accessu. Multa alia loca tam PP. quam Conciliorum, possunt de solo favore extrinseco: item de auxilio indebito coque actuali, intelligi: Nam sub initium controversiæ cum Pelagianis, & Semi-Pelagianis, sollicitè loquèbantur PP. de solis auxiliis naturæ indebitis, non autem de aliquo permanenti. Benè tamen Aſſertum.

PROBatur auctoritate Trident. idque variis locis. Sess. 6. c. 7. describit justificationem, quod non sit sola peccatorum remissio, sed & sanctificatio, & renovatio interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiæ, & donorum; nemo autem dicitur voluntariè suscipere suos auctus, sed dona ab alio collata, discurrens quæ infrà Trident. de justitia quā sanctificamur, subdit, quā videlicet: *Ab eo donati, renovamur spiritu mentis nostra, & non modo reputamur, sed verè iusti nominamur, & sumus, iustitiam in nobis accipientes unusquisque secundūm suam menjuram, quam Spiritus S. partitur suis prout vult, & secundūm propriam cuiusq; dispositionem, & cooperacionem.* Inferius adhuc subdit. *Charitas Dei diffunditur in cordibus eorum, qui justificantur, atque ipsis inheret.* Jam autem quod inhæret, id quod in nos recipimus, & quod Deus partitur tanquam effectuum quodammodo cooperationis nostræ, debet esse quid permanentis. Unde etiam idem Trident. Sic format Can. II. de Justificatione: *Si quis dixerit hominem iustificari, vel sola imputatione iustitiae Christi, vel sola peccatorum remissione, exclusâ gratia & charitate, que in cordibus eorum per Spiritum S. diffundatur, atque illis inhæret, aut etiam gratiam quā sanctificamur, esse tantum favorem Dei, anathema sit.* En toties meminit Trident. recepta in nobis iustitiae, nobis inhærentis, &c. similia: quæ omnia non significant solos actus nostros, sed aliquid plus.

Sed estne de fide, quod justificemur per qualitatem, vel habitum: Nam licet Trid. agat, quod justificemur per aliquid permanentis, potest nomine permanentis intelligi permanentia mora-

lis; ad eum modum, quo dicitur aliquis in peccato manere, diciturque origine inhærente non renatis, quamvis ista permanentia, & in hac sit non nisi moralis.

Circa hujus decisionem variant Auctores. Nam alii cum Scoto, Gabriele, Almaino, Vega, etiam ante decisionem Trident. putant hoc tuſſe de fide. Aliiid putant, nec post Trident. de fide esse. Talis est Sotus, Med. Bann, Joan. Vincent, Canus, Curiel, Martinez, Monterius, Henricus, Tann, Sal. sed Vasq. & Torres loquuntur cum restrictione; nempe quod justificatio, quæ in baptismo, & pœnitentia recipiunt, fiat per habitum.

Esse tamen id de fide, docuit cum aliis Suar. citatus cap. 3. n. 6. Bellar. Urgerique pro hac veritate possunt loca illa Trident. suprà allegata, quæ longè simplicius acciperentur ponendo qualitatem permanentem, favetque Catech. iuſſu Pii V. editus qui sibi habet. Est autem gratia quemadmodum Trident. Synodus ab omnibus credendum pœnam anathematis proposta decrevit, nam solum per quam peccatorum fit remissio; sed divisa qualitas in anima inhærenti, qui Catechismus cum proprie tempora Tridentini editus fuerit, viventibus iis qui aderant Concilio, bene scripsi poterat de mente Concilii.

AS SERO 3. *Gratiā non recte definiri quidam
qualitas quedam physica inhærens anime, reddi-
que nos dignos amicitia Dei, & vita eterna.*

RATIO. Quia restat querere quare hoc prædicatum conveniat gratiæ. Nec recte definibitur quod sit qualitas supernaturalis, in esse filii Dei constitutiva. Ratio, quia est reperibilis ulterior conceptus in quem hoc ipsum relati potest, quare scilicet gratia reddit filium Dei adoptivum. Deinde per multis non est defit gratiam esse qualitatem physicam, non ergo definitio debet restringi ad particulare principium. Hinc commodius describeretur gratia, quod sit donum supernaturale stans in participatione naturæ divine. Assumitur ly donum pro genere, quia omnis gratia est donum; & ut agatur de gratia supernaturali, ly supernaturale ponitur. Differentia autem hujus doni est desumpta ex ad Petri I. *Per quem maxima, inquit, & prius nobis promissa donavit, ut per hoc efficiamini discipules nature.* Ipsaque filiatione relabilis est in participationem prædictam: Ideo enim aliquis est filius: quia participat de natura. Quod ipsum ut explicetur. Sit

DIFFICULTAS II.

*Quid sit Gratiam esse consortium naturæ
Divine.*

GRATIAM esse participationem naturæ divi-
næ, dictum in mat. de Pœnit. cuius inde
reddita ratio: quia sicut natura est principium mortali

R. P.
THEML
zianows.
Tom. I. et
D. V.

Disputatio VI.

215

motus, radix proprietatum, &c. ita & gratia est principium motus supernaturalis, radix, & existentium reliquorum habituum, & hoc quidem sufficit ad defendendum, quomodo gratiae competit esse naturam. Sed restat querere, quare illi competit esse participationem, similitudinem, imaginem naturae, non utsunque, sed naturae divinae. Sit

Punctum Difficultatis 1.

Quid specialis participatio Naturae divinae, per alios?

EXPLICAT I. Lessius lib. 2. de summo Bono, cap. i. n. 4. & 5. & post illum Petavius tom. 2. lib. 8. c. 4. Gratiam esse specialem participationem naturae divinae; quia est vinculum ipsius Divinitatis, quo tota nobis Divinitas communicatur. Cui Divinitati tribuit rationem principalem nostrae justificationis, ad eum modum, quo ab unione hypothistica Christus dicitur Filius Dei: Sicut enim ibi unio hypothistica se habet in star vinculi, non formae principalis; ita & hic gratia justificationis: quia autem restabat querere in quo sit ratio vinculi, itaque de hoc discurrat. Quia scilicet ita secum trahit naturam divinam, ciamque nobis praesentem & inhabitantem facit, ita ut etiam ipsa non esset immensa & ubique, tamen eam nobis intimè praesentem susteret: quia unio Deitatis per gratiam non est solum per affectum; sed per naturam communicationem, & inhabitationem spiritus. Hanc sentiam censuratur Ripalda, d. ult. n. 127. sed eam a Censure vindicat Rozmet, modò etiam gratia tribuatur ratio perfectæ sanctitatis ad eum modum, quo non contradicit Trid. qui tenet etiam contritionem justificare, & qui præter infusione gratiae requirit condonationem divinam extrinsecam. Ceterum hæc Explicatio

NON SATIS FACIT. Tum quia, sequetur quod filiation adoptiva & naturalis, ejusdem forent dignitatis, quoad formam dignificantem, totaque esset inæqualitas in modo participandi; sicut æqualis est dignitas Dei ipsius & Christi, spectata dignitate secundum formam dignificantem, licet cum inæqualitate orta ex modo participandi: Nam quamvis ponantur plures æquivalenter gradus bonitatis in conjuncta per gratiam Divinitatem: quia tamen, quicunque erit gradus, adhuc ille erit Deus, & quid increatum, adhuc secundum rationem formæ, erit æqualitas inter filiationem naturali, & adoptivam. Hinc esset subjectum illud capax infinitæ sanctitatis, quia esset capax vel unius gradus, qui tamen Deus esset, adeoque capax infinitudinis sanctitatis. Et sicut, quia non est divisibilis ratio personæ, hoc ipso, quia illa unitur humanitati, reddit illam infinitè dignam, ita cum unus ille, ut ita dicam gradus

non sit divisibilis, sitque Deus increatus & infinitus, hoc ipso, quia ille gradus unitur, reddet subjectum infinitè sanctum, consequenter omnes essent æqualiter sancti, quia infinitè sancti. Æqualitas autem hæc non potest asseri: quia nunquam hanc æqualitatem posuerunt PP. quibus standum in taxa entium fide revelatorum. Et sicut non sunt multiplicanda entia sine necessitate; ita nec dignificanda. Tum quia. Et adjungeret nobis gratia, ut supponitur, Deitatem Spiritus S. nos constituentem in ratione filii adoptivi; & non adjungeret. Adjungeret quidem ut supponitur, non adjungeret autem ut probatur: quia unio illa non est hypothistica: hæc enim facit filium Dei naturalem; non est etiam unio metæ indistinctæ: quia hæc habetur independenter etiam à gratia, & quæcumque sit, erit non nisi de linea loci. Non etiam aliqua alia tercia, quæ enim illa? Quomodo ergo adjungeret justificato Divinitatem. Hic ipse medius terminus sic aliter proponitur. Illa gratia & traheret secum naturam divinam faceretque nobis praesentem, etiam si non esset immensa, & non traheret. Traheret ut supponitur, non traheret autem, quia non est ratio, unde illi hæc tractio ostiretur. si non ponatur unio hypothistica: quia ex duplice non nisi ratione talis tractio haberi potest; vel ex unione hypothistica, vel ex unione formati, & informantis, quæ enim tercia esset unio. Neque valet si dicas esse naturam talem gratiae. Prius enim ostendendum est hoc esse possibile, & postea recurrendum ad hoc principium, quod hæc sit natura gratiae. Rursus etiam posita possibilitate talis unionis; & constitueret illa filium Dei, ut supponitur; & non constitueret: quia duplum possumus illam alligationem cogitare. In primis meram localem, adferentem præter imminutitatem novum titulum praesentia hæc, & hæc nihil facit ad constituendum in esse filii Dei, per quid ergo transitur, ut illa alligatio sit Constitutio in esse filii Dei adoptivi: præcipue cum ipsa entitas gratiae in tantum per se constituit in esse filii Dei; in quantum est illa alligatio. Deinde potest cogitari alligatio constitutiva in esse filii Dei, quæro, ut dixi, per quid ad illam deveniatur, ut non sit mera alligatio localis.

Tum quia. Vel alligatio illa terminatur ad naturam divinam, vel ad naturam Spiritus S. vel ad personalitatem præcisè Spiritus S. non ad naturam divinam; quia sic sanctificatio illa, & constitutio in ratione filii, non minus tribueretur Spiritui S. quam toti Trinitati. Sicut si unio substantialis per impossibile terminaretur ad naturam divinam omnes tres Personæ æquè unirentur; & tamen constitutionem in esse filii adoptivi tribuit Petavius Spiritui S. Quod si alligatio illa est ad naturam Spiritus S. seu ad naturam, prout simul terminat ad naturam & per-

DD
Ri
Z:

& personam illius, tunc deberet esse & què primo terminata ad utramque virtualitatem; vel dari duplex allatio, duplexq; gratia: quomodo enim aliter utramq; virtualitatem alligaret. Non potest autem dici primum. Quia secundum dicta, si & què immediatè terminaretur ad naturam divinam, tota jam Trinitas sanctificaret. Secundum etiam dici non potest; quia multiplicat entia sine necessitate. Non etiam terminaretur illa allatio præcisè ad personam Spiritus S. quia poneretur similis difficultas in illa, qualis in unione hypostatica, quomodo scil, alliget immediatè per sonam, & non alliget immediatè naturam illi identificatam. Quæ mysteria non sunt ponenda, nisi id requiratur ad salvandum articulum fidei. Quando autem PP. expressè habent, quod non per aliquod donum; sed per se ipsum nos Spiritus S. sanctificet, hoc solum intenderunt. Quod scil. nomine Spiritus S. non veniat donum quod ponebant haeretici; ut excluderent personam Spiritus Sancti. Sed significant dari Spiritum S. personamque ejus concurrere ad nostram sanctificationem, cùm Catholici sanctificationem Spiritui Sancto appropriemus.

EXPLICAT 2. Suarez Lib. 7. de Grat. cap. 1. à n. 26. & post illum Bertoldus de Grat. n. 89. Ideò gratiam esse participationem naturæ divinæ: quia est in gratia, convenientia formalis cum natura divina prout ab attributis cistincta. Porro natura divina stat in formalitate intellectivitatis, quam participat gratia: quia illi tanquam principio visio intuitiva Dei connaturaliter debetur. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia. Lumen gloriæ non est gratia justificans, & tamen habet convenientiam formalem cum natura divina in formalitate intellectivitatis: elevat enim intellectum, & unà cum illo comproducit, idq; connaturaliter intellectu. Nec obest quod ipsum Lumen gloriæ debeatur gratiæ. Quia in sententia distinguente realiter potentias ab anima, nemo arguit intellectum non esse intellectum: quia exigitur ab anima. Ergo nec quisquam ex eo arguet lumen non habere formalem convenientiam cum intellectivitate divina: quia exigitur à gratia: quod si habet formalitatem intellectivitatis, hoc ipso dicit convenientiam cum natura divina; quæ per explicantem, stat formalitate intellectivitatis. Tum quia. Aliud est exigere primum principium intellectivitatis, & aliud esse ipsum de linea intellectu. Sicut aliud est exigere senatorium gradum, & aliud esse ex illo. Ergo quod tantum exigit intellectu, & neque est intellectu in actu primo, id est, non est principium influens in intellectuionem eliciti, nec est actualis intellectio, illud certè non est de linea intellectu.

Gratia autem, nec eli-

cit visionem Dei, nec ipsa est intellectio. Tum quia. Possibilis est gratia & qualis in ratione determinati peccati praætenti gratia; & tamen non exigitiva visionis. Ergo apparet, non esse de ratione gratiæ ut sic istam exigentiam visionis. Tum quia. Convenientia in gradu intellectu, constitutiva gratiæ in esse specialis participationis naturæ divinæ, vel stat in intellectu, quale naturæ divinæ, & sic & Angelis, & anima rationales erunt substancialis naturalis gratia: quia participant formalitatem intellectu, Si autem stat in intellectu, quæ sit visio, querendum restabit, quare illa prior non est constitutiva in esse participationis naturæ divinæ sufficientis ad gratiam substantialiem naturalem, est vero illa posterior sufficientis ad constituentium in esse gratiæ supernaturalis. Addit Ripalda. Possibilis est justitia habitualis identificata cum habitu fidei incompositibili cum visione Dei; justitia item indigena elevatione ad videndum Deum, hoc est, cui sit supernaturale, dicere nexum cum visione beata. Ergo apparet, non idem esse confortum divinæ naturæ, & exigentiam visionis: immo & justus prout est in via, est particeps naturæ divinæ, & tamen justo prout est in via, non debetur visio Beata. Ergo non idem sunt confortum naturæ divinæ, & exigentia visionis Beata.

EXPLICAT 3. Oviedo. De Justific. controv. 1. n. 27. Duo sunt propria divinæ naturæ, habitat ad omnia opera honesta, & inhabilitas ad opera prava, quæ duo per participationem homo ex gratiæ consequitur: formam enim sanctificantem habitus supernaturales comitantur, & ipsa est incompositibilis saltem naturaliter cum mortali peccato. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia. Concedo hæc duo esse propria naturæ divinæ. Sed Nego, quod sint natura divina formaliter loquendo. Ergo similitudo in illis non erit similitudo in natura divina. Tum quia. Proprium est naturæ divinæ, ut assentiatur infallibiliter vero, & ut non possit assentiri falso. Utrumque habebit habitus fidei suo modo: quia est principium infallibiliter assentiendi vero revelato; & non assentiendi non revelato; & tamen ex hoc non sequitur, quod fides sit specialis participatione naturæ divinæ, constitutivaque in esse filii; Ergo ex sola similitudine, ad id quod est proprium naturæ divinæ, non rectè inferetur dari continentia naturæ divinæ hociquo. Tum quia. Proprium naturæ divinæ, est quid consequens ad naturam divinam: nemoque dicit, prædicta prædicata esse formalissimè naturam divinam. Ergo quod debet dicere participationem naturæ divinæ, non debet explicari per similitudinem, ad illa consequentia.

EXPLICAT 4. Ripalda. Succus explicatio-

nis in hoc est. Ideò gratia est specialis parti-

pato

R. P.
THEML
zianows.
Tom. I.
D. V

Disputatio VII.

217

Punctum Difficultatis 2.

Explicatur participatio naturae Divinae inclusa in Gratia.

PRAEMITTO I. Naturam sive principium motus & quietis, de quo actum in Philosophia, & repetito in i. P. ubi de primo essentiali conceptu Dei, generatione Verbi, &c. hinc esse simile, & participativum principii motus & quietis, erit esse simile in natura.

PRAEMITTO 2. Naturam duplum dividit posse quantum ad præsens. *Imprimis:* In naturam physicè spectaram; in quantum seil. est principium motus & quietis physicè. *Secundo.* In naturam moraliter per accommodationem, proportionaliter. Quod posterior etiam modò rectè sumatur natura. Ratio est. Tum quia. Usus obtinuit hanc vocem; & ita homines mansuetos appellamus optimam naturam. De Deo etiam frequenter usurpatur, hæc phrasis. Cujus natura Bonitas. Tum quia. Hoc quod est principium motus & quietis physicæ, bene potest appellari natura physicè. Ergo etiam quod est principium motus & quietis moralis, bene potest appellari natura moralis. Tum quia. Una eademq; entitas ratione diversorum ordinum, connotatorum &c. fundat diversas definibilitates. Ita unus idemque homo definitur à Metaphysico per compositum ex materia & anima rationali: à Logico per rationem principii operationum intellectus rectificabilium Logicè, ab Ethico per principium vel subiectum operationum rectificabilium moraliter. Ergo etiam eadem entitas ratione diversarum considerationum, & ordinum, potest habere diversas formalitates naturæ, adeoque etiam formalitatem naturæ moralis. quæ ipsa ratio ulterius in hoc fundatur. Unaquæq; entitas habet suas convenientias & differentias, convenientias quidem: quia ultimum uniuscujusque in methodo resolutiva est ens, & principium in methodo compositiva est etiam ens. Hinc fundatur ut omne ens dicat convenientias; hoc ipso enim si non diceret convenientias, non diceret etiam convenientias in ratione entis: Nam convenientia in ratione entis sunt convenientia; si non diceret convenientias in ratione entis, nec diceret rationem in methodo compositiva primam in ratione entis; consequenter deberet dicere in methodo compositiva primam rationem contradictionem; nempe rationem non entis: nam inter contradictionem non datur medium. quomodo autem id, quod est, non compotitur per ens, & quomodo hoc ipso id, quod est, non est id, quod non est. Ubaquæque item entitas habet etiam suas differentias; hoc ipso enim implicaret, si cùm non sit aliæ

(T) sit aliæ

fit alia entitates, non dicere differentias ab illis, hoc ipso enim non est aliud ab aliis entitatibus: immo ipsum ens saltem sub alio nomine, contraetaque ratione entis acceptum est ratio differendi; & acceptum sub nomine entis etiam communissime dicit rationem differendi a nihilo, & nihili quibuscumque; & qualibuscumque speciebus: & haec est quasi objectiva, in formalitatibus convenienti & differendi, numerositas plurificatioq; entium. Huic objectiva numerositati accedit postea formalis numerositas, pluralitasq; petibilis ab aliis, & aliis attingentiis intellectualibus, & voluntatis, & quia objectiva illa singularum numerositas est alia & alia, ideo alia, & alia definitione definiri potest, consequenter; quia eadem entitas habet & considerabilitatem physicam, & moralem, hinc sit, ut alia sit & alia definitione definibilis ratio naturae, physicè spectata, & ratio naturae moraliter accepta.

PRAEMITTO 3. *Quod bonitas sit natura Dei in esse moralispectata:* Quia natura est principium motus & quietis, ideo & in ordine morali illud erit natura, quod est principium motus in ordine morali. Jam autem bonitas, est principium motus in ordine morali. Quod ipsum sic declaratur. Bonum secundum rationem suam absolutam spectatum est quid perfectum, supra hoc perfectum fundatur postea ratio convenientis, quæ jam est respectiva; supra hanc ipsam ulterius fundatur ratio communicativi; quod ipsum comunicativum aliud est elicitem; competrirq; omni bono intellectuali; & aliud communicativum per appetitum naturalem, & sic est innata propensio ad uniendum se ei subiecto, quod perficere potest. Unde & formæ appellati solent, bonum materia.

PRAEMITTO 4. *Bonitas divina moralis, que est principium communicationis, & convenientie in Deo, in his dicit rationem naturae.* Primo: quia est radix formalium sanctitatum reperibilium in Deo, & sola ratione nostra distinctarunt. Deinde: quia in ordine ad operationes, ita dirigit Deum, ut omnes ejus operationes sint sanctæ, ad quod alludit illa phrasis Scripturæ: & sanctus in omnibus operibus suis. Rursus; ita perficit subiectum cuius est natura, ut sit expedita ad pugnam cum quocumque; opposito sanctitati. Et sicut aqua est natura, dicit convenientiam ad ens materiale, dicit sui communicationem mixto, estq; expedita ad pugnam, cum igne & calore sibi opposito; ita & natura divina quæ est Bonitas, habet etiam vim non tantum radicandi sanctitates formales in Deo, sed etiam pugnandi cum opposito peccato.

PRAEMITTO 5. *Plures etiam esse sanctitates in creaturarationali iusta.* Est sanctitas v.g. fortitudo. Quia quod innititur motivis sanctis, & est principium actionis sanctæ, est utique & ipsum

sanctum. Utrumque autem hoc haber fortitudo habitualis, eq; ut suppono, supernaturalis. Sed tamen non est fortitudo v.g. sanctitas, quæ fit participatio naturæ divinæ: quia haec edita dix omnium sanctitatum formalium, quod non competit fortitudini: certè enim illa non est radix ipsius gratiæ. Rursus est quidem fortitudo principium resistendi malo opposito. v.g. imbecillitati: quia tamen non est principium opponendi se cuicunque; opposito malo formali, sit ut fortitudo non sit illa specialis participatio naturæ divinæ. Universaliterque illud non habet rationem naturæ in ordine sanctitatis absolute, quod nonnulli particularēm sanctitatem depositit: Nam natura, absolute est radix regnum, principiumque opponendi se omnibus malis subjecti, in illo ordine.

PRAEMITTO 6. *Nullam esse perfectionem quam non exigat gratia in ordine supernaturæ:* Exigit enim fidem, tanquam intellectum ordinis supernaturalis. Spem ut arduorum appetitum. Charitatem sicut fons amoris, & alias virtutes. Et insuper nullum malum est cunctis ordine isto supernaturali, & sicut oportet adiutum, non opponat.

PRAEMITTO 7. *Participationem nature divinae, quam tribuit Authoritas Sacra gratiæ, sicut in bonitate moralis; quæ sit, radix reliquarum sanctitatum, & principium opponendi se cuicunque peccato.* Hoc innuit supra citatus S. Petrus, per hoc efficiamini divina confortes naturæ, fugaces ejus, quæ in mundo est, concupiscentie corruptiæ. Ubi confortium naturæ explicat per humanum concupiscentiæ. S. August. epist. 120. c. 13. *Lei gratiæ iusti sumus, ut ipsa Dei iustitia nos faciat, cum pœnitentia & iustæ vivimus.* Leo Serm. 1. de Nativ. Agnosc. o. Christiane, dignitatem tuam; & divina consors factus naturæ, noli in veterem vilitatem de genere conversatione redire. His præmissis,

EXPLICATUR. Quid sit gratiam esse participationem naturæ divinæ. Natura est principium motus in eo in quo est. ut dixi Præm. hoc principium potest esse etiam in genere moris, ut dixi Præm. 2. & tale in genere moris, principium est bonitas. ut dixi Præm. 3. consequenter etiam in Deo, bonitas erit natura in genere moris, ut dixi eodem Præm. Jam autem bonitas in Deo in tantum habet rationem naturæ, in quantum est radix sanctitatum formalium; in quantum item est principium in Deo opponendi se cuicunque malo, ut dixi Præm. 4. Porro in Creatura plures sunt sanctitatis: illa tamen habebit rationem naturæ, eritque participatio naturæ divinæ, quæ erit radix sanctitatum formalium; & opponerque se cuicunque malo in genere moris. ut dixi Præm. 5. Et quia sola gratia est talis radix, solaque se opponit, cuicunque malo morali, sit ut sola sit natura, idque in genere morali & bonitatis,

R. P.
THEML
zianows.
Tbit. Aet.
ID. V

Punctum Difficultatis 3.

Proponitur alius modus.

Et que sola participatio specialis naturæ divinæ in genere mortis, ut dixi Præm. 6. præcipue cùm PP. hanc participationem naturæ divinæ, inclusam in gratia tribuant ipsi, ut, dixi Præm. 7.

DICES 1. Non est participatio naturæ divinæ gratia in opponendo se peccato: quia sanctitas divina excludit etiam veniale culpam: cùm tamen gratia non excludat.

RESPONDETUR in primis. Sanctitas divinanon opponitur etiam nisi mortali: quia hoc quod est ex objecto veniale, respectu Dei est mortale, adferret enim ei negationem omnis possibilis sanctitatis, & deperditionem esse divini, quia damna aggravant illam venialitatem usque ad mortale. Ergo mortali, tam se opponiit sanctitas divina, ac gratia. Deinde sufficit ut haec participatio, sit inadæquata participatio Divinitatis.

INSTABIS. Ergo saltem non opponitur gratia omni peccato.

RESPONDETUR. Opponi omni peccato, non ita ut debeat illi cedere, sed ita ut sit principium ne ponatur veniale, & ut positum expellatur.

DICES 2. Non esse participationem naturæ divinæ gratiam: quia non est radix reliquarum perfectionum, nempe fidei, & spei.

RESPONDETUR. Prædictorum habitum gratiam non esse radicem emanativè, sed exigitive, exigendo scilicet, ut à Deo immediate ponatur. Sicut calor est passio ignis, licet antecedenter ad formam ignis, ab alio ponatur nempe agente.

DICES 3. Possibilis est per nos substantia naturæ suæ impeccabilis, haec dicere participationem naturæ divinæ inesse sanctæ, & tamen non efficiat gratia.

RESPONDETUR. Fore illam substantiam similem in hoc quod est, non esse principium peccandi: quia tamen non est principium sanctatum nonnisi operationum: defacto enim elicere multas operationes quæ non essent formaliter sanctæ, exercendo scilicet operationes suarum potentiarum naturalium, sit ut dicat inadæquatè similem participationem, adeoq; insufficiens, ut habeat formalitatem naturæ, cùm tamen gratia sit principium nonnisi sanctarum operationum; formalitasque naturæ ex vi sua definitionis utrumque, depositat. Deinde illa natura dicere participationem naturæ divinæ in ordine non excedenti, gratia in ordine excedenti, de quo ordine hic agitur.

INSTABIS. Possibilis est gratia quæ nullam oppositionem dicat peccato.

RESPONDETUR Neg. Antecedens. Nam quæcumque possibilis gratia, ex definitione fundata in Sancto Petro, est participatio Divinitatis in genere mortis, haec autem excludit peccatum.

Plax memoriae P. Gaspar Druzbicki, vir in Spiritualibus, qualem sexula ferunt, notus aliquibus editis opusculis, sed major in iis, quæ digna sunt ut edantur: in Fasciculo Exercitorum, Exercitio circa Angelos, imaginatur distinctionem Chororum factam, secundum expressionem hujus vel illius perfectionis divinæ, dicitq; v.g. Cherubinos exprimere suâ substantiâ sapientiam divinam &c. similia. Hanc ejus imaginationem ad præsentem materiam transfero scholastico more.

PRÆMITTO 1. S. Th. asserere quod gratia sit expressio divinæ bonitatis. Habet id 1. 2dæ. q. 110. a. 2. dicitque in Corp. præter auxilium speciale, quo Deus hominem movet ad agendum, ponendum etiam esse in anima justificatorum habitum gratiæ; rationemq; dat: quia non est conveniens, quod Deus provideat minùs his, quos diligit ad supernaturale bonū habendum, quam creaturis quas diligit ad naturale bonum habendum, creaturis autem naturalibus sic provideret, ut non solum moveat illas ad actus naturales, sed etiam largiat illis formas & virtutes quasdam, quæ sunt principia actuum, ut secundum se ipsas inclinentur ad hujusmodi motus. Hinc & illis quos movet ad consequendum bonum supernaturale æternum, aliquam formam & qualitatem dat, & haec qualitas est donum gratiæ, quod agit in animam non quidem per modum causa efficientis, sed per modum causa formalis; sicut albedo facit album. Hoc posito comparat inter se animam & gratiam, queritq; quid horum duorum sit nobilius. Subditque. *Est enim, inquit, nobilior, quam natura anima, in quantum est expressio vel participatio divinæ bonitatis.* Similia habet ibidem qu. 112. a. 1. in Corp. Ubi querens, An solus Deus sit causa gratiæ? Respondet affirmativè, necesse est quod solus Deus deificet, communicando confortum divinæ naturæ per quandam similitudinem participationem, sicut impossibile est ut aliquid igni nisi solus ignis. Idem inculcat. q. 113. a. 4. in Corp. & 3. p. q. 2. a. 10. ad 1. *Gratia, inquit, quæ est accidens est quadam similitudo Divinitatis participata in homine.* Ubi S. Th. non simpliciter participationem, sed similitudinem participationem, gratiam appellat, idemque repetit q. 3. a. 4. ad 3. *Assumptio quæ sit per gratiam adoptionis terminatur ad quandam participationem divinæ naturæ, secundum quandam assimilationem ad bonitatem illius.* Idem repetit ibidem q. 62. a. 2. in Corp. *Gratia secundum se considerata perficit essentiam animæ, in quantum participat quandam similitudinem Divini esse.*

PRÆMITTO 2. Uplicem cogitari posse participationem divinæ bonitatis. In primis: commun-

(T) a nem

Tractatus IV.

220

hem quibuscumque entibus, quæ etiam participant, & assimilantur divino esse & bono esse, per bonitatem suam physicam, & hæc est communis omnibus entibus; Alia est similitudo & expressio divinæ bonitatis, quæ ea prædicata in-creata, quæ in se continet natura divina, in se creata exprimat per modum imaginis proportionatè, quo modo verbum mentis dicitur ex-pressio objecti: quæ ea prædicata quæ res in se continet intentionaliter repræsentativeque habet.

PRAEMITTO 3. Non implicare ut detur aliqua creatura qualitas expressiva naturæ divinæ. Ratio. Tum quia, quæ in hoc implicantia? Habetur quæ vestigium in similibus imaginibus: Nam character per aliquos Doctores est signum na-turale dicens in notitiam baptismi collati, non ad placitum, ut statua hominis non ad placitum effigiat hominem; nec ad placitum multa sym-bola res nobis exprimunt, ut Iris exprimit deci-duam pluviam. Hinc cuicunq; nationi propo-nantur, interdum eundem sui sensum ingenerant. Tum quia vel implicaret idem dicta qua-litas: quia est accidens; & hoc non, quia vi-fio Beata est accidens, & tamen est expressio Deitatis; vel ex eo: quia illa qualitas non est quid intentionale & cognitio, sed non est de ra-tione expressivi, esse cognitionem, ut videre est etiam in pictis imaginibus; vel ex eo, quia Deus est quid increatum, secus illa qualitas. Et hoc non, quia cognitio est quid creatum, & tamen exprimens increatum Deitatem; & si datur ex-pressivum naturæ divinæ per modum principii: nempe Lumen gloriæ, cur non dabitur expres-sivum per modum imaginis? Tum quia usita-tum est S. Th. à proportione naturalium argue-re ad supernaturalia & altiora. Cùm ergo in creatis dentur tot modi artificiati, exprimendi ejusdem objecti; cur etiam non dabuntur plu-res expressiones naturæ, bonitatisq; divinæ.

PRAEMITTO 4. Ex vi Phrasium PP. sequi, gratiam esse expressivam divinæ bonitatis. Præter Auctoritates S. Thom. innuit idem Locus sup. cit. S. Aug. ep. 120. ubi dicit. *Ipsa Dei justitia nos sumus, cumq; non sumus Dei Justitia entitativæ, erimus vi gratiæ repræsentativæ, quæ phrasis est Aristotelis, qui notitiam appellat objectum in cognoscente, h. e. repræsentativæ.* Cyrillus contra Anthropomorphitas cap. 3. *Cum vos, inquit, Sanctificatio & justitia in Deum transformet;* Certè autem non transformat substantialiter. Ergo per modum expressivi, & imaginis Deitatis, quæ simili phrasi docet Aristot. intellectum fieri alia quorum habet formas; quod fieri alia, est per repræsentationem. Item Cyrillus dial. 7. de Trinit. loquens de Adamis sanctificatione, impressa in illo est divinæ imago naturæ. Hier. ad cap. 4. ep. ad Ephel. *Signai sumus Spiritu Dei Sancto, ut & Spiritus noster, & anima impriman-tur signaculo Dei, ut illam recipiamus imaginem, & similitudinem, ad quam in exordio conditi sumus.*

Basil. 5. contra Eunom. *Quod si homines ad similitudinem informare materias nequeunt aliter, nisi ideas ipsorum participant, quomodo ad Dei simili-tudinem ascendet creatura, nisi divini characteris sit participes?* Ubi Basil. ad idealem expref-sionem Deitatis revocat gratiam, & ad characte-rem Deitatis.

PRAEMITTO 5. In quonam stabis reipsa, ha similitudo gratia ad naturam divinam? Habet imprimis hæc similitudo relationem tran-scendentalem ad Deum; non quomodo cunque, & quæ sit illi communis cum aliis rebus, sive natu-ralibus sive supernaturalibus, sed insuper habebit relationem transcedentalem in ratione similitudinis; & quia relatio supponit funda-mentum per modum prioris, hoc nihil aliud erit nisi imago quædam spiritualis naturæ divi-næ; ita utin gratia reperiatur ejusmodi prædi-catorum conjunctio, ut si illa penetrerentur de-veniatur in notitiam Sanctitatis divinæ; habe-antque simul illa prædicata gratia vim sancti-candi; ita ut ex illis intuitivè & ut sunt cogniti, cognoscatur natura divina ad eum modum, quo si non cognito intuitivè Deo, cognoscetur intuitivè visio alicujus Beati, hoc ipso no-sceretur Deus, licet adhuc non in se, nec beatificativè; ut suppono ex 1. p. His premissis

EXPLICATUR. Quid sit gratiam esse spe-ciale participationem, & confortum naturæ divinæ. Gratia per S. Th. est expressio divina bonitatis, ut dixi Præm. 1. & quidè non tantum propter participationem communem aliis crea-turis in esse divino, sed ex quadam similitudine, ut dixi Præm. 2. Cumque non implicet qualitas expressiva naturæ divinæ, ut dixi Præm. 3. & cum Auctoritates PP. tribuant illam gratiam, ut dixi Præm. 4. fuit gratia sit talis expressio, que ipsa expressio non habet tantum in aliqua rela-tione ad naturam divinam, sed dicet relationem similitudinis ad eandem licet imperfectam. Cu-jus fundamentum erit esse imaginem quandam spiritualem naturæ divinæ prout natura est, & sancta est, consequenter specialis participatio naturæ divinæ competens gratia habet in hac similitudine ad divinam naturam.

INFERO 1. Independenter ab omni accep-tatione divina in ratione filii, constitui crea-tram justificatam ipsa infusione gratiæ, ita ut ad filiationem specialis favor non sit necessarius præter ipsam infusionem gratiæ, praesupponit condonatione peccati. Ratio. quia sufficit ad filiationem naturalem habere naturam simili-tudi. Ergo magis ad filiationem adoptivam sufficiet prædicta similitudo. Non ego tamen quod favor divinus consequatur infusionem qualitatis hujus.

INFERO 2. Filiationem quam nos admini-mus, esse minorem naturali; majorem merē adoptivā: quia merē adoptiva solam moralita-tem importat sine contributione alicujus physi-cæ participationis in natura.

INF.

Disputatio VII.

221

INFERO 3. Independenter ab exinfraeo pacto, convenit quidem gratiae radicale jus ad gloriam: Si enim filii & haeredes, non tamen proximum & completum, de quo consuluntur dicenda de Merito.

DIFFICULTAS III.

De oppositione Gratiae cum Peccato.

Videantur dicta in Matth. de Poenit. quod scil. seclusa condonatione divina, possint secum stare peccatum & gratia: Nunc Universalius queritur, de alia specie distincta Gratiae, cui sit impossibile, stare cum peccato.

DICENDUM EST: Non esse possibilem talam qualitatem. Est contra Rozmer ex Auctoribus discordantibus pag. 137.

PROBATUR 1. Quia & non posset stare cum peccato ut supponitur, & posset stare: quia quacunq; qualitate positâ, manet adhuc Deus liber, & non necessitatus, ne condonet peccatum: quia infinitudo vel simpliciter, vel secundum quid inclusa in peccato est tanta, ut nulla pulchritudo, gratiofatisque creatâ possit esse illius se solâ depulsiva; non enim habet prædicatum opponibile ad æqualitatem illi infinitudini. Quod enim illud? Quod si positâ illâ qualitate manet adhuc Deus liber ne condonet peccatum, ergo adhuc poterit stare peccatum cum gratia: quia Deo non condonante peccatum, non potest non manere habitualiter offensa illius, quomodo enim non manet offensa, si manet offensus, & non condonans.

PROBATUR 2. Quia illa qualitas vel esset quid finitum, vel infinitum, non infinitum: quia hoc implicat; non finitum: quia à finito infinitum non est natum depelli, & exhaustiri ex prædicato transitûs inconsummabilis. sed etiam posito, quod illa gratia sit quid infinitum. Quero, vel est æqualis infinitudini divinæ taxanti mortale, vel non æqualis. Si æqualis. Ergo implicat enim æqualitas cum Deo. Si non æqualis. Ergo non habet vim exhaustendæ majoris infinitudinis.

PROBATUR 3. Si esset possibilis talis qualitas esset etiam possibile meritum creatum, meritum infusionis talis gratia. Cur non enim? Non potest autem hoc dici: quia pura creatura per modum meriti posset abolere mortalem offendam: posset enim emereri qualitatem illius indispenſabiliter expulsivam; & tamen supponit Theologia nullam puram creaturam posse vel satisfacere, vel tollere: (hæc enim in estimatione morali pro eodem haberentur) offendam mortalem.

ADDO per modum Conclusionis, quod ex adjuncto possit aliqua qualitas repugnare cum peccato. Ut si dicat Deus: volo cum hac qualitate nunquam stare negationem condonationis, adeoque peccatum, &c.

OBJICIT 1. Rozmer. Per multos unio hypostatica etiam prout distincta à personalitate Verbi, est talis, ut cum illa, nulla ratione constiterit possit peccatum.

RESPONDETUR. Sicut unioni hypostatica staret peccatum propter communicacionem idiomatum in illa fundatam: hoc ipso Deus esset peccator: quod non continget, si cum aliis qualitatibus stet peccatum. Unde non ex vi qualitatibus hoc habetur, sed ex vi termini intrinseci, quem respicit unio.

OBJICIT 2. In Deo est talis sanctitas cum qua non potest stare ullum peccatum; nec potentia peccandi. Quæ implicantia, quare tale prædicatum non sit participabile ab aliqua creatura?

RESPONDE TUR. Quia nulla creatura potest habere prædicatum adæquans infinitatem divinam taxantem offendam. Deinde: Deo debet tribui omnis possibilis sanctitas: quia autem nulla creata sanctitas, est omnis possibilis sanctitas, fit, ut nulla possit esse abolitiva peccati se folâ.

OBJICIT 3. De facto conceditur gratia quæ exigit physicè remissionem peccati; ita ut per oppositum fieret illi violentia. Ergo nec implicabit qualitas, quæ ita exigit remissionem, ut hæc non possit non ponit.

RESPONDETUR. Negando Conseq. quia est à minori ad maius viâ affirmationis. Dicinde: quia illa priori qualitate positâ, non sequeretur ponit prædicatum æquale infinitudini peccati; posteriori autem qualitate positâ ponetur tale prædicatum; non potest autem ponit ex dictis.

OBJICIT 4. Non implicat qualitas quæ se ipsa pendeat immediate à Deo. Ergo non implicat qualitas, quæ sit participatio naturæ divinæ; & simul complementum ultimum liberi decreti formaliter condonantis. Sed hæc qualitas est incompossibilis cum peccato, ut per se patet.

RESPONDE TUR. Negando per se patere. Quia illa qualitas non erit incompossibilis ex vi essentiæ cum peccato; adeoque non indispensabiliter, sed ex adjuncto illius decreti, quod ipsum sicut liberum est respectu cuiuscunque creatæ qualitatis; ita & assumendo illam qualitatem, non assumit illam ut se necessitantem ad condonationem. Et per hoc solvitur argumentum ejusdem 5. & 6.

INSTAT Idem. De facto albedo, si producatur in subjecto capaci, debet necessariò produci per actionem, quæ sit ultimum complementum liberi decreti, quo Deus vult illud subjectum esse album. Ergo non implicabit talis qualitas, quæ essentialiter exigit produci per actionem, quæ sit complementum liberi decreti condonantis Dei.

(T) 3

RESPON-

Tractatus IV.

R E S P O N D E T U R. Concedendo totum : quia probat ex adjuncto illam qualitatem esse incompossibilem cum peccato , & non nisi ex suppositione adjuncti essentialiter exigit produci dicta actione. Paritas etiam non tenet: quia positâ per impossibilem independenter à decreto divino albedine in subiecto apto, hoc ipso jam esset album. Jam autem positâ per impossibilem independenter à decreto divino, illâ gratiæ qualitate, non sequeretur jam Deum necessitari ad condonandum: posset enim adhuc in illa suppositione in ordine ad condonandum esse liber. Deinde nullum est prædicatum, in quo deficiat albedo, ut tribuat suum effectum ; est autem defectus prædicti in gratia; quod sit opponibile infinitudini peccati; quo prædicato non sublato, manebit offensa, adeoq; peccatum. Deniq; necessitatibus Deus ad effectus formales non impediens, casu quo ponatur forma in subiecto apto. Negatur autem & non probatur oppositum. Quod scil. præter effectum formalem, qui est reddere subiectum habens gratiam, sit in gratia per modum effectus formalis, depulsio peccati.

O B J I C T U M 5. Idem. Non implicat aliqua creatura intellectiva incapax erroris positivi. Item voluntas creatalibera determinata ad solum bonum honestum. Ergo nec implicabit qualitas essentialiter incompossibilis cum omni peccato mortali.

R E S P O N D E T U R. Disparitatem esse: quia in casu Anteced. nulla ostenditur implicantia; nec argueretur ulla infinitudo, ut arguitur in casu praesenti.

O B J I C T U M 6. Eodem jure dici posset, implicare qualitatem quæ habeat connexionem physicam & realem cum condonatione peccati; erit enim infinita bonitatis.

R E S P O N D E T U R. Non esse rectam illationem, ut si aliquid non possit majus, non possit minus. Minus autem est mouere Deum ut libere condonet, quam necessitare. Deinde in istis quæ dispensabiliter contingunt, non est necessitas, ut sit æqualitas prædicatorumque proporcio, secùs in istis quæ indispensabiliter. Præcipue quia vis illa motiva non est aliud nisi participatio naturæ divinæ specialis, quæ si datur, entitate sua depositum, ne detur ei quem Deus odit, non includendo hoc ipso ullam infinitatem.

I N S T A T. Si homo deberet alteri infinitas pecunias, & in debitum solvendum offerret illi unum obolum; non diceretur hic habere exigentiam ad delendum totum debitum. Ergo neque ulla qualitas possibilis habebit exigentiam, ut potè finita ad remissionem mortalis.

R E S P O N D E T U R. Hæc objectio probat non esse possibilem qualitatem gratiæ, quæ indispensableiter exigit condonationem mortalis, sicut nec obolus ille exigit, ut deleatur totum debitum, adeoque hæc objectio est pro nobis.

Quodsi urgeatur objectio, ad probandum, quod nullo modo exigit gratia condonationem divinam, id jam erit contra nos, sed disparitatem habet. Quia nec potest (ut supponitur) aut ratione materiæ, aut ratione raritatis, aut debiti infiniti; cum tamen prædicatum inclusum in gratia, quod scilicet gratia sit specialis participatio naturæ divinæ, id exigit.

O B J I C T U M 7. Non implicat qualitas quæ peccatum debeat, non quod sua bonitate adquerat illud, sed quod habeat formalem oppositionem ad illud, quæ ratione assensus finitus repugnat cum disensu infinito, amor finitus cum amore infinito. Atius finitus condonations posset debitum infinitum abolere.

R E S P O N D E T U R. Non potest tunc statim oppositio formalis, si altera opposita forma non habeat quod opponat alteri formæ. Sic non est oppositio formalis inter album & rubrum: quia non habet quod sibi opponant. Consequenter si gratia non habet quod opponat infinitudini peccati, hoc ipso non erit oppositum indispensabiliter. Quod ad priores duas instantias. Non implicabit illos duos actus secum stare, sed posito quod non possint secum stare, victoria eius penes fortius, consequenter debitum patienti eslet penes debilius, adeoque remaneret tunc disensus infinitus, cederet assensus finitus. Ex proportione, quia gratia esset carens prædicato infinitudinis etiam secundum quid, abundaret illo peccatum, remaneret tunc peccatum, & gratia quæ est debillior cederet. Quod attinet ad condonationem, dicipotest in primis, quamvis esset condonatio finita: quia non haberet minus virium ad exhaustendum debitum infinitum, quam infinita, utraque enim efformale non esse debiti, fit ut si infinita condonatio expellat debitum infinitum, expellere etiam possit finita, jam autem gratia finita non habet hoc quod infinita. Imò etiam si esset infinita nondum se sola esset expulsiva peccati; consequenter multò minus illud expellere potest, si ponatur finita. Deinde hoc ipsum relolvitur in hoc principium: quia negatio condonationis est esse debiti. Ergo condonatio erit non esse debiti; habent se enim sicut non esse lumen, quod est esse tenebrarum, & esse lumen, quod est non esse tenebrarum. Consequenter inter condonationem & debitum erit proportionis sicut esse & non esse, quæ nullo modo se compatiuntur; quia autem non se ita habent peccatum & gratia, sicut esse & non esse, accedente adhuc in peccato, illo prædicato excessivo infinitudinis, fit ut se compatri possit: neq; enim definitivè peccatum est negatio gratie, nec è converso. Breviter; quia contradictoriè opponuntur non esse condonationis inclusum in offensa, cum esse condonationis, hinc posita condonatione, impossibile est esse offendam. Quia autem

R. P.
THEML
zianows.
Tbit. Act.
D. VI

autem non potest ostendi similis oppositio inter peccatum & gratiam quācumq; tandem speciegratiæ positâ, ideo peccatum & gratia stare secum poterunt.

Quomodo autem cūm hoc sit, gratiam esse unicam causam nostræ justificationis, de hoc actum alias. Adferri posset & illud ex Bertoldo de gratia sanctificante n. 95, quod aliud sit esse formam, & aliud dare effectum formalem: quia ad hoc posterius, non solum requiritur forma in subjecto, sed etiam proportio subjecti, ut ostendit Inductio, non est autem subjectum proportionatum gratiæ peccator, si desit condonatio; addique ex eodem potest, quod eo casu non es-
tilla creatura amica & non amica Deo, in actu secundo: hoc enim implicat, sed amica in actu primo proximo, non amica in actu secundo.

DIFFICULTAS IV.

*An Gratia à Charitate sit distincta rea-
liter?*

Eſe distinctam docet Suar. Valent. & post illos Ripalda d. ult. n. 67. Ovied. de Justif. tr. 8. contr. i. n. 72. inclinatque S. Thom. hic q. 110. a. 3. & 4. Negat Scotus, Bellarm. Less. & post illos Kon. d. 21. dub. 7.

ASSERO 1. Possibilem esse gratiam qua sit principium actuum amoris per se ipsum.

RATIO. Quia id non implicat, & si non implicat anima (imò per nos talis est defacto) cui identificetur realiter intellectus & voluntas; & qua sit immediatum principium suorum actuum. Ergo etiam poterit in ordine supernaturali dari forma elevans ad gradum filiorum Dei, & simul principians actus amoris. Imò quod dico de identificatione cum charitate; Idem dico de identificatione cum habitu fidei & spei, nisi quod à posteriori colligamus defacto istos habitus non esse identificatos; cō quod fides doceat, dat separationē realē gratiæ, à fide & spe. Tantum identificari non posset habitibus acquisitiis. Nam cūm illi ex frequentatione actuum adveniant, præexistenti identificari non possunt.

ASSERO 2. Possibilem esse gratiam distinctam realiter à charitate.

RATIO. Quia nec pro hoc ulla implicantia.

ASSERO 3. Probabilis est gratiam esse indistinctam realiter à charitate.

RATIO prima sit Auctoritas Scripturæ & Trident. Tributint enim frequenter effectus eosdem gratiæ & charitati, prædicataque eadem, quod falsum esset, si hæc duo essent distincte realiter. Et ita gratia per S. Petrum est confortium seu participatio naturæ divinæ, & idem tribuitur à S. Joanne charitati. Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filii Dei nominemur & simus. Justificatio tribuitur gratiæ per Trid. eadem tribuitur ab Aug. charitati: cha-

ritas, inquit, inchoata, inchoata justitia est. Charitas perfecta, perfecta justitia est. Evang. dicit, remittuntur ei peccata multa: quia dilexit multum, justificationem tribuendo charitati, idem tribuit Trid. gratiæ Sess. 6. de Justific. cap. 6.

RESPONDER I 1. solet. Ex eo quia remissio peccati tribuitur charitati, colligi non posse, quod idem realiter sit cum gratia: nam etiam fidei tribuitur salvatio, eleemosynæ remissio peccati; & tamen hi habitus non identificantur realiter charitati; poterit ergo justificatio tribui charitati, tanquam proximo & immediato principio operativo, gratiæ autem tanquam radici.

CONTRA. Tum quia. Nullibi legitur quod eleemosynæ tribuantur constitutio in esse Filii Dei, quæ tamen est definitiva formalitas gratiæ, & hæc formalitas tribuitur charitati; erit ergo specialius fundamentum identificandi hæc duo. Tum quia obest ut de fide, vel de eleemosyna, simpliciter, & ut sonant verba accipiantur, non obest autem ut simpliciter de gratia, & charitate accipiantur. Tum quia. Posito quod iden-
tificetur gratia charitati habebit duplē formam, & principiū operativi, appellabitur que charitas; & principiū constitutivi in esse Filii Dei, & appellabitur gratia, hinc allata responsio nihil contra nos assūmit: non enim assūmit, hæc tribui charitati tanquam principio operativo, distincto realiter.

RESPONDE R 2. cum Suar. Ideo Trid. indifferenter utitur utroque nomine, ut utriusque sententiæ probabilitatem non auferret.

CONTRA. Tum quia. Hæc responsio dat nobis intentum. Tum quia. Si aliquis velet abstinere ab hac controversia. Anlicet Chmielnicius possideret Ukrainam, non deberet unquam dicere, licet possidere. Sic & Trident. Si voluisse abstinere ab hac controversia; ancharitati possit tribui justificatio, quæ tribuitur gratiæ; debuisse nihil loqui de utrâque parte, & tamen Tridentinum sua phras, & gratiæ, & charitati tribuit justificationem. Tum quia arbitriè hoc afficeret Suar. nec accipit verba simpliciter, sed cum sua interpretatione. Quando autem dicunt, loca illa debere intelligi de charitate actuali, id non convincit: quia illuc loquuntur de charitate justificativa per modum alicuius immanentis & inhærentis, adeoque de aliquo habituali.

RESPONDER I solet 3. cum eodem. Quando charitati tribuitur justificatio, sumi charitatem pro amicitia inter hominem, & Deum, quæ in se includit, & dilectionem hominis erga Deum, illiusque dilectionis principium, hoc est habitum, & simul dilectionem Dei erga hominem, eamque cum suo termino supernaturali, quod est gratia accepta.

CONTRA. Tum quia. In sententiâ identificante gratiam charitati, sub diversa formalitate sine ulla distinctione reali, possent salvare ea quæ

(T) 4 assūmit

assumit responsio, & si addatur hæc proficisci tanquam à principiis distinctis realiter; hoc ipsum probandum erit, ne assumatur id quod est in questione. Tum quia: Etiam hæc Responsio non accipit verba ut sonant simpliciter, sed cum interpretatione, & tamen nihil vetat ea simpliciter accipi. Tum quia: Assumit hæc doctrina quod amicitia Dei erga nos sit gratia, quod formaliter loquendo, falso est, est enim gratia effectus potius amicitia.

Hanc ipsam Responsionem ab iter formata Ripalda citatus: Sumi hæc charitatem pro dono, quo sumus chari, & diligibiles Deo; hoc autem donum gratia est.

CONTRA. Tum quia: In usu & acceptione vulgari, charitas non accipitur pro eo quod nos facit diligibiles alteri. Ergo nec verba Trid. & scripti, debent sic accipi. Tum quia: Cūm possit ly charitas accipi, pro habitu, danda erit ratio cur in praesenti accipi non possit. Tum quia: Quando recurrat ad hoc, tribui praedicta charitati, ut actus, non ut habitus est, redit difficultas; quare id afferat.

RATIO 2. ex principio simili quod usurpare solent oppositi. Deus in ordine supernaturali perficit hominem modo proportionato, quo eundem perficit in ordine naturali. Hanc Majorum assumit S. Th. frequenter, fundaturque in illo Pauli: Invisibilia ipsius à creatura mundi per ea quæ facta sunt intellecta conspiciuntur. Sed in ordine naturali, præcipue in composito ex forma accidentalis, datur principium quod simul est operativum, & non tantum constitutivum. Ergo etiam in ordine supernaturali erit taliter; non esset autem taliter, si gratia non foret identificata charitati. Minor probatur. Nam calor v. g. constituit calidum, & simul est operativus; idemque verum est de aliis compositis accidentibus, quæ supponuntur esse quæ talia operativa. Rursum si per nos intellectus identificatur realiter animæ. Cur non identificabuntur gratia & charitas. Quod autem in aliis principiis formæ habeant distincta realiter principia accidentalia agendi, sicut v. g. calor est distinctus realiter à forma ignis, hujus reddita disparitas in physicis. Quia scilicet debent hæc formæ interdum agere non conjunctæ, hinc illis natura tribuit vicaria accidentia, quæ ratio non currit pro gratia & charitate: non enim separatum à gratia, datur actio habitus charitatis. Imò etiam in principiis Thomisticis Disparitas est: quia scilicet: tunc principia activa à formis constituentibus distinguuntur, quando formæ constituentes sunt substantiales: hoc autem non competit gratia, quæ est forma accidentalis. Non nego tamen quod gratia indigere debeat aliis habitibus ad actiones sibi quæ tali non proprias, ut ad actus fidei, spei, misericordia.

RATIO 3. Ex principiis negativis. Tum quia: Si nihil obsit, specialis participatio naturæ

divinæ debet assignari quam simillima naturæ divinæ: hoc enim exigit ipsum prædicatum, si militudinis, esset autem magis similis, si identificet sibi principium operationum quod est charitas: Cūm etiam Deus identificet suæ nature principium operandi, nec huic identificationi ponenda in gratia obest ratio, vel Auctoritas: hocque videtur res pœxile S. Paulus dum gratia tribuit aliquod suum esse: gratia Dei sum quod sum, & simul etiam tribuit vim operandi: dicit enim illam in se non fuisse vacuam. Tumquia: Non sunt multiplicanda entia sine necessitate. Ergo cūm possit esse gratia distincta realiter, sed etiam indistincta à charitate, potius erit identificanda: enim erit minus entium. Tum quia: Quamvis in oppositum citetur S. Th. nihil vetat illum intelligi de distinctione gratiae & charitatis, ratione connotatorum, vel distinctione rationis ratiocinatae. Cūm stare videatur pro nobis 1. 2dæ. q. 23. a. 2. ad 2.

DICENS 1. In oppositum esse Viennense, & Trident. prius quidem dicit, in Baptismo conferringiatam & virtutes. Ubi condistinguit gratia à virtutibus. Nemo autem dubitat charitatem esse virtutem, & Trid. Sess. 6. can. 11. anathematizat eos, qui dicunt hominem sufficiari exclusa gratia & charitate; imò etiam scriptura condinctè de utroque agit. Gratia Domini nostri Jesu Christi & charitas Dei.

RESPONDETUR. Quod ad primum attinet, sufficerit nomine virtutum, accipi reliquias virtutes, à charitate distinctas; quæ licet etiam sit virtus, non est necesse ut sit distincta realiter: nam de hoc nihil loquitur Viennense. Trident. nihil etiam loquitur de distinctione; imò cum Justificationem & gratiam, & charitati tribuat, supponit pro eodem hæc sumi; cūm alias dicat unicam esse causam formalem nostræ justificationis. Scriptura nihil etiam loquitur de distinctione reali.

DICENS 2. Virtus & potentia, dicuntur per ordinem ad aliquam naturam præexistente, sed charitas est virtus. Ergo dicitur talis ad præexistentem gratiam.

RESPONDETUR. Sufficere præexistentiam non physicam, sed rationis, qualis est præexistentis anima respicere virtutis intellectus, quæ sibi identificat. Eundem medium terminum se aliter proponit Ovid. Habitum charitatis ex ratione habet tantum constitutre hominem dilectorem Dei, nullumque est fundamentum, quod aliud prædicatum in habitu charitatis demonstrat, sed hoc formaliter non esse hominem sanctum, est esse objectum dignum amore Dei, sed esse dignum amore, & esse potentem amare, est quid distinctum realiter: non enim ex eo quod quis possit Regem amare dignus existit amicitia Regis; hæc autem dignitas tribuitur in suo ordine gratia Dei.

RESPONDETUR. Habitum charitatis sub forma-

R. P.
THE MILLE
zia nows.
Tbit. Act.
D. VI

Disputatio VII.

225

QUÆSTIO II.

De necessitate Gratiae.

P RÆMITTO 1. Non esse jam in hoc difficultatem scholasticè examinandam, quod gratia sit necessaria ad actiones salutares & ut oportet, hoc enim est articulus fidei fundatus in scriptura, Non ego sed gratia Dei mecum, Converte me Domine & convertar. Hier. 31. & Joan. 6. Nemo potest venire ad me nisi Pater meus traxerit eum. Docet idem August. in omnibus locis contra Pelagium, & demum Trid. Sess. 6. Can. 3. docet: Sine præveniente Spiritus Sancti inspiratio ne hominem, credere, sperare & diligere prout oportet ut ei justificationis gratia conferatur, minimè posse.

P RÆMITTO 2. Non tantum ad primam infusionem habitus fidei in adultis, indigemus gratia præveniente, sed etiam supposito habitu fidei, eadem indigemus ad justificationem nec sufficit sola adjuvans.

RATIO. Tum quia. Citatæ auctoritates loquuntur de omni operatione supernaturali, ergo sine fundamento ad solam infusionem fidei restringetur necessitas gratiae, locutionesq; istæ depositum gratiam, non in ipso tantum operari, sed & ante opus, unde August. lib. 2. de pec. mer. cap. 18. ait; quod ad Deum nos convertamus, nisi ipso excitante & adjuvante non possumus, ubi etiam excitantem gratiam quæ initium dat operi, & non tantum adjuvantem quæ in ipsum progressum boni operis influit, requirit. Tum quia. In ordine naturali, ad unamquamque seriem actionum indigemus & cogitationibus à bona fortuna injectis, & concursu divino. Ergo & in ordine supernaturali, non tantum excitanti, sed & adjuvanti, nec tantum adjuvant sed etiam excitanti gratia indigemus. Tum quia. Non est ratio cur indigemus non tantum adjuvanti, sed etiam excitanti gratia ad primam infusionem habitus fidei, & non etiam de cætero. De quo fusiù consule Ripald. d. 116. n. 4.

DICES 1. cum Vega. Possumus odisse subito quos diligebamus, & contrâ diligere quos oderamus. Ergo peccatores non excitati, possunt prolibito odisse cum gratia adjuvante.

R E S P O N D E T U R. Retorquendo argumentum de fide, quia possumus etiam subito credere post propositionem objecti sufficientem. Directè autem dici potest quod possumus & credere, & justificari sine gratia præveniente, & motibus indeliberatis, sed id non fieri, quia conaturalior est modus, non prorumpendi exemplò, ad actus deliberatos.

DICES 2. Sufficit ut illi actus ad sui supernaturalitatem salvandam fiant ex habitu supernaturali, ergo neque necesse erit, ut antecedentes justificationem, fiant ex prævenienti gratia, quia adjuvans supplebit vicem habituum.

R E S P O N -

formalitate charitatis, id tantum habere quod assumit Major, secundus sub aliis formalitatibus, & licet in humanis esse dignum amore, & esse potentem amare, sit aliud, secundus in ordine supernaturali: quia in humanis duo illa separari possunt; non ostendit autem experientia haec duo esse separabilia in ordine supernaturali; quæ inseparabilitas licet rejici posset in ordinem à Deo factum: atamen rejici potest etiam in conditionem entis; & ut de facto rejiciatur, evincunt rationes pro Conclusione.

I N S T A T 1. Hoc quod est forma prima dans esse supernaturale debet esse tale, cui debeantur reliqua cum esse illo supernaturali connexa. Sed sola gratia & non charitas est talis: quia supernaturales virtutes, aliae sunt intellectus, aliae voluntatis; charitas autem quæ est virtus voluntatis, quomodo erit radix virtutum intellectus.

R E S P O N D E T U R. Charitatem sub formalitate charitatis non esse principium exigitum intellectus, sed præsuppositum, licet sub formalitate gratiae sit tale exigitum, ad eum modum, quo anima non sub formalitate voluntatis, sed sub formalitate animæ, est radix intellectus.

I N S T A T 2. Charitas est appetitus quidam naturalis, appetitus autem sequitur naturam & radicem, quæ in præsenti non potest esse alia quæ in gratia.

R E S P O N S U M. Charitatem sub formalitate charitatis esse appetitum, non sub formalitate aliis.

I N S T A T 3. Ripalda. Potest distingui realiter gratia à charitate. Ergo & realiter distinguitur, quia ex pacto, ordo gratiae conformiter statuet ordinem naturæ inferiori, & ordinem superiori unitonis Hypostaticæ, utrumque autem horum simpliciter unicum principium existit accidentium, ac virtutum accidentalium.

R E S P O N D E T U R. Identificatæ charitate cum gratia, adhuc erit unicum principium virtutum; nec sequetur; quod sicut ab unione Hypostatica distinguitur charitas, sic eam distingui à gratia: quia nunquam charitati tribuitur, ut faciat in distans substantialiter, quod tribuitur unioni. Jam autem quæ prædicata tribuuntur gratiae, tribuuntur & charitati.

DICES 3. Gratia est forma justificans. Charitas non est forma justificans. Nam si actus charitatis non justificat formaliter, nec justificabit habitus, non enim confert subjecto majorem redditum dinem. Unde dicit Aristotel. 9. Metaph. Textu 19. Melius est bene agere, quod pertinet ad actum, quam posse bene agere, quod pertinet ad habitum.

R E S P O N S U M alibi, suo modo etiam actum charitatis nos sanctificare; & immediatè dicimus, quod charitas non sub formalitate charitatis sanctificet nos, sanctitate, quæ sit participatio naturæ divinæ, sed sub alia formalitate.

R E S P O N D E T U R. Quod quamvis actus illi debeant esse supernaturales, non ideo tamen requiritur gratia præveniens ut salvetur supernaturalitas, sed ut cætera sint paria, nempe ut salventur locutiones Patrum, & servetur consuetudinalis & ordinarius modus agendi.

D I C E S 3. Sufficit ut excitatio fiat per habitum fidei.

R E S P O N D E T U R. Quod non, quia fortè non ad omnes actus gratiosos, præviè semper, concurrit habitus fidei. Deinde quia ipse actus habitusque fidei indiget pro sua parte excitatione.

P R A E M I T T O 3. Etiam supposita justificatione & infusione habituum supernaturalium, adhuc erit necessaria gratia adjuvans. Est contra Molinam, Bellarm. Valentiam. Sed docet eam Lessius, Beccanus, Ruiz, & postillos citat. Ripald. Ratio. Tum quia. Innuit id scriptura, universaliter ad opera gratiæ adjutoriorum depositens, nomine autem gratiæ adjuvantis venit aliquid hinc & nunc collatum quod etiam significat ille locus ad Philippen. 2. Deus est qui operatur in vobis velle & perficere pro bona voluntate, sicut semper obediens, ubi obediens, ostendit sermonem directum ad justificatos, & ly qui operatur, hinc & nunc, collatam gratiam adjuvantem. Ad Rom. etiam 9. neque volentis, inquit, neque currentis sed miserentis est Dei, ubi etiam currentis, adeoque justificati actus, referuntur in misericordiam Dei, adeoque in gratiam adjuvantem quod significavit August. cap. 61. & 62. in hanc epistolam, ubi inter alia habet, neque volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei, quia sine ejus adjutorio non possumus adipisci quod volumus, sed id est potius, quia nisi ejus vocatione non volumus. Tum quia. Ita significat Arauficanum secundum Can. 25. Hoc salubriter profitemur & credimus, quod in omni opere bono nos incipiamus, &c. Sed ipse prius nobis inspirat &c. ut cum ipsis adjutorio, ea que sibi sunt placita, implere possimus. Et Trid. Sess. 6. c. 16. ajens de influxu Christi in membra per gratias, ita loquitur; qua virtus bona eorum opera, semper antecedit, & comitantur, & subsequitur. Ubi loquitur de omnibus operibus, adeoque etiam de iis quæ fiunt cum habitu. Hocque etiam videtur significare August. lib. de Natura & gratia cap. 28. Sicut oculus corporis etiam plenissimum sanatus nisi candore lucis adjutus non potest cernere, si homo etiam perfectissime justificatus, nisi eterna luce justitiae divinitus adjuvetur, recte non potest vivere. Tum quia, ut illa opera sint supernaturalia, sufficeret quidem principium elicivum supernaturale quod est habitus, sed aliunde prærequiritur præveniens & adjuvans gratia, præveniens quidem ut motus indeliberatus ab extrinsecoproveniens, adjuvans autem, ut salveretur major, ut ita dicam, dependentia in ordine supernaturali, etiam habituum infusorum, formalitasque gratiæ adjuvantis.

P R A E M I T T O 4. Ad singula opera requiruntur

singulæ gratiæ, & quidem quod non sufficiat gratia præterita ad opus præfens docet Ripal. n. 54. contra Suar. & Granad. Ratio. Tum quia Verba Patrum quæ exigunt, quod omnis actus supernaturalis fiat Deo movente & vocante, si ut sonant accipiantur, præsentem gratiam important. Tum quia, per nos auxilium adjuvans physicè concurrit, ergo debet esse actu exilens. Tum quia. Quando dicitur promissus Spiritus S. ad memoriam revocatur, quæ dixerit filius, id non convincit, nam illa ipsa revocatio in memoriam erit adhuc actualis & præsens. Et licet memoria præterita & vocationis conferat id objective, & remote, non confert tamendificienter, ut conferre debet gratia adjuvans, præcipue cum gratiæ adjuvantis, ut dixi, debet esse concursus physicus. Ex quo ulterius

I N F E R T U R. Non sufficere unam gratiam plures actus etiam subordinatos, contraria quam voluerit Suar. & Ruiz.

R A T I O. Quia illustratio respectu unius obiecti, non est illustratio respectu alius, & sic concursus ad unum actum, non est concursus alium, sic nec auxilium adjuvans idem erit. Imò præter gratiam ad opus internum requiri tam, est necessaria gratia distinguita ad opus externum exequendum, v.g. externam professio nem martyrii, nam id sufficienter significatus ille script. Velle quidem adjacet militi, id perficere non invenio, sæpèque in ipsa extrema operis perpessione vel exercitio, distinctæ difficultates occurrunt, adeoque novæ gratiæ suprandæ.

Sed sufficienæ gratia quæ datur ad habendam resolutionem efficacem, quæ imperat actum externum confirmat Ripald. citat. sufficere n. 80. Sed non in merito, negat Granad. & Ruiz.

R A T I O. Quia experimur difficultatem iam post dictum imperium in elicendo actu tertio. Locutionesq; Patrum universales id dehinc decidere, & licet actiones externæ non sint primò meritaria, nec illæ in se sint supernaturales, adeoque nec depositant gratiam effectum illius operis supernaturalem; sed ad roburandam voluntatem requiruntur gratia supernaturalis, quæ roboratio, est necessaria etiam post resolutionem efficacem. Quamvis autem August. in defectum voluntatis imperantis rejeciat defectum executionis operis externi, id ideo facit, quia indubie requiruntur voluntas imperans, sed non sequitur non indigerenos roboratione sequenti ipsam resolutionem efficacem. Quod autem dicit Ripald, posito efficaci imperio, non posse non sequi opus externum nisi defectu potestatis executivæ, id vel non convincit, vel pro nobis est, non convincit inquit, quia ipsa arduitas operis, potest facere difficultatem, etiam post efficacem resolutionem, adeoque fundare novæ gratiæ necessitatem; vel pronobis est, quod scilicet possimus indigere

gratia, in ordine ad ipsam executivam potentiam, in actum deducendam.

PRÆMITTO 5. In præsenti hæc tria vel maxime expendenda. Primo: ad indigeamus gratiam ad actus honestos moraliter. Secundo: ad vitanda omnia venialia. Tertio: ad perseverandum, ex quibus decisio reliqua innotescunt.

DIFFICULTAS I.

De Necessitate Gratiae ad actus honestos moraliter?

PLures hac in parte sententias collegit Ovied. contr. 3. à num. 14. principales duæ sunt. Prima Vafq. qui Prima 2dæ. 190. asserit esse necessariam gratiam per Christum ad talia opera, licet illa sit in entitate naturalis, voluitque illas actiones esse meritorias. Illum secuti sunt cum aliqua distinctione Torres, & Meratius & alii. Oppositum sentit Suar. hæc lib. 8. à c. 8. referens se ad librum 2dum de prædest. Arriag. d. 38. n. 8. Ovied. contr. 3. n. 77. licet cum restrictionibus. Sunt aliae sententiae mediae. Prima est. Ripal. disp. 20. & 104. quod scilicet ex natura rei non sinecessaria gratia Theologica, ad aliquid bonum opus morale, sic tamen necessaria ex lege & providentia Dei, non propter ipsum opus naturale, sed ad aliud supernaturale circa idem objectum, quod semper fit, quotiescumque fit actio honesta naturalis. Secunda est Konin. qui disp. 8. de merito. dub. 4. n. 63. censet ad operationes justi honestas moraliter, necessariam esse gratiam supernaturalem, eo quod illæ omnes in iusto sint supernaturales, licet non sit necessaria in peccatore. Sit

Punctum Difficultatis 1.

Proponuntur Argumenta pro sententia negante.

PRIMUM Argumentum est ab Auctotitate.

PRIMA Auctoritas est S. Scripturæ.

PRIMUS locus est ad Rom. 2. Gentes quæ legem non habent naturaliter ea quæ legis sunt faciunt, quem locum c. 8. à n. 13. pluribus ponderat Suar. ultimò sistit in Particula naturaliter, quod scilicet impleant legem, ductu naturæ & per vires ejus.

RESPONDETUR favere Suario aliquos interpres, sed oppositos Augustino qui lib. 4. contra Julianum cap. 3. ideo, inquit, naturaliter & sine lege, quia de illis loquebatur qui ex gentibus venerunt ad Evangelium, non ex circumcisione cui lex data est, & proptere naturaliter, quia ut credentes in eis est correcta natura. Similia habet libr. de spiritu & litera cap. 26. quem sequitur Prosp., Fulgentius, & alii apud eundem Suar. quem locum exponens Anselm. ait, naturaliter

quidem sed non nisi per gratiam, & fidem quæ, renovat imaginem Dei. Addo ipsum Suar. monere ibidem n. 12. nihil pro hac sententia in scriptura expressum haberi, quia illa non negat hoc fieri majori aliquo adjutorio, præter concursum generalis. Quanquam ly naturaliter bona, potest supponere pro actibus in substantia bonis, quos actus in substantia, hoc est in se bonos, faciunt gentes, non addit autem script. bene illos fieri; cum tamen non nisi ad bene agendum sit necessaria gratia. Et ita datur eleemosyna in substantia sine gratia, non tamen sine gratia potest dari intentione bona & modo debito, quod expresit August. lib. 4. contr. Julian. cap. 3. homines sine fide non ad eum finem hæc opera retulerunt, ad quem referre debuerunt. Quamvis autem concedamus Suario, non esse necessarium ut semper infidelis malo fine faciat, sed negamus, quod ut bene faciat, non esse necessaria gratiam. Quando autem ponitur intentio mala pro exemplo, ponitur tanquam aliquid magis notum. Denique cum non dicat script. illos bene facere, simpliciter accipientur verba si ponantur, Gentes naturaliter & sine gratia facientes quæ legis sunt, non tamen facientes bene, hoc enim non dicit scriptura.

SECUNDUS locus est, ex illo Matth. 5. si dilexeritis eos qui vos diligunt, quam mercedem habebitis; nonne & Ethnici hæc faciunt, ubi necesse est esse sermonem de dilectione bona, alias nullum esset argumentum Christi.

RESPONDETUR etiam hunc locum nihil agere de exclusione gratiae.

TERTIUS locus ex Petri Secunda, sed illic loquitur de dominis bonis quantumvis Ethnici. Negatur tamen, illos habuisse hanc bonitatem sine gratia.

SECUNDA Auctoritas est Pontificia. Damata est hæc propositio 36. Baji. Cum Pelagio sentit qui boni aliquid naturalis, hoc est quod ex solis naturæ viribus ortum dicit, agnoscit. Quodsi tantum damnatur hæc censura Baji, faltem appetat hanc sententiam esse immunem à Pelagianismo, hoc autem satis est; ut præferatur oppositæ, cum alias sit magis conformis Script. & Patribus. Deinde idem, propositione 37. sine censura pronuntiat quod omnis amor naturalis creaturæ rationalis, qui non est à Spiritu S. infinita charitatem, sit vitiosa cupiditas. Similia habet propositione 34. & 35. Rursus ejusdem propositio 28. est liberum arbitrium sine gratia Dei adjutorio non nisi ad peccandum vallet, ergo approbat virtualiter aliam contradictionem Pontifex, scilicet liberum arbitrium sine gratia adjutorio aliquid posse facere quod peccatum non sit.

RESPONDETUR. Quoad propositionem 36. illa damnata non nisi ratione censuræ quam cerebat Bajus, positis enim propositionibus Baji, tum primum sub fine dicuntur aliquæ scandaloſæ,

losx, aliqua hæreticæ, aliqua offendentes aures, particulatim autem singulis non apponitur censura. Quod autem dicit Arriaga n. 12. Bellarminum qui cum Bajo disputavit sensisse, quod hic stabilitum sit, posse arbitrium suis viribus aliquod bonum morale defacto efficere, id non convincit, satetur enim Vasq. suam sententiam probatam fuisse Bellarmino, dum Romæ legeret. Quod autem dicit Cunerum qui Romæ contra Bajū egit, sensisse, quod non censura, sed ipsa propoſitio sit damnata, id non convincit, quomodo enim ausus fuisset eam Romæ defendere Vasq. Quod attinet ad propositionem 37. & 28. ea non sequitur ex doctrina Vasq. Ratio, quia longe est alia hæc propoſitio, omnia qua sunt sine gratia sunt peccata, & alia, nullum opus bonum morale fit sine gratia; primum non docuit Vasq. sed secundum, decisiones autem Conciliorum sunt nonnisi ut sonant accipendæ. Et certè si aliquis admitteret actiones in individuo indifferentes, non faceret contra illum, dicta auctoritas, ita nec facit contra eum, qui admittit actiones bonas sine gratia, sed non bene factas. Denique intentio fuit Pontificum damnare intentum Baji, qui in propositione 37. intendebat, quod omnis amor, qui non est supernaturalis (hoc enim ex phrasib[us] Ecclesiæ significant illa verba, Spiritu Sancto infundente charitatem) sit actus vitiosæ cupiditatis. In propositione autem 28. intentio fuit Pontificum damnare, quod auferret indifferentiam à libero arbitrio ad non peccandum, cùm ille independenter à gratiâ poneret in arbitrio nonnisi determinationem ad peccandum, illis verbis, nonnisi ad peccandum valet: cùm tamen gratia non adferat sed supponat indifferentiam. Nihil autem horum habet doctrina Vasq. Quando autem Trident. docet hominem justificari gratis; quia neque fides, neque opera qua justificatiōne præcedunt, eam merentur, non hoc ipso supponit fidem illam, sine adjutorio gratiæ haberet.

TERTIA. Auctoritas est Patrum. Expendentur illæ nominatim, quas adducit Arriaga citatus.

PRIMUS locus est August. ex ep. 5. ad Marcellum, ubi cùm agnovissem, Ethnico non habuisse veram pietatem erga Deum, subdit, *custodiens tamen sui generis probitatem.*

RESPONSETUR. Nomine veræ pietatis intelligi, veram religionem, non addit, autem August. custodiā pietatis fuisse sine ullo auxilio gratiæ.

SECUNDUS locus ejusdem est, ex lib. de litera & Spiritu, cap. 28. de Iudaïs inquit, *nam & ipsi homines erant, & vis illa natura inerat eis, per quam legitime aliquid anima rationalis & sensit & faciat.*

RESPONSETUR. Sicut cùm dico, inest beatovis, per quam videt Deum & amat, non sequi-

tur excludi lumen gloriæ &c. ita & in praefendit, non excluditur adjutorium gratiæ. Ea autem quæ adducit Espan, ex ejusdem lib. cap. 27. ostendit in Ethnico opera bona, sed non exclusionem gratiæ.

TERTIUS locus est ex 3. lib. Hypognostum post medium quisquis ita dixerit, quod sine Deum opus, quod ad sanctum ejus propositum pertinet, nec inciperē nec perficere possit, Catholicus sit.

RESPONSETUR. Imprimis non constat quod hic liber sit August. sed etiam hoc posse dici potest, non significare hunc locum quasi Catholicum sit sentire, sine auxilio gratiæ possieri opus honestum moraliter, quamvis non inspectans ad vitam æternam, de hoc enim illic non discurrebat August. sed tantum opponetur se illis, quod merita naturalia prærequantur ante gratiam, vel quod gratia non sit necessaria ad merita vita æternæ, unde etiam inib[us] c. 4. foliū negat, quod sine gratia supernaturali proficiuntur opera sicut oportet ad salutem. Hinc etiam opera bona quæ à Bono Naturæ oriuntur, inferius dicit, non fieri sine Dei gubernaculo, quod venire potest nomine gratiæ naturali, vel certè agnoscit illic opera bona, sed non facta.

QUARTUS locus est ex lib. 5. de Civit. cap. 13. ubi agnoscit opera aliqua pertinentia ad presentis vitae honestatem, & aliqua ad futuram immortalitatem.

RESPONSETUR. Non negare illic August. quod pertinentia ad vitæ hujus honestatem, fiant sine gratia.

QUINTUS locus August. est ex lib. de perficitione justitiae, ubi hæretico objicient, quod possit aliquis habere voluntatem nubendi sine gratia, respondet, *quasi promagno habendum fore nubere, ubi de adjutorio divine gratie, operis suis disputatur ubi videtur agnoscere Aug. quod sine adjutorio gratiæ possint ista fieri.*

RESPONSETUR. Agnoscere August. quod voluntas nubendi possit haberi sine adjutorio gratiæ supernaturali in entitate, causansque volitionem supernaturalem, de hac enim gratia cum hæreticis disputabat August. Deinde ostendit argumentum hæreticorum esse à minori ad maius, yia affirmationis, quasi dicat, non lequitur quod si daremus voluntatem nubendi esse sine gratia, etiam sequatur posse esse voluntatem credendi sine gratia, ex hoc autem nihil argui potest contra Vasq.

Citari solet etiam Auctoritas S. Th. i. ada. 3. 109. a. 2. ubi de natura humana loquens ait, *quidem etiam in statu naturæ corrupte per virtutem suæ naturæ aliquod bonum peculiare agere, finit adificare domos.* Sed id non convincit: quia perly virtutem suæ Naturæ intelligit exclusionem elevationis, opera enim non elevata dicuntur fieri per propriam virtutem; quod autem non excludat ab solutæ gratiam, verba qua in fine at-

R. P.
TH. MLI
zianows.
Tbit. ke:
D. VI

ticuliponit, ostendunt, dum ait in utroque statu indiget homo auxilio divino ut moveatur ad beneagendum. Concedimusq; Ovied. quod posfit, hæc verba accipere de concursu generali, sed refat querere, cur non possint accipi de auxilio gratiæ, præcipue cum intentu S. Doctoris fuerit non loqui de necessitate cœuris, sed de necessitate gratiæ, ut titulus articuli ostendit, instantiaq; de æstro quam inibi adducit hoc solū vult, quod sicut æger non caret principio vita, ita nec natura corrupta principio potenti operari bene, quia non caret indifferenti etiam ad bonum.

Citari solet Auctoritas Petri Diaconi lib. de Incar. cap. 6. Basili hom. 9. de opere sex dierum. Prosperi cap. 22. contra collatorem & 26. sed primus, hoc tantum dicit; quod sine gratia auctoromaticè dicta, hoc est, in entitate supernaturali, possint agi bona opera. Secundus solùm intendit ostendere, quod voluntas independenter à gratia, non sit determinata ad malum. Tertius ostendit quod dentur opera, quæ vitam moralem honestate possunt, non agit autem quidquam de exclusione gratiæ.

S E C U N D U M. Argumentum est conflatum ex Rationibus quibus utitur Suar. & alii post ipsum.

1. **R A T I O** est h̄c lib. 1. cap. 8. petita ex intrinseca facultate naturæ, quæ post peccatum non fuit destruta, neque in internis potentissim diminita, sed tantum privata possibilitate, quam per gratiam & iustitiam ante peccatum habebat.

R E S P O N D E T U R. Necessestis prædictæ gratiæ non oritur ex destructione naturæ humanæ, sed quod Selectio v. g. congruæ cogitationis pendeat à Deo, &c. similia.

2. **R A T I O** ejusdem ex n. 49. Talis actus non est per se impossibilis libero arbitrio gratiæ defitito, nec semper est in individuo ita difficilis, ut sit necessarium adjutorium gratiæ, præcipue cum ipse actus debeat esse in substantia naturali, & de objecto proportionato.

R E S P O N D E T U R. Etiam sine selecta gratia, non esse impossibilem talem actum libero arbitrio, nunquam tamen futurum sine illa, quia selectio cogitationis congrua, quæ intercedere debet, non est in potestate creature.

3. **R A T I O** est ex cap. 13. ejusdem lib. petita, ubi hoc assumit, donum congruæ cogitationis, non esse extra dona, quæ primam creationem consequuntur, quasi ex naturali debito ac subinde non esse propriam gratiam etiam ordinis naturalis, quod ipsum sic probat. Quia hoc debitum potest considerari, vel in ordine ad naturalis specificam, vel in ordine ad individua, priori respectu sumpta naturæ est debita, quia debitum est aliis speciebus rerum, tale genus providentia, quo interdum opera connaturalia convenienter ac recte secundum capacitem suam naturalem faciant, ergo idem debitum est, creature intellectuali, secundum suam speciem sumptæ, quod etiam pluribus probat, est etiam debi-

ta hæc gratia individui creaturis, ex pluribus capitibus, quæ ibi ponit: inter alia, quod si singulis speciebus est debita dicta gratia, cum singuli Angeli differant specie singulis debebit esse debita &c. &c. quæ in responsione tangentur.

R E S P O N D E T U R. Sicut ipsa entia aliter se habent inter se quoad modum agendi conformiter ad suam naturam, ita & modus providentiae divinæ, est alius & alius. Porro etiam ita se habent quoad modum agendi conformiter ad suam naturam, ut determinent sibi nonnisi operationem rectam in illo ordine, deviatioque ab illa, non est nisi monstrum, vel miraculum. Porro natura intellectualis primò quidem intendit operationem rectam, sed non determinat illam sibi, unde etiæ & providentia divina, aliter cum aliis creaturis, aliter cum natura intellectuali concurrevit, nam cum aliis concurrevit, ut nisi sequatur operatio, recta beat ut extraordianaria providentia, quando autem non sequitur recta operatio in natura intellectuali, nemo dicit Deus tunc usum esse providentia extraordinaria: idq; ex eo, quia ut dixi, creaturæ sunt determinatae nonnisi ad unum modum agendi, nisi forte aliter contingat per accidens, indeque sit, ut divina providentia secundum conditionem naturæ debeat providere, ut nonnisi operatio recta sequatur, secundum quod debitum Deus agens, non facit illis ullam gratiam, conditam à dono creationis. Quia vero intellectualis natura, non est determinata ad modum agendi nonnisi bene, sit, ut providentia divina non teneatur providere, ut nonnisi operatio recta sequatur, hinc si sequitur, beneficium Dei agnosci debet: nec per hoc inferior erit conditio naturalis intellectualis, nam melius est moraliter bene operari & liberè, quam physicè & cum necessitate. Quamvis autem etiam in creaturis aliis, reperiatur quædam indifferentia contingentia, hæc illis accidentaria est, per se enim determinatae sunt nonnisi ad operationem rectam, hinc illis ad eam providendo, Deus non facit gratiam, attendit enim ad id quod, per se & non ad id quod per accidens est, per se autem non est in nobis determinatio nonnisi ad operationem honestam. Unde inferes, nec totis specieis naturæ intellectualis, nec individuis debitam esse congruam cogitationem. Quod autem ad fert Suar. de determinatione ad primam cogitationem, dici potest, decere quidem ut Auctor naturæ, primam cogitationem honestam offerat, sed decentia non obligante, sed cuiusdam congruitatis adeoque non excludente rationem beneficij: quanquam salvâ suâ sanctitate, potest Deus etiam primam cogitationem non offerre congruâ, quæ ipsa congruitas, si ponatur quoad suum felici, non pendet à libertate humana; unde autem habeatur tunc ratio beneficij, ex dictis de aliis cogitationibus congruis petendum. Et sicut positâ cogitatiōe supernaturali in omnibus

(V) indivi-

individui intellectualibus, incredibile videtur omnes dissensuros, & tamen collatio talis cogitationis est speciale beneficium, ita & in praefectione idem dicendum. *Ad alia ejusdem Suarii solvenda.*

Noto 1. Debitam esse naturae, nee cogitationem quæ incongrua est, nee quæ congrua, sed cogitationem, ut appellat Suar. indifferentem, est enim obligatus Deus ad dandum id, quod requirit natura intellectualis, ut possit liberè operari, non requirit autem determinatè cogitationem, quæ prævideatur determinatè non habitura effectum, vel determinatè habitura, sed quæ compleat potentiam ad operandum.

Noto 2. Quod in occursum objectum, non possit selectio cogitationis congrua referri, quia in eodem concursu, potius est esse aliqua cogitatio congrua, sed spectat ad Deum dante congruum. Et licet non possit præsumi prudenter, quod Deus esset instituturus ordinem rerum, in quo non esset selecturus auxilia congrua, hoc non obstante, illorum selectio, adhuc est beneficiū, ut in simili videatur est in ordine supernaturali.

Noto 3. Generatio hujus potius hominis quam alterius, est speciale beneficium Dei, comparatione facta ad hominem non genitum; nihilominus generatio hujus hominis non est beneficium distinctum à beneficio creationis; selecta tamen cogitatio, erit distincta à gratia creationis, quia illa creatio seu gratia creationis, est idem realiter cum ejusdem generatione; jam autem cogitatio congrua, non est idem realiter, & insuper nobis ad eandem rationem agendi non determinatis adfert utilitatem &c. nee moraliter loquendo, una simul cum gratia creationis tanquam aliquid illi connexum confertur, & idem moraliter beneficium est, cum gratia creationis, nascitur his constellationibus.

Continuatur Propositio argumentorum.

TERTIUM Argumentum est ex iis, quæ sibi opponit Ripald. n. 99. & quo etiam tititur Esparza. Non minus propendet pars hominis superior in objectum rationi consentaneum, quam pars hominis inferior in objectum conforme appetitui sensitivo, at ratione hujus propositionis lapè agit homo opera conformia appetitui, ergo ratione propensionis superioris, agit opera ratione contentanea.

RESPONDETUR. Utramque quantum ex parte objecti potentiam propendere in suum objectum, sed non eodem modo, quia non indiget sensus aliunde eligibili congrua sensatione, estque in modo agendi necessitatus, nisi aliunde impediatur; jam autem voluntas & indiget cogitatione congrua, & ex eo quod sit in agendo libera, ipsaque ex se non est electiva alicuius antecedenter efficacis, sit, ut aliter se habeat, quam potentia appetitiva.

INSTANT. Esparza. Difficile imprimis est,

ut quis longo vivat tempore, quin vel una vice verum, vel ex veri amore affirmet, item quinquam concipiatur affectum v. g. sinceræ gratitudinis. Rursum sunt tales actiones externe, quarum superata difficultate, non restat ulterior difficultas in executione ob motivum honesti. Denique quæ redunt difficultem unum acutum, eadem facilem reddunt alium, est ergo impossibile, ut dum est homo in statu viatoris, sit semper constitutus in impotentiâ morali omnium simul auctuum honestorum. Quodsi unicue inest potentia bene operandi moralis, atque independenter à gratia per Christum, poterit opus bonum sine illâ ponere.

RESPONDETUR. Hoc ipsum probari debuisse, quod completa potentia bene operandi moraliter inest homini sine gratia, item quod concipiatur sine gratia affectum sinceræ gratitudinis &c. similia. Licet has gratias paucim Dei offerat.

INSTANT. à pari. Habitus supernaturalis, suis viribus, absq; auxilio gratiae sibi indebito, possunt efficere actus supernaturales quavis offerantur illis auxilia sufficiencia, ergo poterit, & natura rationalis uti suis viribus absq; auxilio sibi in debitò, & agere opera naturalia.

RESPONDETUR. Concedendo totum, scilicet tamen non sequitur, quod collatio gratie efficacis, non sit gratia, homini etiam habitibus supernaturalibus informato; ita nec sequetur in presenti, immo hic ipse medius terminus, ei potius pro nobis, quia sicut indigent adhuc habitus gratia, ita indigebunt & potentia;

QUARTUM Argumentum est ex Arriag. cit. a. n. 13. & ostendit imprimis quod possit cogitatione boni & mali, non sit necessaria ulla nova gratia, tenens se à parte voluntatis, quod si probat. Voluntas est libera ad peccandum, & hoc sine gratia Dei, ergo ex parte voluntatis habet, quod requiritur, ut efficere possit opus bonum. Consequentia probatur, quia non potest effici peccatum, nisi sit potentia ad illud vitandum, atque eo ipso quod sic potentia ad vitandum peccatum, est etiam potentia ad bene operandum, vitando enim illud peccatum homo bene operatur, maxime in sententia negante actus indifferentes in individuo. Ergo sine gratia specieли ex parte voluntatis, distincta ab ipso concurrit generali Dei & indifferenti, datur potentia ad aliquod opus honestum.

RESPONDETUR. Imprimis retorquendo argumentum, quod scilicet sit homo indifferens ad non diligendum Deum super omnia amore obligativo, adeoque quod deberet ex viribus naturæ elicere illum animos, & tamen supponitur, si ille amor obligativus est, esse debere supernaturalem. Quod autem dicit Arriag. hoc argumentum tantum proponere, ut ostendatur aliquid opus bonum posse fieri sine gratia, sed non de omnibus, id non obstat, ne dicat argu-

R. P.
THEML
ZIA NOWS.
Tibit Act
D. VI

argumentum probare multum, siquidem idem medius terminus aptari potest extra intentum. Directè autem ad objectionem dici potest, quod attinet ad hanc propositionem: potest homo sine gratia Dei peccare & non peccare, si faciat hunc sensum, non influente gratia in peccatum, est vera propositio, sed non sequitur posse aliquid bene fieri sine gratia: si autem faciat hunc sensum: potest homo sine gratia Dei non peccare, hoc est, quamvis non supponatur habere gratiam, est peticio principii, probandum que restabit quod assumitur.

INSTANT idem n. 19. Moraliter est impossibile, ut in innumeris occasionibus bene operandi, ex quibus sacerdotissimè valde homini connaturale est bene operari, & verò connaturalius, quam contrarium, ut amicum optimè meritum amare, impossibile inquam, tunc hominem cum concursum generali, aliquando non bene operari.

RESPONDE TUR. Connaturalitatem quam assumit objectio, defumi ex ordinaria collatione talium gratiarum, concursus autem ipse generalis non est is, qui de se natus sit adferre congrua & selectam cognitionem, quam tamen requiri, iteratò inculcatum est.

QUINTUM Argumentum Tanneri, eoque utitur etiam Ovied. cit. n. 29. Quia scilicet hæc sententia licet videatur attollere gratiam, eadem deprimit, quod sic ille proponit. Natura præventa cognitione naturali, potest elicere aedium conducedentem ad vitam æternam, qui sit principium justificationis, & intuitu cuius dentur auxilia supernaturalia; oppositum autem Vafq. sentientes, negant talen actum posse elici, ergo magis erigit naturam Vafq. Deinde quia Vafq. concedit eam gratiam ad opera bona moralia, quæ meritoria esse affirmat, ponit ergo gratiam quam Pelagius admittebat, neque enim ipse negabat gratiam naturalem. Et certè gratia necessaria ad opera moralia, oritur ex causis naturalibus, & singulari providentia Dei ita dispositis, ut docet Vafq. d. 189. n. 144. sed talem gratiam etiam admittebat Pelagius, ut constat ex alibi dictis, ergo sententia hæc cum Pelagio deprimit gratiam, & elevat naturam.

RESPONDE TUR. In sententia Vafq. duo haberi, primum quod necessaria sit gratia etiam ad opera bona moralia: secundū quod illa opera disponant ad justificationem & quod intuitu, ejus dentur auxilia supernaturalia. Posset aliquis tueri nonnisi primum & negare hoc secundum, ut fecit Turrianus apud Ovied. cit. n. 18. Quod attinet ad objectum propositionis, differentia hæc est inter Pelagiū & sententiam Vafq. quia prater gratiam naturalem, nullum aliud principium admittebat supernaturale, admittit Vafq. differt item à Semi-Pelagianismo, quia illi ponabant merita conditionata & equivalentia absolutis, non admittit Vafq. Deinde quia deter-

minatio habendæ potius cogitationis congruæ quam non congruæ, pendedebat apud Semi-Pelagianos à viribus meritis naturæ, in sententia Vafq. à Deicratia per Christum. De hoc tamen argumento inferius adhuc agetur.

INSTANT. Ovied. n. 77. Quia quamvis congrua cogitatio sit speciale beneficium, quo caret ille qui habet cognitionem nonnisi sufficiētem, nihilominus illa cogitatio non potest dici quod proficiuntur ex gratia, quod ipsum probat n. 86. quia Patres dum asserunt bonum opus fieri non posse sine gratia, plerumque addunt hos terminos sicut oportet, ut addit Arauficanum secundum Can. 2. vel conveniens ad vitam æternam, ad salutem &c. ut habetur in Moguntino, Can. 5. Ergo opera illa bona, quæ fieri possunt non ut oportet ad salutem, non erunt facta ex gratia. Subiectumque idem Ovied. alia huic concernentia testimonia.

RESPONDE TUR. Imprimis qui vellet tueri sententiam Vafq. prout ipse metu illam tuetur, dicaret ex hoc ipso illa opera esse ex gratia facta, quia conducunt ad salutem, sed quia hic modus tucandi non est ita expeditus, dicaret cum Turriano, opera non esse meritoria, proficiunt tamen ex gratia, quia quamvis ea gratia quæ in controversia agitabatur inter Pelagianos & Augustinum antonomalitice vocetur gratia, eaque sicut oportet, nihilominus & alia adjutoria possunt vocari, idque ex mente Patrum, gratia. Ratio. Auctoritas Augst. qui Epist. 95. agnoscit gratiam creationis; *etsi enim inquit, quadam non improbanda ratione dicitur gratia Dei quæ creati sumus &c.* lib. de Spirit. & lit. cap. 35. arbitrium inquit, *ad Dei gratiam, hoc est, ad Dei donum pertinere,* lib. 4. contra Julianum, cap. 3. ait de pluribus virtutibus moralibus gentilium, subdit; *quanto ergo tolerabilius illas quas dicas in impiis esse virutes, divino muneri, quam eorum tantummodo tribueres voluntati.* In dubiè autem gratia, munus divinum est. Prosp. contra Collatorem c. 22. reprehendit eos qui docent sine ullo inquit, *opere gratia, naturaliter omni anima, semina traxisse virtutum* Anselmus in lib. de Concor. par. 3. colum. 4. *cum omnia subjacent dispositioni Dei, quidquid contigit homini, quod adjuvat liberum arbitrium, ad arripiendum, vel servandum, hanc de qua loquimur rectitudinem, sua gratia imputandum est.* Conferunt autem tales actiones, tanquam removens, prohibens. Bernardus lib. de grat. & lib. arb. *Porro ipsum (supple liberum vellic) ut effet, creans gratia fecit.* S. Thom. prima 2dæ. q. 136. ar. 2. ad 2dum. *Dicendum quod bonum politici virtutis, commensuratum sit natura humana, & id eo absque auxilio gratia gratum faciente, potest voluntas humana in illo tendere, licet non absque auxilio gratia Dei.*

INSTANT 2. idem. Providentia quæ Deus condidit mundum, quatuor creavit clementia, & ita dispositus, licet id ita debitum non esset, &

(V) 2 tamen

Tractatus IV.

tamen ea omnia ad beneficium creationis spe-
tant, ergo idem dicendum de cogitationibus
naturalibus.

R E S P O N D E T U R. Si ponatur ordo creationis talis, ut omnia quae sunt ordinis naturalis habeantur per modum indivisibilis objecti volibiliis, hoc sensu collatio auxilii previsi congrui, non erit beneficium speciale conditum à beneficio creationis. Ceterum si non ponatur ordo creationis ita universalis, sed nonnisi ea ponantur in eo ordine, quæ directè positionem creaturarum concernunt, & ea quae sunt accessoria ejusdem positionis, ut talis concutus planetarum, & qualitas &c. eo casu habebit rationem specialis beneficij collatio auxilii congrui, quævis in entitate naturalis. Ut ergo præscindatur occasio querelion de voce, hoc teneendum erit, si nomine beneficij specialis veniat id, quod est supernaturale, sic congtua gratia naturalis non erit beneficium speciale; si autem nomine specialis beneficij veniat id, quod non habet se tanquam formalis rei positio, nec se habet ut aliquid, moraliter loquendo, per modum ejusdem, & accessoriæ se ad positionem habens, eo sensu beneficium congrua cogitationis naturalis, erit beneficium speciale, distinctum à dono creationis; defacto enim cogitatio congrua, non habet se per modum accessoriæ sequentis hunc ordinem, si quidem etiam sufficiens cogitatio posset eundem ordinem sequi, nec cogitatio cōgrua habet se sicut in mundo est ortus solis & lunæ, quia non esset ejusdem mundi positio, si prædicta non haberentur, esset autem idem mundus, etiam non data cogitatione congrua, nisi ex speciali beneficio.

I N S T A T 3. idem. Ex dictis sequi, quod etiam bruto fiat gratia, cùm causæ ita cum illo concurrunt, ut sit perfecta generatio.

R E S P O N D E T U R. Gratiae nomen appropriatè sumitur per ordinem ad creaturas rationales, neque enim dicuntur apud nos bruta gratiam habere, vel unum brutum conferre gratiam alteri. Deinde cùm determinent sibi bruta per se loquendo certam ordinem generationis, exceptis casibus, certè secundum illam determinationem operans Deus, non potest dici facere gratiam, sed exprens ordinem. Quia autem creatura rationalis non est determinata ad habendam cogitationem nonnisi congruam, quæ ipsa de se bona est, & non sita in potestate donatariorum in ordine ad illam feligendam, sit ut illius collatio, rationem beneficij specialis obtineat.

Punctum Difficultatis 2.

Proponuntur Argumenta partis affirmativa.

P R I M U M Argumentum est deducatum ab Auctoritatibus, ex quibus plurimas adducit catus Vasq. brevitatis causa in compendium erunt adducenda, & ex illis explicatis reliqua intelligentur.

1. A U C T O R I T A S est ex eo, quia Aug. disputans contra Semin Pelagianos, exinde deditam initium nostræ justificationis non esse ex nobis sed ex gratia speciali, quia non est nostra potestate feligere auxilium, & habere haec potius quam illam cogitationem; habet hoc August. lib. 2. contra duas epistolæ Pelagianorum, lib. 2. de peccat. merit. cap. 17. lib. 1. ad Simplic. q. 2. similia habet Ambrosius, lib. de fuga seculi cap. 7. & 19. quod etiam probant illa testimonia, in quibus cogitationes bonæ dicuntur esse à Deo, & ex gratia: quæ loca omnia in compendium redigit citatus Suar. cap. 16.

R E S P O N D E T U R. Imprimis Augustinus gisse contra Semi-Pelagianos, non de cuiuscunque cogitationis selectione, sed cogitationis supernaturalis: quia illius erat intentio, convolare ipsam substantiam erroris; Semi-Pelagianismus autem voluit initium justificationis, effex meritis naturalibus. Deinde dici posset distinctas esse has quæstiones; an selectionis talis cogitationis sit gratia in re, & an sit vocanda gratia, vel an sit distincta à beneficio creationis, primum illud innuunt dictæ auctoritates, consentientes oppositi, secundum non innuunt, in quo tamen vertitur controversia. Denique alia haec est propositio: hoc auxilium non est supra exigentiam gratiae creationis, & alia: hoc auxilium est debitum & consequens gratiam creationis. Prima propositio hunc sensum facit, quod aliquid sit in eodem ordine cum gratia creationis, hocque concedent oppositi. Secunda propositio hunc facit sensum, quod cogitatio congrua, sit per modum proprietatis gratiae creationis, quæ propositio est falsa, quia etiam congrua cogitatio stat cum ordine creationis. Imò cùm ipse Suarez frequenter fateatur, gratiam hanc esse speciale beneficium, licet non distinctum à gratia creationis, hoc ipso debet agnoscere esse distinctum, non quidem ordine sed specialitate, quod etiam advertit Arriag. citat. n. 18. certè enim gratia creationis, est gratia communis. Quod attinet ad alias Auctoritates, duplices sunt genera, quædam universaliter dicunt has cogitationes esse ex Deo, & ex auctoritates explicatione non indigent, dici enim potest, quod cogitationum illarum selectio sit à Deo, licet non sint gratia simpliciter. Aliæ autem Auctoritates dicunt, quod cogitationes illæ sint ex gratia, & haec auctoritates vel procedunt de cogitationibus omnino sanctis, & supernaturalibus, quæ inducuntur ex gratia, vel certè secundum alias phrasas Patrum, si sunt cogitationes mere morales, procedunt ex gratia cum addito.

2. A U C T O R I T A S est ejusdem August. & aliorum Patrum universaliter assumentum, beatum opus non posse fieri sine gratia, ita loquitur August. lib. 2. contra duas epistolæ Pelagianorum cap. 8. lib. de Spir. & lit. cap. 28. epist. 106. & 107. lib. 4. contra Julian. c. 3. quod etiam significata.

R. P.
THI MIL
zis nows.
Tom. I.
ED. VI

gnificat Ser. 13. de verbis Apostoli, ubi dicit: *ad-jutorium Spiritus S. prorsus si defuerit, nihil boni a-gere poteris.* Similia habet Prosper epist. ad Ru-fin. & ad tertiam Objec. Gallorum lib. 3. contra Collatorem, cap. 3. & cap. 22. Fulgentius de Incarnat. & grat. cap. 16. & cap. 19.

R E S P O N D E T U R. Quod ex auctoritatibus procedant de cogitationibus congruis in ordine supernaturali, adeoque de meritis, ut latè il-lustrat Suar. citat. cap. 20. n. 4. vel loquuntur de gratia cum addito, adeoque non de gratia Augustiniana, quæ est gratia sine addito. Quamvis autem non ubiq; hæc gratia appelletur cum addito, nec semper appellatur gratia creationis, vel gratia doctrinæ, id non obstat, quia ut re-spondet Suar. non fuit necesse in singulis locis eadem verba repeteret, sufficienterque id colligitur ex doctrinæ serie. Quo etiam modo ex-plicare possumus auctoritates scripturar, in qui-bus habetur, quod omnia gratia sint tribuenda, quamquam in multis locis solum significat scri-ptura, quod requiratur divinus concursus ad-operandum, imò idem applicari debet etiam de-cisionibus & locutionibus Pontificum, quas perstringit post alios Ovied. à n. 88. Quando autem Arauficanum Canone. 9. dicit; nemo habet de suo nisi mendacium, & peccatum, hoc solum significat quod Deus non sit causa, sed ejus causa, est non nisi creatura.

3. A U T O R I T A S petita ex hac propositione quam interdum assument Patres, quod liberum arbitrium sine auxilio Dei, non nisi ad peccan-dum valet, ita præter citatum Can. loquitur Arauficanum Can. 22. & est Augustini senten-tia 323, ut eam ponit Prosper, videturque hoc in-nuere Auguft. tr. 5. in Joan. in prologo librorum de doctrina Christiana in expositione Psal. 142. Ser. 13. de Verbis Apostoli, cap. 10. & 11. epist. 89. 9. 2. ep. 106. lib. 2. de peccat. merit. & remis. cap. 18. Similia habet Prosper, Fulgentius, Bernard. Gregor.

R E S P O N D E T U R. Imprimis sunt aliquæ pro-positiones Bajii censurativæ aliarum l'ententiarum, & alia sunt simpliciter dogmatisantes: in-ter propositiones dogmatisantes est hæc 28. li-berum arbitrium sine gratia Dei adjutorio non-nisi ad peccandum valet, & hæc propositio est damnata à Pio V. & Gregorio XIII. non ergo illa ut sonat potest se tueri Vasq. & alii cum ipso, quia tamen agitur de auctoritate Arauficani & aliorum Patrum citatorum, ideo distinguendæ sunt hæduæ propositiones, liberum arbitrium de se non nisi ad peccandum valet, & hæc, li-berum arbitrium sine gratia Dei adjutorio non-nisi ad peccandum valet, prior propositio facit hunc sensum: Auctor mali, solum est liberum arbitrium, de seque id hoc habet, & prout con-distinguitur à Deo, ut sit causa mali, quæ propo-sitio est vera & Catholica doceturque ab Arauficano, quod expreſſe utitur hoc termino De sc,

alia autem propositio facit hunc sensum: nisi po-natur gratia, quidquid fieri, peccatum erit, & hæc propositio non habetur in Patribus. Deinde est aliud modus respondendi eidem propo-sitioni, quod scilicet ad singula opera, quantum-vis moraliter non nisi bona, requiratur auxilium divinum, licet illud non sit auxilium gratia sine addito, vel gratia Augustiniana. Denique dici potest cum Suar. cap. 20. quod scilicet Patres ita loquentes egerint secundum subiectam ma-teriam & errorem, docebat Pelagius viribus naturæ perveniri ad veram justitiam & beatitu-dinem, hinc Patres loqui debuerunt de homine prout tendente ad vitam æternam, & quia circa opera vitam æternam concernentia, duplex non nisi distinctio adhibita, nempe de illis ut conducentibus, & ut avertentibus à fine, hinc fit, ut comparando Patres hæc duo extrema in-ter se, dicant, non habere arbitrium liberum de se nisi peccatum, quia si quid boni operatur ho-mo in ordine ad illum finem, non suis viribus, nec absque gratia Dei id facere potest; quām responsonem licet impugnet Vasq. d. 109. num. 68. illâ tamen in simili utitur, num. 183, ut ad-vertit Ovied.

S E C U N D U M Argumentum est. Nisi ponatur quod opera bona moraliter fiant ex gratia, auferretur ratio divinæ providentiae cui tribui-tur concursus illarum causarum secundarum, vel enim ipse concursus est à providentia ita ap-PLICANTE causas, auferente impedimenta &c. er-go & congrua cogitatio provisa erit specialiter à Deo, potuisset enim Deus res aliter disponere ne congrua cogitatio proveniret, si autem hoc non pertinet ad divinam providentiam, hoc erit in Atheismum declinare.

R E S P O N D E T U R. Quod non sit auferenda ratio providentiae divinæ, si illa cogitatio dicatur esse ex gratia sed cum addito, licet non sit ex gratia sine addito, & gratia Augustiniana.

T E R T I U M Argumentum est. De ratione gratia est, esse indebitam, jam autem tale auxi-lium, est indebitum, alias singulis deberet dari vocatio congrua.

R E S P O N D E T U R. De ratione quidem unius cuiusq; gratia est esse indebitam suo modo, sed non inde sequitur, ex qualicunque indebiti for-malitate, jam constituenda illam gratia in ratio-ne gratia sine addito, seu gratia Augustiniana.

Q U A R T U M Argumentum est à posteriori. Quia si tale auxilium non esset gratia, frusta oraremus ut nobis detur, & licet homo posset orare pro pluvia, quamvis illa non sit ex gratia, quæ sit distincta à gratia Creationis, id inde est, quia non est in potestate orantis illam dare, jam autem in potestate orantis est, reddere auxilium congruum, quod ipsum argumentum inde ro-bur accipit, quia Patres contra Pelagium exinde quod probonis nostris operibus oramus, in-ferebant dari gratiam.

(V) 3 RESPO-

RESPONDETUR pluribus viis. Imprimis quod quamvis illa opera non proficiscantur ex gratia Augustiniana, & sine addito, sufficit quod proficiscantur ex gratia. Nego autem quod non possimus petere ut nobis datur auxilium illud speciale, quod etiam quoad suum feligi, non est in potestate nostra, sicut nec pluvia, licet sit in potestate nostra quoad ipsam exhibitionem ejus, quod constituit auxilium congruum in ratione congrui; unde jam ostenditur fons, cur oremus pro hoc auxilio, quia scilicet non est in nostra potestate illius selectio. *Alia via est:* quia scilicet multum probat, nonne enim nos postulamus à Deo bonam memoriam, sanitatem, conservationem &c. simil. quæ omnia non sunt distincta à beneficio creationis & sunt quasi accessoria, sequentia conditionem principalis. *Denique* solvendum est hoc argumentum ipsi Vasq. quia posito quod illa opera fiant ex gratia speciali, quando petimus auxilium naturale, congruum tamen, petimusne auxilium sufficiens an efficax? non sufficiens, quia tale non est beneficium cum specialitate. Siautem petitur efficax, nonne illud suo modo est in potestate nostra. Ethac retorsio est ex Arriag. sed non multum urgeret ipsum Vasq. quia ille recurreret ad excelsum requisitum ad efficaciam, qui non est in potestate petentis.

Quando autem Patres ex eo arguebant opera fieri ex gratia, quod pro bonis nostris operibus oremus, id non facit multum, quia etiam hic admittitur gratia, licet cum addito. Dici etiam posset cum Ovied. n. 123. nempe Pelagianos negasse, quod Deus influat in nostram voluntatem & actionem, sed in solum posse, ut refert August. lib. 1. de gratia Christi c. 4. opera bona non magis dicebant pertinere ad Deum quam mala, unde arguitur, pro ipsis operibus & habenda voluntate bona oramus ad Deum, ergo apparet quod etiam hec pertineant ad Deum & gratiam ejus. Jam autem qui negant auxilium congruum naturale esse distinctum beneficium, dicunt tamen fieri illa opera bona ex gratia creationis, & illa specialius ad Deum pertinere, adeoq; quod adhuc pro illis orare possimus.

QUINTUM Argumentum à pari. Non potest homo amare Deum super omnia sine gratia, ergo nec potest actionem honestam moraliter facere sine gratia.

RESPONDETUR. Imprimis nego consequiam, quia procedere videtur à minoria ad maius affirmativa. Deinde dici potest quod etiam amor ille, & actio honesta moraliter sit processu ex gratia licet non sine addito. Cæterum addendum est aliquid de ipso antecedenti.

Punctum Difficultatis 3.

Quid de Amore Dei super omnia, & de tentatione gravi, aliisque connexis.

Est necesse aliquid adferre de his duobus, An scilicet sine gratia possimus Deum amare super omnia, quod principium assumitur ad offendendam eandem necessitatem gratiae; ad opera honesta moraliter; ad quod propositum assumitur etiam illud principium, quod non possimus tentationem gravem superare sine gratia speciali.

Quod attinet ad 1. Divisi sunt Auctores, nam aliqui etiam velleitatem amoris Dei super omnia, sine gratiae auxilio non posse haberent, talis est Vasq. alii dicunt in pura natura id fieri potuisse, non tamen in corrupta, talis est Suar. Valen. Tanner. posse autem id fieri in natura corrupta docet Scot. Gabr. Molin. Granad. probable eq; putat Suar. Sunt hic etiam alii qui termini distinguendi, nam Auctores intelligent nomine velleitatem eam velleitatem, que scilicet potest componi cum peccato. Rursum amorem qui oblatâ occasione deserit Deum, licet ante illius oblationem habeat voluntatem. Deniq; voluntatem quæ etiam oblatâ occasione perseverat, & observantiam divinæ legis imperat, secundus ille amor appellatur efficax affectu duntaxat, tertius etiam in effectu. Ha notatione terminorum positâ.

ASSERO I. *Quod possit haberi amor naturalis Dei super omnia quoad velleitatem, & quod aitum efficacem in effectu, licet ad hoc requiratur gratianaturalis.*

RATIO prioris partis est, quia si potest naturali lumine demonstrari, Deum esse bonum super omnia, cur non & subsequi appetitus amoris super omnia, resoluturque hoc ulterius in hoc principium, quia id non implicat, nec disiforme est ulli auctoritati. Pelagiū enim non in hoc damnabatur quia admittebat dilectionem naturalē, sed quia nullam aliam admittebat, & illam ipsam dicebat esse sufficientem ad confectionem beatitudinis. De quo ipso Naturali amore dici potest, quod mortali peccato opponatur oppositione physicā, sed non morali, ut loquitur Ovied. hīc n. 146.

POSTERIORIS autem partis, seu quod requiratur gratia aliqua, ratio peti potest ex dictis à Vasq.

ASSERO 2. *Quamvis concedi possit amor Dei naturalis super omnia absolutus, & efficax quoad effectum, non tamen concedi debet efficax quoad effectum, si debeat supponi diu & notabiliter durans.* Quia alias sine gratia supernaturali posset haberi diuturna etiam observantia præceptorum, cuius oppositum infrā colligetur.

ASSERO 3. *Quod non possit dari amor Dei naturalis super omnia, efficax in effectu ad omnem legem, & præcepta implenda.*

RATIO. Quia inter hæc præcepta sunt etiam aliqua, supernaturali non nisi actu expienda, ad quæ se natura, non extendit, ergo illæctus non est efficax in effectu, ad omnia præcepta implenda.

ASSERO

Disputatio VII.

235

ASSERO 4. Si illa precepta sint naturalia, obseruatio tamen illorum debeat esse conducens in viam aeternam, etiam ad talia sine adjutorio gratie non potest se extendere amor Dei super omnia naturalis.

RATIO. Quia etiam hoc videtur favere Semini-Pelagianismo.

ASSERO 5. Quamvis obseruatio naturalis ilorum preceptorum naturalium non est sicut operari, nihilominus ille actus non posse esse efficax in effectu, sine speciali auxilio.

Ratio. quia ut duret homo perpetuo in illo actu accedentibus tentationibus ab extrinseco, & mobilitate creatae, videntur haec indigere speciali aliquo adjutorio, licet non sit necessarium, ut sit supernaturale, ita post alios Ovied. controv. 3. n. 136.

RATIO. Quia necratione actus qui supponitur esse naturalis, nec ratione praecitorum, quae supponuntur esse naturaliter implebilis, requiretur auxilium supernaturale.

DICES. Amor efficax non nisi in affectu, etiam excludit peccatum omne, ergo si efficax in effectu non potest haberi sine gratia eaque speciali, nec prior ille habebitur, & e converso.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia procedit argumentum a minori ad majus, via affirmationis.

Quod attinet ad 2. nempe, An possint vinci tentationes sine gratia? D. visi sunt Authores, aliqui dicunt ne levem quidem temptationem posse vinci sine gratia, talis est Vasq. Oppositorum sentit Suar. Valen. Tanner. & alii apud Ovied. contr. 4. n. 3. Quod attinet ad temptationes graves, aliqui dicunt posse illas superari absque gratia, sed actu non meritorio. ita Duran. Stapleton. Egidius, Rubion. tribui etiam solet nostro Molina, sed illum vindicat Ovied. citatus. num. 23. non posse autem vinci sine gratia docet Suar. Valen. Tanner. & alii communiter. Ut quarto satisfiat.

ASSERO 1. Sine gratia supernaturali non potest vinci gravis tentatio per actum sicut oportet.

RATIO, quia hoc est Pelagianisare.

ASSERO 2. Sine gratia supernaturali potest vinci tentatio gravis, victoria, que non est sicut oportet. ita post alios Ovied. cit. n. 34.

RATIO, quia etiam potest haberi Amor Dei super omnia naturalis, licet non sit ille futurus sicut oportet. Ergo & vinci tentatio gravis, licet non victoriā, quae sit sicut oportet.

ASSERO 3. Quando sine gratia supernaturale vincetur tentatio gravis, ponenda est gratia specialis, licet ordinis naturalis.

RATIO, quia etiam in ordine ad vincendum temptationem gravem per actum sicut oportet, requiritur specialis gratia. Ergo etiam in praesenti idem dicendum. Addo tamen, non ita id intelligendum esse, quasi cum sola etiam non speciali adeoque sufficienti gratia id fieri non possit, sed quod non sit futurum. Hinc

ASSERO 4. Independenter ab adjutorio speciali, sive ordinis naturalis sive supernaturalis, potest physicè, loquendo, qualibet tentatio gravis superari, modo aliunde supponatur sufficiens auxilium.

RATIO. Quia nulla tentatio etiam gravis affer libertatem, & unumquodque auxilium sufficiens adfert posse, negatio autem auxilii etiam sufficientis adfert impossibilitatem physicam, hinc sine gratia sufficienti supernaturali ob defectum comprincipii, impossibile est nobis operari supernaturaliter. Non multum autem utor hoc principio, quod sine speciali auxilio sit impossibile moraliter vincere temptationem gravem, quia alias nec esset nobis liberum moraliter, consequenter succumbere non esset peccaminosum moraliter. Quidquid in oppositum dicat Arriaga citat. num. 15.

ASSERO 5. Quamvis ordinariè nomine gravis tentationis veniat tentatio per moram temporis durans, ut docet Suar. lib. 1. cap. 24. n. 34. consentientem; citatus Ovied. n. 30. Potest tamen tentatio esse gravis, etiam minimo tempore durans.

RATIO. Quia gravitas in intentionalibus non indiget commensurari temporis.

DICES 1. Patres absolute & simpliciter prouniant, impossibile esse sine gratia vincere tentationes.

RESPONDETUR. Totum hoc verificari, concessa gratia sufficienti, vel efficaci, licet ordinis naturalis, si agatur de victoria quae non sit sicut oportet.

DICES 2. Ex una parte dicit Scriptura, quod mandata Dei non sint supra nos, ex alia parte, si independenter a gratia non est in nobis possibilis etiam physica, easervandi, quomodo non erunt supra nos.

RESPONDETUR. Non erunt supra nos, quia Deus se obligavit ad succurrendum sua proportionata gratia, & erit quidem in nobis independenter a gratia physica possiblitas obseruandi praecpta, h. e. voluntas pro potentia sumpta, non erit tamen completa ob defectum comprincipiorum.

ARRIAGA. Ut innui supradicta, independenter a gratia speciali, ponit in nobis potentiam physicam, sed cum impotentia morali ad non peccandum, hancque dicit esse sufficientem ad peccandum. Sed haec doctrina

NON SATISFACIT. Tum quia. Rejiciimus prædeterminationem moralem, idque eotulito, ut salvetur libertas, ergo etiam & impotentia haec moralis debet rejici, ut salvetur libertas. Tum quia. Si quis haberet potestatem impedire physicè, non faceret actum liberum physicè. Ergo, & qui non facit idque ex impotentia, seu insufficientia morali, non habet actum moraliter liberum, & tamen omnis actus peccaminosus, debet esse actio moralis. Tum quia: ea quae adfert Arriaga, ostendunt, quod interveniat major obligatio in praecceptis naturalibus

(V) 4 quam

quam humanis &c. sed non ostendit libertatem moralem, non requiri ad moralem ipsius observantiam, vel moralem transgressionem, quo tamen sensu concedi possit impotentia moralis, per proportionem ex dicendis infra, colligetur.

DICES 3. Potest Berta superare tentationem fornicationis propter infamiam securitatem ex amissione virginitatis: item si aliquis ex motivo venialiter malo, vincat tentationem: denique hereticus potest subire mortem propter suum errorem, ergo ad vincendam tentationem non erit necessaria gratia.

RESPONDETUR. Quod attinet ad priores duas instantias, etiam amor ille defugienda in famia, cum sit actus honestus moraliter, indebet gratia proportionata, in hoc quod est velle fugere illam turpitudinem. Quod attinet ad duas illas posteriores instantias, illae in praesenti non convincunt; quia doctrina oppositorum procedebat de actionibus honestis moraliter, non est autem actio honesta moraliter, mori propter errorem, vel vincere tentationem ob finem in honestum. *Hinc jam*

INFERRI potest 1. Notitiam omnium veritatum non posse haberi sine gratia supernaturali.

RATIO. Quia multa sunt objecta, & multae tales notiae, quae sunt in entitate supernaturales, ergo illas habere, dependebit a principio supernaturali.

INFERRI posset 2. Notitiam veritatum maxime circa ea, in quibus potest bene vel male operari anima, requiri gratiam specialem a dono creationis distinctam.

RATIO. Quia circa haec potest esse cogitatio non congrua, eritque necesse recurrere ad Deum felicitem congruam.

INFERRI posset 3. Ad multas veritates etiam naturales, requiri gratiam (quantumvis ordinis naturalis) majorem, tamen & specialioram, quam soleant ordinarii dari.

RATIO. Quia sunt aliqua objecta difficultaria, ut illorum attingentia depositat principium ordinarii magis, tale est objectum v.g. compositio continua, quadratura circuli, & alia similia, quae veritates legitimè attingi non possunt, vel ob suam difficultatem, sine gratia speciali licet ordinis naturalis.

DIFFICULTAS II. *Concluditur Intentum.*

Proposita questionem quae intercesserat inter Vasq. & Suar. breviter compingo, determinando, an sit necessaria gratia per Christum ad actus honestos moraliter, licet illa sit in substantia naturalis. Ut voluit Vasq. an vero non sit necessaria. ut voluit Suar.

ASSERO 1. *Quod opera honesta moraliter non possunt fieri sine gratia.* Tum quia. non possunt

fieri sine cogitatione congrua, quam offerre spectat ad Deum; & non est in potestate operantis, selectio illius. Ergo non possunt fieri sine gratia. Tum quia passim extant Locutiones PP. universales, quae omnia nostra bona tribuant gratiae, sine exceptione. Tum quia nomine gratiae venit donum ex amore collatum, & quidem in bonum donatarii, & tale, quod non sit situm in potestate donatarii; haec autem omnia, convenientur cogitationis congrue ad bonum honestum, collationi.

ASSERO 2. *Gratiam illam esse conditam a donatione creationis, non quidem ordine, sed specialitate, & formalitate non debita per obligationem.* Quid illa gratia non sit distincta ordine, nihil est in hoc difficultatis: Omnia enim ordinis naturalis, qualis supponitur illa gratia, habent cumdem ordinem, cum gratia creationis. Quid autem illa gratia sit speciale donum distinctum a dono creationis. Ratio est: tum quia que sunt separabilia realiter, & quorum uno polo non ponitur aliud, illud habet distinctam suam entitatem; jam autem posito dono creationis, potest adhuc non ponni congrua cogitatio ad bonum honestum moraliter; quod autem illud donum sit speciale. Ratio est: quia non est ultra determinatio & connexio, ut positâ gratia creationis, hoc ipso ponantur nonnisi congrua cogitationes, connexæ cum bono honesto moraliter.

ASSERO 3. *Hec ipsa gratia an possit dici gratia sine addito, questio est de voce, melius videtur loqui, qui hanc gratiam nolunt esse gratiam sine addito:* Ratio: quia gratia sine addito, est gratia asserta contra Pelag. & Semi-Pelagianos: haec autem non debet esse sicut in eodem ordine cum gratia Creationis: unde etiam admittebant illi præter gratiam creationis, gratiam doctrinæ, & exhortationis: quia tamen non admittebant aliquid supernaturale interius doctrinam, errabant. Ethoc expressit Aug. epist. 9.5. ad Innoc. illam constitutur apertissimè gratiam, quam doctrina Christiana demonstrat, & prædicat esse propriam Christianorum; qua non est natura, sed quæ saturatur natura, non auribus sonante doctrina, vel ab quo adjumento visibili &c. sed subministrante spiritu, & occultâ misericordia &c. Quamvis autem admittamus illa opera fieri ex gratia saltem latiori modo, nullo modo dicimus illa esse meritum aliquod de congruo ad salutem: quia hoc videtur accedere ad Semi-Pelagianum faltem deductivè.

DICES 1. cum Ripalda d. 104. n. 113. Gratia philosophica debet esse gratia a dono creationis distincta, quae sit donum naturæ rationali, etiam in hoc rerum ordine constituta indebitum; sed plerumq; efficitur aetio honesta moraliter sine hoc dono scilicet per cognitionem congruam, excitatam ordinario concursu agentium naturalium.

RESPOS-

R. P.
THOMAS
zizanows.
Tibim. Act.
D. VI

Disputatio VII.

237

R E S P O N D E T U R. Positâ illâ excitatione extrinseca, quæ facit, ut opportunè Deus in hac materia offerat cogitationem; selectio quadam rationem congruæ, tota pendet à Deo: verè enim potuisset esse ille concursus objectorum, & tamen non haberi cogitatio congrua.

D I C E S 2. cum eodem. Cogitatio sufficiens, & nata consequi ad gratiam creationis, v.g. sufficiens ad discurrendum; non est beneficium speciale distinctum à gratia creationis. Ergo neq; efficax.

R E S P O N D E T U R. Disparitatem esse. Quia gratia prædicta, est quid pro præsenti statu necessarium, & affixum ipi tali creationi. Jam autem cogitationes congruæ, non censemur necessario affixa creationi, ponuntq; effectum, quem non ponunt sufficiens.

D I C E S 3. Cogitatio inferens efficaciter peccatum, non est auxilium simpliciter indebitum naturæ rationali ad peccandum: alias plura indebita auxilia ad peccandum offerret Deus, quam ad honestè agendum. Ergo etiam neque cogitatio honesta, impetrans consensum honestum erit auxilium indebitum.

R E S P O N D E T U R. Retorquendo Argumentum: cur collatio auxilii efficacis supernaturæ, idque sub titulo efficacis, sit speciale beneficium, non autem cogitatio inferens peccatum. Deinde negatur dari ullam gratiam efficacem ad peccandum, seu inferentem efficaciter peccatum. quia illud quod est efficaciter ad aliquid, non potest esse nisi tale, ut concurrat ad illud ex sua natura, & inclinatione, & ad illud ordinetur. Gratia autem sufficiens non concurrit ad peccatum. Sed posito etiam dari cogitationem efficaciter inferentem peccatum. Negatur Consequ. quia illa cogitatio non est donum in bonum donatarii, cùm sit ordinatum ad peccatum, quod non est bonum creaturæ intellectuali. Jam autem cogitatio congrua, ordinatur in bonum donatarii.

D I C E S 4. Quod sine errore fiat opus mechanicum non est specialis gratia Dei, quamvis potuisset Deus eo modo providere homini, quo prævidit illum fuisse erratum: quia ex ordinaturum naturalium, acquirit notitiam, & artem artifex.

R E S P O N D E T U R. In opere mechanico duo considerari possunt, voluntas operandi honesta; & hæc pendet à selecta cogitatione, quæ est donum Dei, Secundò in opere mechanico, est ipsa externa operis factio, idque secundum habitatatem complexionis ejusdem artificis. Cumque hæc nihil sit specialis honestatis, possideatq; creatione suam complexionem artifex, fit, ut ad hæc non requirat gratiam conditam à gratia creationis.

D I C E S 5. Plura sunt opera virtutis adeò homini facilitia, ut in omni serie reperiantur. talia sunt providere Parentibus, amare filios.

R E S P O N D E T U R. Etiam talia pendere à gratia, licet illam promiserit Deus offerre, offraturque passim propter bonum universi. Sed id non destruit rationem gratiæ. nam sparsa in commune gratiæ, adhuc gratia est.

I N F E R E S. Etiam infideles posse opera honesta moraliter exercere.

R A T I O. Tum quia. Damnata hæc propositione Baji. Omnia infidelium opera sunt peccata; & tamen ex hac propositione deducitur, vel nequit, quod infideles non possint exercere opera honesta moraliter. Tum quia. Bene possimus siadere Ethnicis Eleemosynam; quod non posset fieri, si opera illorum talia, non essent honesta, sed peccata: Tum quia. Ut urget Suar.lib. i. cap. 6. n. 8. Fides non est circumstantia boni operis moralis. quia non oportet, ut ille actus sit supernaturalis. Rursum cur non etiam ad honestum finem dirigere poterit suas actiones infidelis; idq; nihil cogitando de idolo. Ad locum Pauli ad Rom. 4. ajetis. Omne quod non est ex fide, peccatum est: dici potest; illud quod repugnat fidei, & quod ex infidelitate nascitur, peccatum est; quanquam per Suar. nomine fidei, venit inibi conscientia, de hac enim in contextu loquitur, omne autem quod est contra conscientiam, peccatum est. Quando autem ad Titum i. infidelibus dicit, nihil est mundum, accipi debet locus, quod quæ faciunt infideles ex infidelitate motivoque infidelitatis, non faciant mundum. Sine fide etiam impossibile est placere Deo: quia scil. non habens fidem non potest placere, hoc est justificari.

Quid autem fentiendum de mente August. qui videtur docuisse omnia Ethnicorum opera esse peccata, ita habet l. 4. contra Jul. c. 3. Lib. 5. de Civ. c. 12. L. 19. c. 25. l. 13. de Trinit. c. ult. l. de Contin. c. 13. l. 1. de Nupt. c. 3. ubi c. 12. ait: *Non potest esse pudicus veraciter qui non propter Deum verum, fidem connubii servat, unde illud Argum. Aug. Aut in animo fornicante pudicitia esse potest, aut in infidelis pudicitia esse non potest.* Lib. item i. de Grat. Christ. c. 26. & Præf. in Psal. 30. hæc habet, attenduntur operata (supple infidelis) & inveniuntur omnia mala. Addit Suar. etiam rationes quibus id probabat Aug. c. 7. sed etiam extant loca Aug. quæ ostendunt etiam in Infidelibus reperi bona opera; loquens enim de Polemone Gentili revocato ad continentiam per fenocratem philosop. ait epist. 130. *Nam si illum cognoscet, supple Deum, & prie coleret, continentia illa non tanum ad hujus vitæ honestatem, sed etiam ad future immortalitatem illi profuisset.* Similia habet l. 1. de grat. Christi c. 24. l. de Patient. c. 26. & 28. l. de spir. & lit. cap. 27. ubi loquens de Ethnicorum factis, inquit, *qua secundum justitiae regulam non solum vice sperare non possumus, verum etiam meritò recteque laudamus.* & l. de bono conjug. cap. 6. *Conjugalis concubitus, filios*

filios procreandi gratia non habet culpam; quæ sententia est generalis, adeoq; extensivè ad Infideles. Negat ergo illis virtutes hoc sensu, quasi meritivas virtutem æternæ, & ita loquitur contra Jul. c. 13. Si ad consequendam veram beatitudinem, quam nobis fides per Christum promittit, nihil profinet homini virtutes, non sunt verè virtutes. Loquitur item Augustinus, quod regulariter loquendo, nihil boni operentur infideles; quando autem dicit omnia infidelium opera esse peccata, loquitur de illis prout profectis, ex Infidelitate.

DIFFICULTAS III.

De necessitate Gratiae ad vitanda venialia.

DICENDUM est: *Sine gratia speciali neminem posse in natura lapsa vitare omnia venialia.* Est articulus fidei, fundatur in primis in Scriptura i. Joan. i. dicitur: *Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est.* Trident. Sess. 6. can. 23. sic habet: *Si quis hominem semel iustificatum dixerit, posse in tota vita, peccata omnia etiam venialia vitare, nisi ex speciali Dei privilegio, quemadmodum de Beata Virgine tenet Ecclesia, Anathema sit.* Innuit etiam id Aug. qui agens lib. de Nat. & Grat. cap. 36. quomodo omnes homines peccant; neminem immunem facit, excepta, inquit, *S. Maria V. de qua propter honorem Domini, nullam prorsus, cum de peccatis agitur, habere volo questionem.* Unde Suar. Gran. Tolet. & alii dicunt etiam Apostolos, confirmatos licet in gratia, venialiter peccasse. Idemque dicit de S. Joan. Bapt. Suar. & Gra. & post illos Arriaga de Justif. d. 51. & addit, quod enim unus aut alter Doctor tribuerit huic aut illi Sancto, non sufficit ullo modo ad exceptionem à Regula. Ceterum S. Joanni immunitatē à veniali tribuit Galatinus, Catharinus, Abulen. Lorinus. Sed tribuiné poterit aliis? Respondet Oviedo, id ab omni fundamento esse alienum, & nullo modo audiendum. Vafq. tomo 2. in 3. p. d. 120. c. 5. docet, quod asserrere à lege hac ordinaria esse exceptos paucos aliquos, veluti Joannem Bapt. sit temerarium. Procedit autem Assertion de longo tempore: quia brevi aliquo tempore omnia, inquit, Ripal. d. 117. n. 11. & peccata omnino deliberata longo tempore caveri posse, plures Theologi admittunt. Accedit Ratio S. Thomæ adlata 1.2dæ. q. 109. a. 8. quia ex una parte appetitus non est subiectus rationi plenè; ex alia parte mobilitas voluntatis, quæ se ad exercitium libertatis ab uno ad aliud transfert, occasiones item tot, juxta communem providentiam ostendunt, hæc omnia longo tempore vitari non posse.

Colligohic aliqua quæ de venialibus ad cruditionem sciri possunt. Durand. in 2. d. 28. q. 3. n. 8. docet, non quidem de peccatis venialibus

ex subreptione, sed deliberatè commissis, quod per longum tempus cum effectu vitari possint. Suarri verba sunt l. 9. de Grat. c. 8. 25. non solum per totam vitam, verùm etiam nec per notabilem ejus partem posse de aliquo sancto cum fundamento affirmari, receperisse donum carendi. mini peccato veniali, etiam ex subreptione per longum tempus. Soto & Vega admittunt, deliberata venialia posse per unum vitari diem, quod etiam non improbabile putat Suar. cit. n. 29. Quando autem dicitur Prov. 24. Septies in die cadit Justus, ad hoc dici solet: quod particula in die non sit in Hebreo, nec in Graco, nec in Biblio Sixti, & citatur hic locus ab Aug. l. 11. de Civ. c. 31. sine addito in die. Addit Suar. Justos qui nec toto die, nec in aliqua ejus parte otiosi sunt, & in bonis operibus diligenter occupantur & frequenter per orationem ad Deum ascendunt, moraliter & cum minori difficultate, posse per diem integrum hæc vitare peccata.

Objicitur communiter. Assumiturque hic medius terminus. Quod si possit iustus aliquo tempore vitare omnia venialia, polit etiam omnia. Quem medium terminum ita sibi opponit Ripal. citatus supponitq; quavis homo non possit determinare tempus secuturi peccati, posse illud à Deo comprehendendi, supponitq; v. g. hoc tempus esse tempus dierum 10. quo supposito sic formatur Argumentum. Quivat divisivè unum peccatum post aliud, & singula peccata numeri denarii occurrentia, divisivè unum post aliud, vitat collectivè omnia: collectio enim omnium existit successione unius post aliud; nec aliter iustus, etiam cum speciali privilegio vitaret omnia; at iustus potest moraliter vitare divisivè unum peccatum post aliud, seu singula peccata v. g. denarii occurrentia divisivè unum post aliud; quod ipsum probatur: quia post vitatum primum, potest moraliter vitare 2. & post 2. 3. non enim manet diminuta, aut defatigata virtus ad aliud, sed eodem prorsus modo ac si primum non vitasset. Sicut sol æquè hodie ac cras potest illuminare: quia virtus illuminandi, absq; diminutione & defatigatione, eadem perseverat.

Hunc ipsum medium Terminum sic aliter proponit Oviedo citatus supponitq; tres dies, & arguit; non minus est liber in 3. die, sive in duobus prioribus peccaverit, sive non; sed fin duobus prioribus peccaserit, posset in 3. non peccare. Ergo etiam si non peccasset, idem poterit; quod ultimò in hoc resolvitur, quia peccasse aut non peccasse tempore praecedenti, nihil conductit, vel non conductit ad peccandum nunc.

RESPONDET I. Molina. In his eventibus liberis non esse necessarium tempus assignare determinatum, sed hoc vagè & indeterminate esse sumendum. *Hæc Reffonsio*

NON SATIS FACIT. Qui aredit argumentum factum etiam in vagè sumpto tempore & inde-

indeterminato non diminuitur libertas: alias hoc ipso non peccaret. Ergo etiam si indeterminatè sumpto tempore potest non peccare: poterit etiam in sumpto vagè non peccare. Deinde quamvis nos homines, tempus id determinare non possumus, determinatè tamen illud noscit Deus: quod argumentum sic format Ripalda. Deus noscit quod homo primam horam transigere possit sine peccato; idem noscitur de secunda, & sic de reliquis usque ad decimam. Ergo noscitur determinatè totam illam collectionem posse transigi sine peccato.

R E S P O N D E T 2. Oviēdo. Hominem v.g. per triduum, vel quocunq; aliud spatiū, non posse vitare venialia; posse in quoconque alio minori: ex suppositione autem quod non peccaverit in omnibus instantibus præcedentibus ultimum, in ultimo necessariò peccabit, liberè tamen: quia illa necessitas non est affixa illi ultimo instanti, sed omnibus vagè sumptis. Unde necessitas ex suppositione, quæ casu dato admittitur in instanti ultimo, est necessitas consequentia, & non consequentis: non enim non peccasse in præcedentibus, est formalis causa peccandi in ultimo; sed tantum non peccasse, aut peccaturum esse in omnibus, quæ ab hoc sive primo, sive ultimo, sive medio distinguuntur, signum est hominem in hoc, peccare, vel non peccare, nullo habito respectu ad priorem, vel posteriorem duracionem. *Hec Responſo*

N O N S A T I S F A C I T. Tum quia: Dūrum videtur dicere, quod si in antecedentibus non peccavit instantibus, ultimo instanti sit necessario peccaturus; quis enim unquam necessario peccat? Et quamvis illa necessitas, ut assumentur, non sit affixa uni, sed omnibus vagè sumptis, antecedenter antequam veniat inultimo instanti, quæ antecedentia supponitur transacta sine peccato; tamen post illa transactione, non vagè, sed determinatè illa necessitas competeret, ad eum modum, quo si erit ut dextet oculus, necessitas videndi, devolvitur non nisi ad sinistrum, quamvis ante vagè fuerit; quod ipsum sic aliter proponitur. Si non fuisset vagè necessitas, non fuisset per Oviēdo salvare libertas. Ergo cùm pro determinato ultimo instanti, non sit vagè necessitas, tolletur pro illo instanti libertas. Tum quia. Ipsa ratio vagi non potest salvare libertatem, qualis ordinariè in viatoribus admittitur: si enim essent equalia dīo venialia, sed vagè necessitas, alterutrum admittendi, non salvaretur libertas.

Tum quia. Conc. quod non peccasse in antecedentibus instantibus, non sit ratio formalis peccandi: quia haec pendet ab usu vitalis potentiae, quem non inficit negatio peccati antecedens. Sed restat quætere. Cur impotentia illa vitandi venialia, ex vi suæ præcisæ, non auferat libertatem in illo instanti, in quo peccari deberet; redibitque difficultas, etiam concep-

so, quod illa necessitas sit consequentia non consequentis, cur non auferat libertatem ex titulo necessitatis. Quod ipsum in hoc fundatur. Omnis necessitas, quæ posita, non potest oppositum fieri, & quam auferre non est in mea potestate, auferat libertatem. Talis autem est dicta necessitas: quia nec oritur ex suppositione aliqua actionis meæ, nec est in mea potestate dare mihi illam gratiam, & tamen si illam non habeam, non possum non peccare venialiter.

R E S P O N D E T 3. Ripalda. Impotentiam vitandi venialia omnia, esse impotentiam moralē, non physicā, quod etiam docuit Vega, Lorca, Suar. *Circa quod*

D O C E B A T 1. Impotentiam moralē vitandi venialia conjunctam potentiae physicæ non esse aliud, quam difficultatem vitandi superabilem viribus voluntatis, nunquam tamen rē ipsa superandam, quæ impotentia includit duo: alterum antecedens. Nempe difficultatem immunitatis: alterum consequens, stans in evenitu conditionato, quo Deus certus fit, nunquam voluntatem sic aut sic preventam, immunem à peccato servandam. Ex vi hujus dogmatis, salvat per hoc libertatem: quia illa impotentia moralis, stans cum potentia physica simpliciter, constituitur eventui consequenti voluntatis: Nam difficultas illa antecedens per ipsum, non est impotentia moralis.

D O C E B A T 2. Quod explicata impotentia non antecedat singulos actus peccatis, sed totam collectionē v.g. decem dierum. Coalescit enim in actu i. ex partialibus difficultatibus: ita ut voluntas ex suppositione antecedenti, eodem modo comparetur difficultis ad peccatum decimum post vitata 9: quasi aliquod eorum non vitasset; licet de suppositione consequenti alias res sit.

D O C E B A T 3. Eventus conditionatus consequens talē difficultatem, eodem modo reddit moraliter impossibilem defectum primi peccati, quo decimi: nam defectus decimi, non est moraliter impossibilis ex sola suppositione antecedenti difficultatis, quæ est ad vitandum decimum sed etiam ex suppositione consequenti, quod 9. vitata sunt. Ex quibus eruit hanc responsione, quod homo post vitatum primum peccatum possit vitare secundum; si reliqua præter secundum, te ipsa vitanda sint, non verò non sint vita hanc.

N O N S A T I S F A C I T 1. Quoad primum dogma: quia posita suppositione eventus, dicit etiam primum, moraliter reddi impossibilem vitationem alicujus peccati, quod non potest dici: quia quod est necessarium ex suppositione eventus, est necessarium necessitate metaphysicæ: quia quodlibet esse, dum est, est necessarium esse necessitate metaphysicæ. Jam autem omnis suppositio consequens, importat esse dūum est.

Non

NON SATIS FACIT 2. Quia quando dicimus ad aliquid habere nonnisi gratiam sufficiētem, non dicimus ad hoc habere impotētiam moralem, etiam si tunc sit suppositio non secuturionis effectus. Ergo neq; in præsenti resultabit impotentia moralis ex suppositione consequenti.

NON SATIS FACIT 3. Quia vi hujus explanationis sufficit sola potentia physica ad actum liberum; quod alias impugnatum est.

Solvitur Principialis objectio.

PRÆMITTO 1. Quod ad vitandum peccatum debeat dari non tantum sufficientia physica, sed etiam moralis, sicut & ante dictum, quod Præmissa tenet etiam Esperza hic q. 3.

RATIO Præmissa est. Quia si non daretur sufficientia moralis ad vitanda venialia; hoc ipso daretur necessitas moralis illa non vitandi; nam quando non sufficiunt vires, necesse est succumbere. Si autem est necessitas moralis peccandi, moraliter non peccatur, ut dictum in simili aliâ. Deinde, quia si non haberet homo sufficientiam moralem ad vitanda peccata, defectus hic imputetur divinæ sanctitati, & bonitati ejus: nam ad solum Deum spectaret illam gratiam conferre, & tamen illam non conferret. Cum hoc tamen stat, ut positâ potentia physica ad vitandum; & positâ etiam sufficientia morali, oriunda existis, quæ se tenent à parte Dei, adhuc tamen sit impotentia moralis, aliunde oriunda, quam impotentiam citatum Tridenti innuit. Ut autem explicetur, quomodo positâ sufficientia morali, quam Deus offert ad vitanda peccata omnia, & in particuli, venialia, adhuc sit impossibilitas moralis. Hinc

PRÆMITTO 2. Virum cogitatio congrua sit debita ex natura rei saltem vagè alicui, vel aliquibus ex tota hominum multitudine, quam questionem proponit Esperza hic q. 5. & affirms. Discurſuq; tali explicat.

SUPPONIT 1. Quod in qualibet multitudine causarum æquè aut ferè indifferentium ad utramq; partem contradictionis, aut contrarie-tatis, est magis probabile, futuram esse quilibet diffinitatē determinatē sumptam, quam totalem omnium uniformitatem. Cujus rationem dat; quia uniformitas totalis habet plures causas adæquatas, quarum quilibet se solā possit illam impedire, quam diffinitas: totalem enim uniformitatem potest impedire se solo, quilibet binarius contentus in collectione. Jamq; erit impedita totalis uniformitas, at diffinitatem omnium, nulli duo possunt impedi-re se foliis.

SUPPONIT 2. Probabilius esse id impedi-dum esse, quod habet plures causas adæquatas impeditivas suā: quia quilibet causa æquè in-differens ad impediendū aliquid, fundat spem, quod impeditur aliquid: reddit enim verum

hoc judicium, fortasse impeditur. Ergo si illi cauſe addatur alia similis potens impeditre, cre-scit probabilitas. Infertque exinde minus probabile id esse futurum, quod est magis probabi-le, impediendum esse: quia major probabilitas unius partis contradictionis, est per se ipsam minor probabilitas oppositæ partis: Consequen-ter minus probabile est futurum esse uniformi-tatem, quam diffinitatē.

SUPPONIT 3. Quo numerosior fuerit mul-titudo individuorum æquè indifferentium ad utramq; contradictionis partem, eò foreminus probabile uniformitatem inter illa, quia co-funt plures cauſe sufficiētes ad impediendam uniformitatem. His suppositis

Dicta sic ad præfens applicat. Multitudo hominum à principio ad finem usque mundi propemodum infinita, nec illis potest negari-differentia ad operandum male vel bene. Unde sequitur fuisse moraliter impossibile perse, & ex natura rei, ut omnes homines, nullo pro-fus excepto, convenirent inter se in operando bene, aut in operando male; quod autem est moraliter impossibile perfecta & suprema im-possibilitate morali, qualis est hac de qua hic, nunquam id contingit. Igitur Deus non prævidit ullam hominum collectionem a qualibet multitudini hominum defacto existentium, quæ sit &c. &c. conformis aut in operando be-ne aut in operando male. Consequenter non prævidit aut totam collectionem semper cum cogitatione congrua, aut totam & semper cum incongrua. Ergo congrua cogitatio est in-negbilis vagè toti hominum collectioni, ac proinde non habet rationem gratiæ superaddita, vel respectu creationis, vel respectu elevations. Hocq; totum ulterius confirmat: quia PP. in-terrogati, cur Deus non impeditur omnia peccata Angelorum & hominum, respondebant quia id facere non potuit salvâ illorum libe-ritate. Ergo nec potuit salvâ libertate impediti in omnibus opus bonum, adeoq; negari omnibus cogitatio congrua. Et dum August. tenet non permisurum fuisse Deum peccata, nisi fuisse ex illis collecturus bonum, hoc ipso suppose Deum nulli collaturum fuisse cogitationem in-congruam, nisi eidem vel alteri collaturus fuisse cogitationem congruam. Sed hoc ejus in-etrina

NON SATIS FACIT. Tum quia Aug. de-betum conversionis, & ipsam conversionem re-jicit ultimō in latens consilium, & voluntates divinam. Non ergo rejici debet in aliquo de natura rei, & in aliquid saltem vagè debitum naturæ. Tum quia. Si error est Pelagianorum meritis naturalibus deberi Beatitudinem super-naturalem, nec dicet Esperza, illam saltem va-gè deberi naturæ rationali, ita nec debet dis-vagè esse debitam gratiam supernaturalem creaturæ intelleculi. Quod ipsis ulternis in hoc

R. P.
THE MLC
zianows.
Tom. I.
D. VI

Disputatio VII.

241

hoc resolvitur: quia Ens supernaturale, nulli substantiae creatae vel creabili debetur. Tum quia. Quod dicit non prævideri à Deo uniformitatem, circa actiones causarum indifferentium, vel id accipit de statu conditionato, vel de absoluto; non de conditionato: quia sicut in statu conditionato prævidetur impenitentia finalis Iudæ, ita prævidetur impenitentia finalis S. Petri in alia Hypothesi, & utriusque etiam penitentia: nullus enim est quem Deus salva libertate non posset salvare, consequenter nullus est, qui non prævideatur sub conditione consensurus. Unde dicit Aug. quod Deo efficaciter salvare volenti, nullum hominum resistit arbitrium; prævidetur ergo etiam uniformitas in statu conditionato. Ergo & pro statu absoluto prævideri potest. Quod autem defacto pro statu absoluto non prævideatur, id referri debet in Dei iudicia, dum pro singulis eligit pro statu absoluto gratias efficaces, permititq; peccata. Categoricè autem ad dicta Esperanza dici potest; quod causæ indifferentes potius disformiter agant quam uniformiter, si inactione illa sua, non pendeant aliunde à selectione, quam ponat voluntas superior, secundum quam prævidebuntur absolute uniformiter, vel disformiter operantes: quia verò in habendo auxilio congruo pendemus à determinatione divina feligente auxilia, fit, ut à voluntate ejus pendaat conformitas, vel disformitas agendi.

PRAEMITTO 3. *Quamvis nulli naturæ etiam ræge sit debitum auxilium congruens, nihilominus illud dare Deum pro suo placito.*

RATIO. Quia cùm non conferat illud natura, & tamen conferatur, debet illius collatio in Deum referri.

PRAEMITTO 4. *Quo sensu hec propositio non fit accipienda: sine speciali gratia non potest homo abstinere ab omnibus omnino venialibus.* Certum est non esse hunc sensum, quod homo non habeat physicam potentiam ad abstinentiam ab omnibus venialibus; quia alias neq; cum auxilio specialiter collato posset id præstare; quia auxilium non confert potentiam physicam, sed supponit. Nec facit hunc sensum, quod Deus non det sufficietes vires ad abstinentiam ab omnibus: quia alias in abstinentia ab omnibus non esset homini imputabilis, si quidem non haberet vires sufficietes ad hoc faciendum; nec posset Deus nobis promulgare: Abstinere etiam ab omnibus venialibus peccatis: facilis enim esset promulgationis casatio, vires non habemus. Imò alias ultimò ratio peccati venialis, tanquam in causam deberet in Deum referri. Dari sufficientem gratiam ad vitanda omnia venialia, innuit Suar. etiam lib. 9. de Grat. c. 8. n. 13, ubi assumit hanc propositionem: Negari non potest, quin omnes homines iusti habeant sufficiens auxilium ad vitanda omnia ve-

nalia peccata. Sed n. 17. videtur oppositum inuenire. Qui tamen diceret ad vitandam totam collectionem venialium non dari sufficiens auxilium, sed non nisi ad singula, per hoc se tuetur, quod cùm non tota collectione commissa, sed uno v.g. peccetur veniali, vel tot ex collectione, sufficit, quod ad illud unum in particuli habeat gratiam, possibiliteremq; moralem.

PRAEMITTO 5. *Quis sit sensus dictæ propositionis.* Completer ille ex duobus, & ex istis; que se tenent à parte Dei, & ex istis que se tenent à parte creaturæ. Loquendo circa ista quæ sunt à parte Dei, sequitur quod quamvis Deus det auxilium sufficiens ad vitanda omnia collectivè peccata, quod fecerit tamen decretum de non dando auxilio congruo & efficaci ordinariè; & ut plurimum. Loquendo autem de istis quæ se tenent à parte creaturæ, est inclinatio nostra ad malum, inclinatio item ad sensibile, & hoc est à parte voluntatis; à parte autem intellectus cæcitas & inapplicatio. Ex his autem duobus, principalius, dicit impotens illa moralis hoc secundum: cur scil. ordinariè, & ut plurimum cadatur in venialia. His autem duobus positis, salvatur imprimis quod liberè peccemus: quia datur nobis à parte Dei gratia sufficiens ne peccemus. Oramusque ne unquam peccemus venialiter; salvatur etiam impotens moralis: quia scil. in illis semper, & facillimè delinquuntur saltē sub disjunctione, nisi adsit specialis gratia Dei. Jam autem talia moraliter dicuntur esse impossibilia, quorum opposita temper saltē sub disjunctione & facillimè fiunt. Hispositis directè ad Argum.

RESPONDERI potest. Concedendo suppositionem, videri nempe à Deo certum numerum, in quorum aliquo determinatè simus peccaturi venialiter. Proposito autem à Ripalda Argumento, Neganda Minor. Probatio illius distinguitur; qui potest vitare primum, potest vitare moraliter secundum, hoc est, habet vires sufficietes, ut viter Conc. propositionem, potest vitare, hoc est, est vitaturus & à parte sui non dat fundamentum moraliter inferendi, quod non sit vitaturus. Nego. Quod attinet ad Paritatem de sole. Paritas non tenet: quia in illo non est potentia indifferens ad illuminandum, non sunt occasiones non illuminandi; invitanteque ne illuminet, valde affectiva &c. similia. Consequenter nec habetur fundamentum determinandi quod moraliter loquendo non posse ras illuminare. Secūs autem habet voluntas creata.

Ad Argumentum prout proponitur ab Ovidio. Idem tenendum: Non nihil est liber in tertia die, quam in antecedentibus, hoc est, habet etiam gratiam sufficientem, etiam in tertia die ne peccet, Conc. non minus est liber, hoc est, æque est habiturus gratiam congruam, & à parte sui non dat fundamentum, quod non sit vitaturus. Nego.

(X)

ADDO:

ADDO. Quando dicitur. Sine gratia speciali non est possibile moraliter hoc vel illud facere, non isto sensu est accipendum quasi, hic intelligatur gratia efficax: quia alijs etiam in aliis materiis qui illâ careret, haberet importunitatem moralem; quod non videtur cohædere edictio Innocentii: Quod Justis volentibus, & conantibus non sint aliqua Dei præcepta impossibilia; essent autem impossibilia: quia etiam justis volentibus & conantibus non semper datur gratia efficax. Sed dicta phrasis secundum hunc sensum accipi debet, qđ jam adlatus, quod scil. non fecerit Deus decretum de danda efficaci gratia, ad omnia vitanda venialia, & ex altera parte nos semper in illis delinquimus, & facillime. Ista autem quæ semper & facillime sunt ab omnibus saltē sub disjunctione, moralem importunitam inferunt ad oppositum.

Ex his autem. **COLLIGES.** Cum importunita non peccandi compleatur per nos debilitate & fragilitate nostra, quæ non importat ullam antecedentem necessitatē metaphysicam, hoc ipso ostendimus importunitam moralem non metaphysicam. Nec item in nostris principiis sequitur, quod gratia sufficiens adferat impossibilitatem moralem: quia apud nos impossibilitas moralis non completur negatione securitatis effectus, sed potentia nostræ debilitate, inconstantia, & similibus.

DIFFICULTAS IV.

De necessitate Gratiae ad Perseverandum.

Articulus fidei definitus à Trident. sī ha-
bet Sess. 6. can. 22. *Si quis dixerit Inſtitutum, sine ſpeciali auxilio Dei in accepta iuſtitia perſeverare poſſe, anathema ſit.* Fundatur hāc definitio Trident. in Locutionibus imprimis script. qualis eft illa ad Philip. 2. *Cum timore & tremore, veſtram ſalutem operamini: Deus enim eſt: qui in nobis operatur velle & perficere.* Similia ſunt verba cap. 1. Ibidem: *Qui poſt in vobis bonum opus perficere uſque in diem Christi Iesu.* Ergo apparet, quod hoc ſpecialiter in Deum referri debet: t. ad Corinth. 1. *Gratias ago Deo meo &c. qui & confirmabit uſque ad finem ſine crimen.* Fundatur item in Auctoritate Auguft. lib. de Bono Perſev. cap. 8. 17. 20. de Prædict. fl. cap. 7. & 8. de correptione & grat. cap. 11. & 12. de Nat. & grat. cap. 16. Lib. 53: Homil. 23. cap. 6. quæ & alia loca vide apud Suar. Lib. 10. c. 4. à num. 7. hoc poſito.

QUÆRITUR I. *Quid à parte quaſi noſtra dicat perſeverantia.*

ASSERO I. *Nomine Perſeverantie venire durationem in gratia cum exercitio bonorum operum per longum tempus uſque ad mortem.* Et hoc vocatur, perfectum perſeverare. Hanc durationem non poſſe haberi ſine ſpeciali gratia, probant prædicta, rationemque assignat Stiar. cit.

cap. 4: quia prædicta duratio dicit declinatio- nem à malo, & maximè fit in observatione præceptorum negativorum. Importat etiam exercitium bonorum operum supernaturalium ne- cessariorum ad obſervantiam præceptorum af- firmativorum. Tertium dicitur mors conti- gat. Quidam primum, eft necessaria ſpecialis gratia: quia illud præceptum, vel impletum negati- vē: quia ſcil. occasio non fuit, nec ſuppon- tio mali; hoc autem refert Aug. homil. 23. citat Deum: *Hoc tibi Deus tuus dicit: regebam te mihi, ſervabam te mihi, ut adulterium non committas ſuasor defuit; ut ſuasor deſſet ego feci, locus & tem- pus defuit, ut hac deſſent, ego feci.* Deinde hac ipſa impletione negativorum præceptorum potest impleri positivē, vincendo poſitivē tentationem, & ad hoc requiritur gratia efficax quæ eft donum ſpeciale; ſecundum illud de exercitio bonorum operum dependet idem à cognitione congrua, quæ etiam eft donum ſpeciale. Tertium etiam pendet ſpecialiter à Deo, ut mox ostendetur.

ASSERO 2. *Nomine perſeverantie venire- iam durationem temporalem in gratia per diu- num tempus, quæ etiam non poſt haberi ſine ſpeciali gratia.* Quod detur etiam temporanea perſeverantia, innuit Christi locutio: *Qui perſeveran- rii uſque in finem; quæ locutio non congrueret, non daretur perſeverantia & non in finem.* Si- gnificat id etiam Auguft. in princip. lib. de domo Perſev. Quod autem hāc perſeverantia tempo- ranea non poſſit haberi ſine ſpeciali gratia. Ratio eft, quia hoc perſeverare includit dominum diuīnū à gratia habituali, & gratiis ordinatis.

ASSERO 3. *Nomine Perſeverantie venire du- tio etiam paucō tempore in bono cui ſuſcep- tio.* **RATIO:** Auctoritas Auguft. de Bono perſev. c. 12. *Quis dicat illis non dari perſeverantia, qui aegritudine corporis, vel quocunq; caſa moritur in Christo, quod longè difficulter donetur illis quibus ſuſcipitur & mors ipſa pro Christo.*

ASSERO 4. *Nomine Perſeverantie venire du- tem ſuccedentem non amissa gratia; quamvis illa non amissa non fuerit liberā; & hāc etiam eft ſpecialis Dei donum, talis perſeverantia eft in adul- tis, ſi poſt datam abſolutionem v.g. traiſientis & in pueris ſine uſu rationis decedentibus & Quod nomine perſeverantia etiam talis deces- ſus veniat, innuit verba Auguft. Aſtero, citata. Deinde coniunctio finis vita cum gratia bene poſteſt appellari perſeverantia finalis, vel gratia finalis. Denique quia Antiqui Scholasti- ci decessum parvolorum in gratia, & adul- tum non diſtinxit. Quod autem etiam talis decessus fit ex ſpeciali gratia probant imprimis universales locutiones quæ oſtendunt perſe- verantiam uſque in finem eſſe donum Dei. Au- gust. lib. de bono Perſev. cap. 17. inquit, Pe- dete à veritate quād sit alienum negare donum Dei eſſe perſeverantium uſque in finem. Cui-*

Disputatio VII.

243

Punctum Difficultatis I.

Quæ Definitio & conditiones Meriti?

EXPLICAT I. Meritum Ripalda d. 71. quod est obsequium cedens in utilitatem, aut honorem alterius, volentis illud munere aliquo compensare. *Hec Explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia. quantum fieri potest, per membra divisionis non debet formaliter definitio, ut formatur hæc, assumendo ly honoris, & ly aut utilitatis. Tum quia, ipsi illi termini necessario conveniunt in ratione aliqua communi. Unde per illam potius debet explicari meritum. Tum quia. Quamvis in merito sit formalitas nexus cum persona cui fit illud meritum, est tamen etiam nexus cum ipsam ratione digni premo: quia meritum & præmium, videntur relativè habere se; meritumque hoc ipso quia meritum est meretur. Si meretur, aliquid meretur, adeoque præmium.

Jam autem hæc duæ habitudines meriti si comparentur, videtur esse habitudo ad præmium prior, præ habitudine ad personam cui fit. Ratio. quia magis intrinsecum illud est; merito enim maximè intrinsecum est esse meriti, adeoque quod aliquid meretur consequenter per ordinem ad præmium; & sicut in bono ratio perfecti, prior est, quam ratio convenientis alteri, ita & in præsenti; quod universaliter ut dixi in hoc fundatur: quia extrinseca nunquam sunt priora: ratio autem meritivi præmii, quantum ex illa actione est, non est quid illi extrinsecum: secus persona cui fit meritum. quod si ratio; persona est extrinseca, & non prima. Ergo in definitione meriti poni non debuit: quia hæc procedit per prima.

ADDI potest. Quod meritum ex ratione sua formaliter non inferat, minoritatem; hinc & æquales, de se invicem mereri possunt, obsequium autem importat minoritatem. Ergo meritum per obsequium definiti non debuit. quidquid in oppositum velit Ovied. cont. i. n. i.

EXPLICAT 2. Vasq. Quod meritum sit actio laude digna. *Hec Explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia. Omne relativum non potest aliter, quam per ordinem ad suum terminum explicari; meritum autem est relativum ad præmium; præcipue quia interdum merita erga alterū facta laudamus, quamvis non sint respectu nostri meritum. Tum quia. Est quidem interdum meritum ad laudem præcisę, ita ut laus sit præmium actionis; sed non semper: cur non enim præter laudem alia mereamur & quæ ac alias laudem, quo casu verè erit meritum; & non erit meritum tantum laudis. Ergo per Ly esse digni laude, non rectè explicatur meritum. Tum quia. Ut urget Oviedo citatus n. 6. meritum apprehenditur, ut conveniens supposito distincto ab ope-

(X)

ran-

vite huic quando voluerit ipse det finem; quem si dat ante imminentem lapsum, facit hominem perseverare usque in finem.

ASSERO 5. Hoc ipsum quod est decedere in gratia, vel maxime formalitat perseverantiam. Ita S. Thom. in epist. ad Rom. c. 8. Leet. 6. Bonum hominis non solum consistit in quantitate charitatis, sed præcipue in perseverantia usque ad mortem, & Ratio est; quia, hoc solo ablato, & reliquis positis, afferatur. Rursus reliquis ablatis, hoc posito, salvator tota ratio finalis perseverantiae.

QUÆRITUR 2. Quid quasi à parte Dei dicat perseverantia?

ASSERO 1. Quod non dicat aliquid habituali. Ratio. quia de illo PP. non meminunt; & illud, quod est habitual in nobis, est gratia cum habitibus supernaturalibus, ad quos ipsos ut in nobis perseverent; indigemus perseverantiae gratiā.

ASSERO 2. Perseverantium tribus assertioribus explicatam, scire ordinariè in collectione plurium gratiarum. Ratio quia cùm ille perseverantiae involvant pluralitatem aliquam actionum, vel quasi actionū, hoc ipso depositum plures gratias actualias: quarum: quia singulæ non sunt perseverantiae, fit ut tota non nisi collectio dicatur donum illud.

ASSERO 3. Quod donum perseverantiae dicit universaliter & gratias externas, & internas; externas quidem; ut tales dispositionem physicam hic & nunc ad mortem, quod commune est adultis & infantibus, in adultis amotionem occasionum ad malum &c. dicit item donum perseverantiae. Interiores gratias. Interiores autem gratiae stant in illuminatione ex parte intellectus, affectione ex parte voluntatis. Et quidem quod externa illa gratia pertineat ad perseverantiae donum; citatus est locus ex Lib. de Bono Persev. *Videte à veritate.* qui supra est citatus, quod autem ad perseverantiam spectent interiores gratiae colligitur ex necessitate gratiæ interioris; alias probata.

QUÆSTIO III.

De Merito.

Effectus actualium gratiarum in usum deductarum, est meritum. gratia etiam habitualis datur, tanquam radix merendi, dignificatiuumq; meritorum. Unde presentem locum depositi sibi tractatio de merito.

DIFFICULTAS I.

De Merito secundum se.

Traictabimus imprimit de Definitione meriti, deinde de ejusdem conditionibus.

rante; opus autem ut dignum laude, tantum apprehenditur, ut conveniens operanti. Quod autem dicit Mæratius apud cùndem; Etiam pecuniam in præmium datam, habere rationem laudis, id non convincit; quia ly laus in acceptione humana non supponit pro pecunia. Et si quæcunq; præmia appellantur laudes. Formabatur quæstio de sola voce.

EXPLICATUR 3. Meritum. Quod sit actus laudabilis natus habere collationem præmii. Utor potius termino, natus habere, quam exigens, præmium, vel ad illud obligans: quia ly exigit, & ly obligat, supponit pro aliquo justitiali, & tamen non intercedit inter Deum, & creaturam rigorosa justitia, cum tamen intercedat rigorosum meritum.

PROBatur. Bonitas explicationis, quia convenit omni, soli, & semper, videturque procedere per prima. Ex quo

INFERES. Meritum erga Deum antomaticon, esse actum supernaturale laudabilem, natum habere à Deo collationem præmii.

DICES 1. Admissimus alias, posse aliquam peccata cum invincibili hinc & nunc ignorantia Dei ponit; talis poterit elicere aliquam actionem honestam cum invincibili ignorantia Dei, quo posito. vel erit illa actio meritoria; vel non? si non erit, cur non? si erit; quomodo nata erit habere collationem præmii, cum non habeat ordinem ad eum, respectu cuius sit meritum, non habendo scilicet ordinem ad Deum.

RESPONDERI potest: Quod illa actio adhuc nata erit habere collationem præmii. Casu enim quo aliquis operetur nesciens quod hoc sit offensa, & tamen aliquis offendatur, poterit adferre evacuativum offendere: Nescivi te offendere. Jam autem in casu, quo aliquis operatur actionem bonam in se, & meritoriam in se, certe, qui cæteroqui præmiasset illam actionem, non poterit adferre titulum qui evanget dignitatem ad præmium. Nam poterit dicere: Nescivisti te præmiandum; sed non poterit dicere: non dabo præmium: quia nescivisti hanc actionem esse à me præmiandam, & tamen fecisti: Cum in moralibus interdum exinde augeatur etiam præmium; quod ex amore, non intuitu præmii fecerit. Habetque nexus cum præmio ratione obligationis, vel pacti inducti de præmiando tales actiones. Rursus præmium in merito; ita se habet sicut pena in demerito. Sicut ergo puniendus aliquis penam, sive sciat se puniendum sive non, justè punietur; ita supposita bonitate actionis, natæ habere rationem præmii, quantum est ex illa, sive scias de dando præmio, sive non, dignus eris præmio. Quod ipsum in hoc resolvitur: quia quæ se habent per modum sequelæ, positis iis, respectu quorum habent se per modum sequelæ, necessariò proveniunt; hoc ipso enim non se haberent per modum sequelæ. Unde si haberet se per mo-

dum sequelæ offensa Dei ad actionem malam, ubiq; esset actio, mala illuc esset offensa Dei; consequenter esset offensa Dei etiam peccatum philosophicum, quod negatum est aliis. E contra: quia pena est sequens peccatum, hoc ipso, quia ponitur peccatum, erit pena. Quia autem etiam obligatio ad dandum præmium, est quid sequens actionem dictam, sit ut necessario sequatur præmium. Est ergo nexus cum præmianti in illo opere inclusus ratione obligationis præmiantis, quæ obligatio habet se per modum sequelæ. Ceterum formalius est meritum, si quis sciens hoc esse meritum, ponat actionem, quantumvis etiam sine hac scientia formaliter mereatur; ad eum planè modum, quo formaliter est fur, qui sciens alienum accipit, licet formalius sit injurius, si ex præculo aliulo, quia alienum est, accipiat.

DICES 2. Revelet Deus se non daturum præmium ullum, credatur hæc revelatio, illa actio credendierit meritoria, & tamen non nostra habere præmium; cum non possit esse talius ille actus.

RESPONDETUR. Quantum ex vi actus de suspectati, est ille actus meritorius, licet ex accidenti, talis circumstantiationis, non sit meritorius.

DICES 3. Actio mala non rectè definitur, quod sit nata habere inflictionem penæ. Ergo nec definiendum meritum, quod sit natum habere præmium.

RESPONDETUR. Si res sit de actione mali ut sic, verum est Antecedens. Disparitasque erit: quia datur in peccato prior formalitas dignitate penæ; non datur autem in merito prior formalitas prædicta. Si autem sit res de actione mala secundum quod illa est demeritum Negatur Antecedens.

INFERES. Distingui inter se imperatio nem, meritum, satisfactionem: quia imperatio habet formalitatem precum, & supplicantis, perficiturque; tanquam ratione & Quo, pre cando. Merita autem non habent formalitatem precum; sed actionis jam definitæ. Satisfactione item procedit secundum suppositionem penæ, ejusque abolitionem per recompensam. De his fuisus Ripalda. d. 15. n. 6. Oviedo tract. 9. cont. i. p. 5.

Quod attinet ad conditiones meriti. Plures merantur, ut quod sit actus liber; alias non est laudabilis, quæ conditione excludit, quæ minus actu aliquo etiam necessario possimus mereri, modò sit honestus, aut saltem alias capax libertatis: saltemque habeat libertatem contrarietas, quod vel maximè procedit demerito in alio rerum ordine. Item quod debeat esse actus bonus, quæ conditio est omnino necessaria. Addunt alii quod debeat esse in statu viatoris, & hæc conditio non est de ratione meriti ut sic. Certè enim Beati merentur nobis plura bona, & tamen sunt in termino. Nulla item im plicantur.

R. P.
THE MLC
zianows.
Tbm. Act.
ID. VI

plicantia, cur Beati etiam in cœlo non possent sibi mereri? Imò defacto putant aliqui, quod defacto animæ purgatoriis sibi mereantur. Testis Ripal. d. 77. n. 29. citans S. Thomam Sotum, probabileq; id putat Suar. & Torrez, expresse que docet Suar. apud eundem, quod viventibus beneficia mereantur. Imò Viega, Henring. Abul. probabileq; putat Torrez, Montefino, & alii. quod etiam Enoch & Elias ad hunc usque diem mereantur. Curnon enim: quod enim dicitur superaturos illos merito Beatisimam & Apostolos, hoc negari facile poterit, magnitudo enim meriti non estimatur tempore. Addit tamē Ripalda, incertū hoc esse: quia non fultum revelatione. Ceterum meritum præmii supernaturalis debet esse supernaturale, cō quod inter naturale, & supernaturalē, nulla sit proportio. Colligitur doctrina ex Tridentino, quod docet Christum Iesum tanquam Caput in membra, & tanquam vitim in palmites jugiter virtutem influere. quæ virtus bona opera semper antecedit, comitur & sequitur, & sine qua nullo pacto grata, & meritoria esse possent. Sed potestne id faltem divinitus, & pro alio rerum ordine fieri? Cajetan. & Med. affirmat. Negat Suar. & Vasq. & alii ex Nostris, & quidē quod de condigno id non possit mereri. Ratio est: quia vel ex se, vel ex divino placito id habent dicta merita; non ex se, quia sunt improportionata; non ex divino placito: quia illud, si non sit radicalis proportio & dignitas, non potest dare operibus dignitatem. Potest quidem alligare se ad dandum supernaturalē aliquid potius illis naturalibus actionibus, sed non secundum vim præmiandi, sed secundum meritam liberalitatem, fidelitatemque, viq; pæti ligatam, quo etiam sensu à nobis aliās hæc propostio admissa. Nec possunt actiones naturales habere rationem meriti de congruo: quia universales locutiones Patrum oppositū innuunt, quos vide apud Rip. d. 16. n. 5. Cujus rationem innuit idē n. 25. quia quod est meritum de congruo potest accidente statu gratiæ vel pæti, reddi meritum de condigno. Ratio autem meriti de condigno ad præmium supernaturalē, nunquā potest competere meritis naturalibus.

Potissima quæ tractatur conditio est. An ad meritum necessaria sit promissio præmii, an non? quod attinet ad usum vocabuli; distinguenda sunt hæc, promissio, condonatio, acceptatio. Acceptatio est quid superius promissione: licet enim acceptatio præsupponat interdum promissionem, non semper tamen: quia potest acceptari quod non erat promissum, datur tamen; hinc acceptatio tenet se penes eum qui accipit jus, vel quasi jus & titulum. Promissio vi vocis significat obligationem, quam aliquis in se sponte titulo vel justitiæ, vel fidelitatis inducit, tenetq; se penes eum qui acquirit debitum, vel quasi debitum; Condonatio im-

portat placitum secundum quod unum necit tur alteri. Pro præsenti ergo quæritur, an ad meritum necessaria sit promissio ex parte præmiantis, quæ se obliget ad dandum tale præmium, posita tali actione tanquam merito præmii. Affirmat Scotus, & post eum Pontius, q. 1. n. 11, & totā q. 4. Contentit Amicus cum Kon. d. dub. 4. n. 42. Negat Richard. Sotus Vasq. & alii.

Punctum Difficultatis 2.

Argumenta pro conditione meriti, quæ est Acceptatio.

1. ARGUMENTUM est Pontii, ab Auctoritate script. & Trident.

PRIMA est S. Pauli ad Rom. 8. Existimo, inquit, quod non sunt condigne passiones hujus temporis ad futuram gloriam. Idem habet 2. ad Corinth. 4.

RESPONDETUR. Aliud est querere, an defacto facta sit promissio dandæ vitæ aeternæ: hoc enim est verum; & aliud est querere, an id sit de ratione meriti; nec id voluit S. Paulus. Deinde alia est hæc quæstio. An respectu aetuum ex se condignorum sit excessivum præmium & liberalissimum: hoc enim concedunt oppositi; & aliud, an independenter ab acceptatione habeant rationem laudabilis, & digni præmii secundum obligationem, sive hoc sit liberalissimum, sive non.

2. est Trid. ex Sess. 6. c. 16. Ubi docet Tridentinum, vitam aeternam esse, & tanquam gratiam promissam.

RESPONDETUR. Defacto factam esse promissionem, sed inde non sequitur, quod independenter ab illa non sit ratio meriti.

3. AUTORITAS est Trident. Sess. 14. cap. 9. Ubi Trident. in divinæ magnificencie largitatem refert, quod etiam temporalibus flagellis patienter latis, satisfacere valeamus.

RESPONDETUR. Id quod attollit Tridentinum, non est, quod divina acceptatio, vim dignitatemque merendi tribuat pœnis patienter latis, sed quia pœna quæ talis, poterat repudiari à Deo, & esse tantum effectus ultionis divinæ.

Universaliterq; dici potest ad omnes Autoritates, quod pertineat promissio ad meritum non tanquam radix meriti, sed tanquam aliquid connexum, illiusque completivum.

2. ARGUMENTUM ejusdem est. quia perfectissimum meritum, quod potest in hac vita haberi, est actus charitatis supernaturalis diligendi Deum super omnia, & moriendo pro illo; hic autem actus non habet condignitatem ex se ad vitam aeternam; est enim inferior conditio; & quoad naturam specificam & quoad durationem.

RESPONDETUR. Condignitatem radicalem habere illos actus ad vitam aeternam independenter à promissione, licet non habeant condignitatem completam, adæquatam, obli-

(X) 3. gati-

gativam. Rursus condignitatis nomine potest venire æqualitas commensurata etiam liberalissimæ donationi divinæ; & in hoc sensu dicto, actus non habent condignitatem; hoc ipso enim illud præmium non esset liberalissimum. Deinde nomine condignationis venire potest excellentia proportionata; si proportionata, hoc ipso dicens æqualitatem cum inæqualitate. Stabitque condignitas hæc in hoc prædicato, quod habeat radicalem suam condignitatem, ut si cui sit danda vita æterna, ex suppositione alicujus præstiti, danda sit dictis actibus.

I N S T A T Idem. Opus procedens ex gratia, non recipit ab illa dignitatem physicam, æqualem vitæ æternæ. nec etiam moralē: quia hæc fundatur in physica æquivalentia. Ergo erit insuper necessaria acceptatio.

R E S P O N D E T U R. Concesso quod non haberat æqualitas physica & moralis, eaq; commensurata in illis actibus ad vitam æternam. Concedo consequentiam, quod requiratur acceptatio, sed non tanquam ratio primò constitutiva radicalis dignitatis; sed tanquam ultimò completiva. Deinde dicti potest, quod opus profectum in & ex gratia, accipiat dignitatem physicam æqualem vitæ æternæ, quoad excellentiam entitatis. In quantum vita æterna merces est supernaturalis, cum etiam gratia, sit quid quoad substantiam supernaturale; licet non accipiat æqualitatem physicam ei; ut simul liberalissimum donum est. In vita enim æterna, citatum Tridentinum agnoscit rationem mercedis, & rationem gratiæ: Non est ergo æqualis actus ille vitæ æternæ, in quantum liberalis donatio est, licet sit æqualis ei, ut merces est. que duo sunt quidem realiter idem in vita æterna, formalitate tamen distinguuntur: Nam accipiendo Beatitudinem pro ipsa nostra actione vitali supernaturali attingente. Objectum divinum; inquantum dicit præcisam vitalitatem supernaturalem, in tantum est merces, & dicit æqualitatem cum actu supernaturali; inquantum autem habet rationem attin gentis objectum quod est Deus, illumque nobis conjungentis; adeoq; in quantum simul importat objectum tale taliter attractum, & insuper perpetuitatem sui; intantum est inæqualis, & dicit rationem liberalis doni. Unde si nomine æquivalentiæ intelligatur æqualis commensurata; hæc non habetur, ut dixi; nec etiam requiritur ad meritum de condigno. Si autem per æquivalentiam intelligatur excellentiam meriti radicalis, id habetur idque antecedenter ad acceptationem; idq; vel ex hoc ipso, quia procedit à filio Dei adoptivo. Unde etiam in humanis, reverentia exhibita à filio, non præcisè ratione reverentiæ, sed simul ex suppositione esse participati ab hoc Patre legitimate, meretur etiam ditissimam hæreditatem naturalem; eò quod in humanis, ipsa esse paterni participatio,

sit ipsum naturale meritum hæreditatis; ita ut nulla sit hæreditas, quæ illi in moralibus non debeatur; & si relinquat, non fiet filio talis moraliter gratia, qualis fieret si adoptivo con ferretur. Ita etiam proportionaliter loquendo, participatio naturæ divinae, quæ haberet in filio adoptivo, confert condignitatem ad bona Dei. Et sicut non quæcunq; reverentia filialis naturalis meretur hanc hæreditatem; sed nonni ex suppositione esse participati habet radicalem condignitatem; ita & in præsenti non quæcunq; merita merentur de condigno vitam æternam; sed radicalem condignitatem habent, ex suppositione participationis naturæ divinae.

3. A R G U M E N T U M est ejusdem contra Val. Quamvis aliquis laboraret in vinea alterius, labore æquivalente uni scuto, non meretur illud scutum, si laboraret absque inito pacto. Ergo quamvis aliquis eliceret actum æquivalentem vitæ æternæ, non mereretur ipsam nisi Deus illi promittat pro tali actu.

R E S P O N D E T U R. Quod talis non mereretur independenter à promissione completa, & aequaliter ponere tamen actionem habentem radicalem exigentiam ad acceptationem. Echo ut in alio labore, quem aliquis subficeret in vinea antecedenter ante oīnem acceptationem Domini, esset talis, vel talis conditio laboris, seu radicalis illius excellentia; ita etiam est in merito radicalis excellentia, quam non consercat acceptatio divina, sed supponit.

I N S T A T. Si Rex Franciæ amaret Regem Hispaniæ tam perfecto amore, quam filius Regis Hispaniæ, non mereretur tamen de condigno hæreditatem ipsius. Ergo neq; etiam filius Regis Hispaniæ mereretur ipsam, cum sic amando; quamvis actus amoris esset æquivalens hæreditati, nisi accederet promissio Patris. Ergo etiam idem dicendum de merito filii adoptivi.

R E S P O N S U M. Promissionem requiri tanquam quid ultimò completivum; sed non tanquam quid constitutivum radicalis exigentia. Deinde etiam prima Consequentia non tenet; quia amor illi, filii Regis Hispaniæ, superadditur morale meritum; quod non est in actu aliquo, sed in ipso esse participato ab hoc Patre in circumstantia cuius esse, nullæ sunt divites Regis Hispaniæ, quas non mereatur filius, nisi aliunde demereatur: Unde universaliter dicitur, meritum de condigno, neq; dicere obligacionem; neque æquivalentiam pro commensurazione sumptam, sed solam radicalem exigentiam, secundum quam terminare potest acceptationem, jure præ aliis potiori; & quæ acceptantia non possit dicere præmiatur, nec meretur à me acceptari hic actus.

I N S T A B I S 2. Sipactum non requiritur ultra quamcunq; dignitatem, non est ratio cuperaria animarum purgatorii, & BB, non sint mortalia augmenta gloriæ.

R E S P O N S U M.

R. P.
THE MIL
zianows.
Tom. I.
D. VI

RESPONDERI potest quarendo, quare etiam per oppositos Deus praedita opera non acceptet, referentid indubie in libertatem Dei, referent & oppositi. Deinde dici potest, quod radicalem excellentiam actus illi & que in patria habeant, ac in via; non tamen mereri mercedem: quia illa merces, est ejus conditionis, ut simul sit liberalis Dei donatio, adeoque quam potest Deus negare. Sic v. g. finge Dominum quinon potest solvere mercedem nisi simul plus donet, quam valeat meritum. Certè hic, si pro sua libertate nolle de novo fieri liberalis, nullum etiam meritum per ordinem ad illam mercedem acceptaret, non quod actio illa de se non esset digna præmio, sed quia Dominus illi præmio non vult conjungere donationem liberalis; sic etiam in praesenti, actiones Beatorum essent de se dignæ præmio, sed quia præmio adjungit Deus liberales suas donationes, quæ libertate, & liberalitate non vult uti Deus cum beatis, id est non acceptat illorum illas actiones ad præmium, ceteroqui dignas acceptari. Cur autem liberalitatem illam nolit exercere Deus, referri id debet in dictamina illius sancta & altas rationes. Congruentia etiam adsunt. Ut nos invitet Deus ad ferventius merendum; ut ostendat liberalitatem, quæ pro parvo tempore eternitate munerat.

INSTABIS 3. Valor monetæ est ex acceptatione. Ergo & valor meriti.

RESPONDE TUR. Merita nostra per ordinem ad acceptationem non posse comparari valori scuti; quia hic valor est verè ad placitum, & ex impositione. Jam autem valor meriti, non est imputatus, sed in ipsa actionis natura antecedenter situs; accessusque promissionis, non auget valorem moralem intrinsecum, & radicalem; sed adjungit non nisi obligationem.

4. ARGUMENTUM Amici. Condigne & completere mereri vitam æternam, est illam propriæ actione reipæ jure debitam sibi facere, ut probat Authoritas S. Th. & Trid. Sess. 6. c. 16. & Pauli ad Rom. 4. sed nemo absque promissione Dei, vitam æternam sibi debitam facere potest. Et sicut si aliquis, pro equo alicujus, pretium æquivalens offerat, non propterea illum sibi debitum jure facit; sed est necessaria acceptatio vendoris; ita & in praesenti.

RESPONDE TUR. Concedendo, totum: Procedit enim argumentum de ratione completa meriti, quam nos referimus in promissionem. Imò sicut antecedenter ad acceptationem pecunia, est radicalis illius exigentia ut acceptetur; ita & in praesenti.

INSTAT idem. Merita Christi non solum digna fuere alia unione Hypostaticâ, sed etiam alio præmio gloriae, etiam damnatis dando, quodque talia non fuerint, defuit acceptatio.

RESPONDE TUR. Acceptationem divinam non daturam fuisse radicalem condignitatem

ad dictum præmium, sed illam etiam nunc haberi. Deinde quamvis non requiritur acceptatio, saltem requiritur ne excipiat agens sibi collationem præmii, idque etiam acceptante præmiatu, excepit autem sibi Christus ne dicto modo præmiarentur sibi sua merita. Quamvis autem voluntati divinae accommodaverit se Christus in suorum meritorum oblatione, tam non erit necesse promissione illa stare, merita accepta secundum radicalem condignitatem, quam habent independenter ab acceptatione.

5. ARGUMENTUM ejusdem est. Quidquid facit ad proximius jus meriti ad præmium, per se complete meritum; quia quidquid perficit rem sub eo genere, sub quo res constituitur, pertinet ad proprium complementum ipsius, sed promissio facit ad proximius jus meriti ad præmium, strictiori enim ac proximiiori jure debita est vita æterna ex promissione, quam sine illa.

RESPONDE TUR. Concedendo totum. Concedo enim ultimò compleri meritum acceptatione, ita tamen ut in merito antecedat radicalis condignitas & exigentia ad acceptari, nec hæc exigentia habetur ab acceptatione. Deinde in merito distinguendæ sunt duæ formalitates, hoc est, actio meriti talem excellentiam habentis, hæc habetur independenter ab acceptatione. Alia est formalitas obligantis, hæc non habetur independenter ab acceptatione, & promissione. Neque enim obligari potest Deus nisi volens.

Punctum Difficultatis 3.

Argumenta contra Conditionem Meriti quæ sit Acceptatio, & quid tandem tenendum?

RATIO Prima à Paritatibus.

1. PARITAS. Opera Justorum absque promissione, sunt impenitentia condigne vitæ æternæ. Ergo & meritoria sine ulla promissione, cùm non alter mereantur nisi impenitentia.

RESPONSUM, secundum radicalem excellentiam, sunt meritoria opera nostra sine promissione, sed non sunt meritoria, accipiendo rationem meriti, secundum omnes formalites quas includit, qualis est obligatio Dei ad retribuendum, quæ non appetat quomodo in Deum inducetur sine ejus voluntario consensu, essetque imperfectio in Deo talis obligatio independenter à voluntate ejus inducta, quam obligationem quia non inducit impenitentia, fit ut non indigeat compleri promissione.

2. PARITAS. Peccatum sine ulla comminatione puniendi à Deo, condigne meretur poenam. Ergo & meritorum sine promissione condigne meretur vitam æternam. Imò merita Christi Domini non forent ita potentia sicut peccatum: quia absque ullo pacto, peccatum meretur,

(X) 4 poenam,

pœnam, & merita Christi absq; pasto non fuissent condigna, si cæteroqui omne meritum indiget acceptari.

R E S P O N D E T U R. Disparitatem esse: quia cùm non puniantur, ut dictum, ultra æqualitatem peccata; non debebat dari principium ad strictivum ad illa ultra æqualitatem punienda: quia autem merita nostra præmiat Deus ultra æqualitatem; & tamen per modum obligatæ mercedis; hujus obligationis principium non poterat esse aliud, quam promissio. Rursus quia potest Deus alio titulo velle exigere, & non tanquam merita, illas actiones nostras, debebat ponni aliquid principium transferens illas ad rationem proximam & completam meriti; quæ non potest esse alia quam acceptatio divina: quia autem peccatum quotiescumque ponitur, non potest esse nisi peccatum, adeoq; nisi malū si malum, merens puniri à Principe Reipublicæ rationalis; hinc sit, ut in peccato sit meritum pœnæ independenter ab omni comminatione. Neque inde sequitur efficaciora esse peccata in ratione demeriti, quam merita Christi; quia licet indiguerint acceptatione inclusa in ipsa voluntate Dei, volentis hoc remedio salvare genus humanum, quæ voluntas necessariò intervenire debuit in nostra Redemptione; habent tamen merita infinitatem longè excellentiori modo participatam, & exigentem, ut nonnisi accipientur, supposito quod offerantur.

3. P A R I T A S est. Si Deus comminaretur pœnam æternam veniali, non foret hoc ipso mortale; nec ille cruciatus esset pœna proportionata culpæ. Ergo nec in præsenti, quidquam conferet promissio.

R E S P O N D E T U R. Negando Antecedens. Quia sine gravi offensa nemo potest se resolvere ad tantum malum, & pœnam; quam pœnam mereretur tunc peccatum quod erat ante veniale. Deinde Argumentum non est contra nos: quia non dicimus, quod Dei promissio attollat rationem radicalem meriti; sed tantum adferat obligationem. Sicut etiam illius pœna commutatio, non attollit intrinsecam malitiæ rationem: licet illi adferat circumstantiam extrinsecus attollentem, odibilitatem ejusdem.

4. P A R I T A S. Homo gratiâ justificanti redditus sanctus, sine ulla acceptatione divina. Ergo idem dicendum de merito.

R E S P O N D E T U R. Medium tenuimus est pronobis: quia in casu Antecedentis debet intervenire à parte Dei condonatio. Ergo & promissio. Disparitas etiam est: quia esse sanctum nihil aliud est, quam habere formam sanctitatis sibi subiecto capaci unitam, quod totum habetur sine eo, quod intelligatur acceptatio. Nec potest aliud facere illa sanctitas, subiecto capaci unita; quia autem illas actiones posset alio titulo exigere, aliudque illa facere, debet dari ultimo & completere translativum ad rationem meriti; quod non aliud est quam promissio.

5. P A R I T A S. Ad hoc ut aliquis mereatur de condigno mercedem pro labore quem subiit in vinea, non est necesse ut dominus vincere promittat expressè, sed sufficit labor, quem vel mandat, vel significat sibi placere Dominus vineæ.

R E S P O N D E T U R. Sicut sufficit interpretativa obligatio in Domino vineæ, sic sufficit & in Deo. Et sicut potest dominus dicere, placuit mihi tuus labor in vinea: sed illum non volo solvere: quia te non vocavi, nec conduxi, ita ut etiam inibi debeat intercedere obligatio sui; sic & in præsenti.

2. R A T I O est. Si promissio spectat ad rationem meriti, sequitur quod in collatione Beatiudinis æternæ non attendat Deus ad valorem sed ad suam promissionem. Proindeque idem effet Deo promittere aliquid pro laboribus, ac pro nihilo, quæ est Doctrina Kemnitii.

R E S P O N D E T U R. Negando sequelam. Cum independenter à promissione tribuamus operibus excellentiam radicalem, quæ non est nihil.

I N S T A T. Qui promittit equum pro pecunia exigui valoris, non auget pretium pecunie. Ergo idem in præsenti.

R E S P O N S U M. Valorem radicalem non addi promissione, sed formalitatem obligationis, quam etiam promissio venditoris equi addit pecuniae, sine qua promissione non obligaretur venditor ad dandum equum, intuitu illius pecunie.

3. R A T I O est. Ex absurdis.

1. A B S U R D U M. Sequitur ex hac sententia, non meruisse multos vitam æternam; quiaad meritum requiritur promissio, quæ debet esse nota, multis autem iustis non est nota &c. & rejecta ab opposita sententia, in qua, oppositibiliter deberent meriti.

R E S P O N D E T U R. Sicut ad hoc ut aliquis mereatur de condigno, non est necesse ut sciat se filium Dei adoptivum, quamvis necesse sit, ut sit; sic nec erit necesse sciire de hac promissione. Sufficit quod Deus se obliget; ad cum modum, quo licet nesciam hoc mihi debere Paulum: quia me in seculo hoc mihi abstulit, vere tamen mihi debet Paulus.

2. A B S U R D U M est. Quod scilicet merita Christi non forent de rigore justitiae, cum in ratione meriti pendebant à promissione divina, quæ poterat non præstari.

R E S P O N D E T U R. Merita Christi non in isto sensu esse in rigore justitiae, quod non indiquerint ullâ acceptatione, sed isto sensu: quia fallit non plus est indigentias in offensa, quam radicalis excellentia in illis metis ipsis; præcipue cùm mereantur acceptari, si in ordine ad acceptationem offerantur.

3. A B S U R D U M est. Sequeretur Christum non esse meritum gratiam Antiquis Patribus: quia Deus non promisit Christo se daturum: lis gratiam, cùm ante PP. non fuerit Humanitas Christi, cum qua Deus paciceretur.

RESPON

R. P.
THE MLC
zianows.
Tbm. Act.
ED. VI

R E S P O N D E T U R. Ex prævisis meritis poterat dari absolute gratia primis PP. & ex prævisa oblatione Christi, quam facere debuit pro salvete mundi, quam ab æterno acceptavit Deus, acceptationeque illa obligavit se Deus, fecitque pactum ab æterno licet non pro æterno, sed pro tempore Christi extituri implendum, ratione cuius obligationis potest dici, datam esse gratiam sanctis Patribus, ex promissione Dei facta Christo.

Ripalda & Oviedo, dicunt hanc quæstionem esse de voce, quamvis addat Ripalda in cursu procedi ad quæstiones de re, quod ut fiat, jam resolvō.

Quid tenendum.

A S S E R O 1. *Hoc nomen Meritum posse dupliciti spectari.* Nominaliter & participialiter: Nominaliter acceptum dicit actionem suprà descriptam. Participialiter autem acceptum, dicit insuper positionem præteritam illius actionis cum quadam ordine & efficacia obligandi alium, & in isto sensu dicitur, meritus est, v. g. Petrus, ut hoc illi des. Item meritum habet illius premii &c. similia.

A S S E R O 2. *Quamvis meritum tam nominaliter, quam participialiter acceptum sit relativum & ad aliud: nemo enim meretur apud seipsum, nihilominus si inadquat, & secundum esse absolute possedetur, potest accipi secundum fundamentum illud, quod fundat ordinem ad aliud, & est ipsam excellentia intrinsecæ actionis, quæ est radix acceptationis; & sicut cum inducimus aliquem ad acceptandum premium justum pro re vendibili, praetentare illi solemus, quod hoc premium meretur admitti, item quod habeat plus præ reliquis, quæ ab aliis offerri possent &c. ita & in merito, est radicalis excellentia.*

A S S E R O 3. *Nomine meriti tam nominaliter, quam participialiter, ut plurimum accipitur ratio relativa & importans obligationem.*

R A T I O. Quia meritum independenter ab obligatione, ita se habet in sensu morali, quasi non esset meritum. Ad eum modum, quo premium, nisi acceptetur, habet se acsi non esset premium.

A S S E R O 4. *In merito distinguendas esse duas formalitates: nempe radicalem excellentiam, & rationem obligationis.*

R A T I O. Tum quia. Diversas habent definitates. Tum quia, prior illa ratio, est absoluta, posterior relativa. Tum quia, obligatio est in ordine justitiae, vel quasi justitiae, meritum autem non est ex ordine justitiae, ut sic loquendo, sed ex ordine studiosæ actionis.

A S S E R O 5. *Formalitatem meriti absolutam, & quam meritum formaliter est, non compleri acceptatione.*

R A T I O. Tum quia. Excellentia actionis in ratione sua excellentia non completur à promissione: promissio enim tener se ex parte pro-

mittentis, excellentia actionis tenet se ex parte ipsius actionis. Tum quia, id quod antecedit omnem promissionem, in eo in quo antecedit, compleri non potest promissione; absolute autem illa formalitas antecedit omnem promissionem, cum pro ratione promissionis adferri possit. Tum quia, multa objecta non ideo sunt mala: quia à Deo prohibentur, & non acceptantur, sed ideo prohibentur, & non acceptantur, quia sunt mala. Ergo etiam in objectis bonis, erunt talia, quæ non ideo sunt bona, quia acceptantur, sed ideo acceptantur, quia sunt bona. Ergo ratio illa bonitatis objectiva, erit prior acceptatione; & haec est ratio illa absoluta, de qua agit Asserutum.

A S S E R O 6. *Formalitatem meriti respectivam, secundum quam dicit meritum, jus in merente, & obligationem in alio, compleri acceptatione.*

R A T I O. Tum quia. In omni communione vita, debet unusquisque venire cum suo superabundanti: quod in præmiante non aliud est, quam promissio præmii, & ejus actualis exhibatio, quæ ratio attingitur in materia de justitia. Tum quia. Obligatio debet esse vel inviti, vel volentis, cum ergo Deus invitè obligari non possit, debet obligari volens, adeoq; acceptans, quod idem servit meritis creaturarum. Tum quia. In merito formalitas excellentia actionis, non est ratio obligandi: posset enim quis dicere, haec quidem est excellens actio, sed nolo illam, nec illâ indigo. Ergo ratio obligationis debet referri in acceptatione: in quid enim aliud?

A S S E R O 7. *Ut aliquis dicatur in actu secundo meriti necessè est, ut non repugnet præmiatur, & ne testetur se nolle illam actionem, consequenter semper requiretur acceptatio negativa.*

R A T I O. Quia si considerentur merita nostra comparatè ad Deum: illa non habent infinitatem bonitatis, & non participant de irreprobabilitate. Si ergo non accedat acceptatio negativa, quâ poterunt obligare Deum? Merita etiam erga creaturam, non auferunt libertatem præmiatu, nec habent intrinsecam vim obligandi. Ergo saltem requiretur negativa acceptatio.

A S S E R O 8. *Defacto Deum aliquas condignas actiones non acceptare.*

R A T I O. Quia non minus intrinsecæ dignitatis & excellentiæ habent actus Beatorum, imò & libertatis contrarietatis, & tamè non merentur vitam æternam, & augmentum gloriae; non est autem ratio cur mereri non possint?

A S S E R O 9. *Quamvis hoc quod dat Deus in premium actus condigni, possit reverâ dare in premium actus qui de se non est condignus, nihilominus quod de se non est condignum alicui præmio, non potest reddi sola acceptatione condignum.*

R A T I O prioris partis est. Quia si Deus præcisè non nisi ex liberalitate potest donare hoc quod dat in premium, non est ratio, cur tanquam condi-

conditionem sua liberalitatis promendæ, non possit exigere aliquem actum, de se nonnisi congruum. Ratio posterioris partis, quia sola acceptatio, ut dictum suprà, non attingit, nec formalitat intrinsicam excellentiam actionis.

Unde Addo, quod in merito de condigno sit aliqua formalitas, quæ non est in merito de congruo: sicut enim genere distinguuntur, naturale meritum & supernaturale; ita specie distinguuntur meritum de condigno & congruo, si congruitas oriatur ex intrinsicâ conditione, quantumvis formalitates illæ sint nobis ignotæ, & nonnisi hoc generico termino exprimibiles, quod sit major excellentia meriti de condigno, quam meriti, ex natura sua nonnisi congrui. Ceterum si sit condignitas in actu primo, & non in actu secundo, adeoque nonnisi congruitas formalisata præcise per defactum acceptationis: quia scilicet illa actio est quidem meritum de congruo, sed esset meritum de condigno si fuisset acceptata: v.g. enim idem actus contritionis, si ponatur ante infusionem gratiæ, erit meritum de congruo, si post infusionem gratiæ, erit meritum de condigno. Eo certè casu acceptatio addet condignitatem in actu secundo, adderetque illi contritioni elicite ante infusionem gratiæ, si acceptaretur.

DIFFICULTAS II.

De Divisione Meriti.

Celeberrima Divisio meriti; est in meritum de condigno, & de congruo. Differentias illorum est his necesse perstringere.

EXPLICANT 1. aliqui, sumptu differentiâ ratione subjecti merentis: Ergo ad hanc classem revocandi ii, qui explicant meritum de condigno. quod procedat a Filio Dei sanctificato per gratiam, secus meritum congruum. Item ii, qui meritum de condigno appellant meritum justi universaliter acceptatum, secus de congruo. *Hac Explicatio*

NON SATISFACIT 1. Quia non dat rationem universalem meriti de congruo ut sic, sed solam particularem, nempe meriti Theologici.

NON SATISFACIT 2. Quia etiam in consideratione Theologica non explicat universaliter meritum de condigno: quamvis enim aliqua merita, quæ sunt merita filii Dei adoptivi, sunt merita de condigno, sunt tamen etiam aliqua merita nonnisi de congruo, de quo infra. Unde etiam nemo alteri meretur de condigno justificationem, meretur de congruo.

NON SATISFACIT 3. Quoad illum secundum loquendi modum: quia imprimis etiam Beati sunt justi, & tamen etiam illi de congruo nonnisi aliqua nobis merentur, acceptatioque illa, cuius meminit explicatio, non confert quidquam: dictum enim suprà, quod acceptatio non ingrediatur rationem meriti, quæ talem. hic autem queritur de ratione meriti

condigni, quæ talis. Deinde merita etiam congrua, acceptantur in ratione congruorum, & tamen non sunt condigna. Ergo apparet, præcisam acceptationem non formalitare condignitatem.

EXPLICANT 2. Alii, secundum habitudinem diversam actionis ad præmium; huic revocantur, qui docent de ratione meriti de condigno esse æqualitatem cum præmio, vel operationem justi, ex cognitione pacti, de reddendo infallibili præmio. *Hac Explicatio*

NON SATISFACIT 1. Quia nullum est meritum nostrum condignum vite æternæ, quia & nulla æqualitas: hoc enim præmium involvit Deum in se attractum involvit æternitatem, quæ omnia non habent æquatum in merito temporali, & respexit S. Paulus: *Momumentum, inquit, & leue tribulationis nostra aeternam gloria pondus operatur in nobis.*

NON SATISFACIT 2. Quia æqualitas est formalitas ad justitiam spectans, meritum autem quæ tale non est de linea justitiae. Ergo hæc explicatio non attingit rationem meriti de condigno quæ meritum est. Deinde æqualitas est prædicatum respectivum, debet ergo dæ ejus fundamentum & radix, illaque erit conceptus absolutus meriti de condigno, definitivæ.

NON SATISFACIT 3. In quantum admitemur de condigno requirit ut procedat ex cognitione pacti. Ratio. Tum quia, alia studiora raro aut nunquam merentur de condigno: quia non sciunt, aut non advertunt ad cognitionem pacti. Tum quia, si pactum ipsum non ingreditur, ut dixi, rationem formaliter; cur ingredietur ejus cognitio? Tum quia à nostra cognitione non potest refundi in dubiis, alia formalitas, quam secundò intentionalis, & tamen esse meritum de condigno, non est formalitas secundò intentionalis. Et certificamus esse articulum fidei, Petri & accipientis: tamen oratio non est semper meritum de condigno: imò ex ratione sua communis non est meritum, sub formalitate orationis.

EXPLICANT 3. Alii. Differentiam pendebant ex modo obligandi, ita ut meritum de condigno sit, quod infert obligationem justitiae, vel quasi justitiale, meritum autem de congruo, non infert talem obligationem. *Hac Explicatio*

NON SATISFACIT 1. Quia distinximus super formalitatem meriti, à formalitate obligationis. Ergo una formalitas per aliam explicari non debet.

NON SATISFACIT 2. Quia non posita promissione divinâ, non sequitur in Deo titulus delitatis & justitiae; & tamen non posita promissione, adhuc, ut dictum suprà, manet radicalis illius excellentia, etiam sub formalitate condigni.

NON SATISFACIT 3. Quia si per impossibilis

R. P.
THEML
zianows.
Tom. Ier.
D. VI

Disputatio VII.

251

bile Deus nollet esse fidelis, & justus, nondum defineret esse meritum & que excellens, ut ante, adeoque condignum ut ante; & tamen tunc nulla jam esset ratio justitiae formalisans meritum. Ergo apparet ex vi obligationis praeceps non debere taxari rationem meriti de condigno. Hinc

EXPLICATUR Commodius meritum de condigno. Quod sit. Radix acceptationis & promissionis fundanda, idque ratione suæ excellentiae intrinsecæ. Meritum autem de congruo, est actio quidem laudabilis, & nata habere collationem præmii, licet non habeat perfectam excellentiam, in ordine ad acceptari, adeoque non fundans exigentiam, licet ad hoc ut utatur Deus misericordiæ, & liberalitate præstet aliquam rationem. Unde jam in collatione bonorum, tripliciter se habere Deum, considerare possumus. *Imprimis*: tanquam conferentem ex merita omnino liberalitate. *Secundò*: ut conferentem quidem ex liberalitate, sed non nisi ex positione alicuius actionis, quamvis non habentis perfectam excellentiam ad acceptari, & hoc erit meritum de congruo. *Denique* spectare possumus Deum tanquam conferentem quidem ex liberalitate, sed intuitu actionis, habentis tam perfectam excellentiam radicalem, que mereatur acceptari, & hoc erit meritum de condigno.

RATIO explicationis est. Tum quia. Sicut Luteranismus est agnoscere merita nostra, & justiam non nisi imputatam; ita favet illi dicere, merita nostra condigna esse non nisi ex sola promissione divina. Ergo debet dari in ipsis meritis aliquid, quod est fundamentum illius acceptationis; & hoc fundamentum dicimus constitutum meritum in ratione meriti de condigno.

RATIO 2. est. Quia hie modus explicandi adferit radicem primarii respectus, quem dicit meritum, hec autem radix, ut dictum suprà, non potest non esse primò distinctiva meriti, adeoque ejus definitiva.

RATIO 3. est. Quia hæc explicatio convenit omni soli & semper proceditque per prima.

DICES 1. Potest Deus non acceptare meritum de condigno. Ergo per illam radicem acceptationis non rectè explicatur meritum de condigno.

RESPONDE TUR Negando Consequentiam. Quia quamvis possit non acceptare meritum de condigno, sufficit quid non possit facere ne habeat radicem acceptationis, consequenter radix acceptationis erit quid inseparabile à merito de condigno.

DICES 2. Poterat Deus facere ut meritum quod est de congruo vita æternæ, foret de condigno, Ergo apparet, quid non dicat quidquam in se meritum de condigno, quod non dicat meritum de congruo.

RESPONDE TUR. Quod est meritum de congruo; ita tamen ut sit meritum in actu primo de condigno, potest facere, ut sit absolute de co-

digno, non potest autē facere, ut quod est meritum de congruo ex intrinsecā ratione, & carens radice ad acceptari, evadat meritū de cōdigno.

INSTANT. Idem numero actus contritionis, si antecedat infusionem gratiæ, erit non nisi meritum de congruo vita æternæ, si autem fiat in gratia, erit meritum de condigno. Ergo ratio illa, que est radix acceptat onis, nulla datur.

RESPONDE TUR. Etiam contritio ante infusionem gratiæ elicta, est meritum in actu primo condignum vitæ æternæ. Quod si quereras, per quid transeat meritum in actu primo, ad meritum in actu secundo, idque de condigno, dici potest, quid transeat se ipso, prout acceptato actu, & exercente jus illud quod habet, ut sit radix acceptationis?

DICES 3. Hanc explicationem non exhaire difficultatem: quia ulterius quærendum restat, quænam sit illa radix acceptabilitatis.

RESPONDE TUR. Rationale radicaliter acceptum bene explicat differentiam hominis, quamvis quærendum refert, quid sit illa radix. Sic & in presenti radix acceptabilitatis rectè explicabit, rationē meriti de condigno, licet queri posfit quid sit illa radix; & si eā radix rationalitatis non nisi illa trahi indiget per inductionem particularium, & explicationem terminorum; si etiam radix acceptabilitatis illustrari non indiget nisi inductione eorum, quæ per revelationem constat esse merita de condigno.

INSTANT. Actus remissus non habet tantam excellentiam ad acceptari, quantum intensus; & tamen actus remissus interdum est meritum de condigno. Ergo non rectè explicatur, quid adhuc sit radix illa acceptationis.

RESPONDE TUR. Non esse in actu remisso tantam radicem ad acceptari, quanta est in actu intenso gradualiter, licet substantialiter ratio condigni utrobiq; reperiatur, ad eum modum, quo calor etiam remissus adhuc est calor. Ceterum tamen substantiali illam excessivitatem non possumus nominare, eo quid nobis ex principiis revelatis non sit nominata.

DIFFICULTAS III.

De Objecto Meriti tam condigni quam congrui.

Quod attinet ad Gratiam & Gloriam.

A S SERO 1. Vitam æternam verè cadere in obiectum meritorum nostrorum.

RATIO. Definitio Trid. Sess. 6. c. 16. & Can. 32. fundata in script.

ASSERO 2. Sub meritum cadere augmentum gratiae.

RATIO. Definitio Trid. Sess. 6. c. 24. & 32.

ASSERO 3. Posse absolute dici, nos mereri con dignè vitam æternam.

RATIO. Communis sensus Doctorum, quodque acceptio meriti de condigno, imprimis illa

Tractatus IV.

illa communissima, quæ requirit promissionem, vel obligationem; promisit autem Deus bene operantibus vitam æternam.

Quod attinet ad finalēm Perseverātiām.

ASERO 1. *Finalēm Perseverātiām non cadere in meritū de condigno.*

RATIO. Communis sensus Ecclesiae de quo etiam vide S. Thom. Prima 2dæ. q. 104. a. 9. Notat rāmen Ripalda d. 94. n. 3. quod non sit certum hoc esse de fide.

ASERO 2. *Quād v. g. actus amoris in ordine ad hoc oblatus, sit meritū de condigno in actu primo.* Ratio, quia non est major excellentia gratiæ perseverantie, quam gratiæ visionis, & tamen meremur de condigno visionem.

ASERO 3. *Posse nos de congruo mereri perseverātiām, ut docet Valsq. i. 2dæ. q. 114. in expli- catione art. 9. pluresque refert. Ripalda d. 94. n. 7. referens se ad n. 1.*

RATIO inter alias, Auctoritas August. lib. 2. de Prædest. c. 6. hoc erga Dei donum scilicet perseverantia suppliciter emereri potest, sed cum datur, amitti non potest.

ASERO 4. *Finalēm Perseverātiām dupli- ter spectari posse, vel pro causali, hoc est, auxilio speciali, quo posito finaliter perseveratur, vel formaliter pro ipso actu perseverandi. Omnes que vulgo perseverantiam pro formalis accipiunt. Sed debere etiam pro causali sumi, vel hoc ipsum suadet, quia alias non esset principium supernaturale causans illam perseverantiam, si supponatur liberè perseverare.*

ASERO 5. *Viximus perseverantiam non ca- dere in meritū de condigno.*

RATIO. Quia meritum semper tamen completer ultimò per acceptationem, nullib[us] autem habemus fundatum in revelatione, quod actiones nostræ acceptentur ad meritum de condigno ad perseverandum, & hoc sensu dixit August. de bono Persev. cap. 13. Perseverandi gratiam non secundum merita nostra dari, intellige, de condigno.

Quod attinet ad primam gratiam Justifi- cationis.

ASERO 1. *Accipiendo nomine prima gratia justificatiis primam illam gratiam, quæ est princi- pium operandi aliquam actionem supernaturalem Deo gratiam; in isto sensu; nemo dixerit illam posse cadere sub meritū.*

RATIO est. Quia ante illam primam gratiam deberet antecedere actio, in cuius præmium datur illa prima gratia; alias non caderet prima gratia in meritum, quod est contra propositum oppositorum: hæc autem actio antecedens dari non potest: quia enim, an illa actio sit naturalis, an supernaturalis. Ergo Semipelagianum committis, dum censes donum

supernaturale cadere sub meritum naturale. Si autem illa actio est supernaturalis. Ergo pro- cedit ex gratia. Ergo ante illam primam gratiam præsupponitur prior gratia. Etgo illa prior non erat prima.

ASERO 2. *Accipiendo primam gratiam juli- fiantem pro gratia quæ est qualitas permanens in- infusa, & constitutiva in esse filiorum Dei; haec pri- matum sic sumptam gratiam possumus mereri de con- gruo, est Aslertum contra Capreol. Med. Socum.*

RATIO. Asserti est Auctoritas PP. & Conc. Aug. ep. 105. *Sed nec ipsa, inquit, remissio peccatorum sine aliquo merito est, si fides hanc imperat; ne- que enim nullum meritum est fidei; quæ fide illa diebat. Deus propitiis esto mihi peccatori.* Trid. au- tem Sess. 14. cap. 4. *Fuit autem inquit, quovis im- pore ad impetrandam veniam peccatorum hic un- tritionis morus necessarius; & infra dicit, quod con- tritio, aliquando charitate perfecta hominem Dari- conciliat, quæ impetratio non potest intelligi, quod sit per modum orationis: contritio enim non est oratio; & tamen contritioni tribuitur hæc impetratio. Ergo impetrat per modum meriti, sed non per modum meriti de condigno. Ergo saltem per modum meriti de congruo.*

DICES 1. Trid. Sess. 6. c. 8. inquit. *Grati- ficationi dicimur (ab Apostolo) quia nihil eorum qua justificationem precedunt, sive fides, sive gratia ipsam justificationis gratiam promerentur.*

RESPONDETUR. Agere Trid. Vel de fide naturali, vel de merito sine addito, hoc est de condigno, quod scilicet, posito etiam quod agat de fide supernaturali, illa non sit meritum de condigno, in peccatore, ut justificetur.

DICES 2. *Quod datur ex meritis est per modum mercedis, prima autem gratia iustifi- cans, non est per modum mercedis.*

RESPONDETUR. Quod datur ex meritis de condigno; iisq[ue] facta acceptatione completis, & habentibus & qualitatem proportionatam illud datur per modum mercedis; secūs si detur in- tuitu meritorum, non ita circumscriptorum.

DICES 3. *Saltem contritio si sit ultima dis- positio, de condigno merebitur justificationem.*

RESPONDETUR quod non. Quia ad meri- tum de condigno auctuale requiritur ex communi- ni sensu præsuppositio gratiæ justificantis.

ASERO 3. *Accipiendo primam gratiam pro- fuscitatione à mortali, in isto sensu, de condigno non meretur justus resuscitationem, ratione recte- torum in gratia ante peccatum communis positorum.*

RATIO. Quia mortali suspenduntur, & mortificantur, quoad omnem effectum, open- justi; non enim est ratio, cur quoad unum sus- penduntur, & non quoad alium. Ergo etiam suspendentur in ordine ad effectum consequen- dæ resuscitationis.

TRACTA